

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΝΑΠΟΛΕΩΝ Α.Μ. 6624

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: ΚΑΡΑΘΑΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΠΡΕΒΕΖΑ 2009

“ ΓΗΡΑΣΚΩ Δ’ ΑΕΙ ΠΟΛΛΑ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΣ ”

Σόλωνας από Αθήνα (περ. 640-560 Π.Χ.)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	2
1.2 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ.....	4
1.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	8
1.3.1. Τομεακά Προγράμματα.....	10
1.4. ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	18
1.4.1 Επισκέψεις Μελέτης	18
1.4.2. European Language Label	19
1.4.3 Προπαρασκευαστικές Επισκέψεις (Preparatory Visits).....	19
1.4.4 Σχολεία δεύτερης ευκαιρίας.....	20
1.4.5 Εθελοντισμός.....	21
1.4.6 Συμβουλευτική Γονέων.....	21
1.4.7 Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων.....	22
1.4.8 Προγράμματα Υποστήριξης των Γυναικών.....	23
1.4.9 Πρόγραμμα «ΜΕΛΙΝΑ – Εκπαίδευση και Πολιτισμός».....	23
1.4.10 Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο.....	24

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. ΔΡΑΣΕΙΣ – ΣΤΟΧΟΙ – Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	25
2.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	26
2.3 Η ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	27
2.4 ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 2007-2013.....	30
2.5 ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	32
2.5.1 Εισαγωγή.....	32
2.5.2 Στόχοι	33
2.5.3 Υπηρεσίες - Δράσεις.....	33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

3.1 Η ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	37
3.2 ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ.....	38
3.3 ΑΤΟΜΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ.....	41
3.4 ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΤΑ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	44
3.5 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ.....	47
3.5.1 Προτάσεις και μέτρα για την αρχική εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση.....	48
3.5.2 Προτάσεις και μέτρα για τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και την επανακατάρτιση των ανέργων.....	50
3.5.3 Προτάσεις για την ανάπτυξη και τον συντονισμό των πολιτικών και των δομών αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και την συνολικότερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.....	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4. Η ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

4.1 ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ.....	57
4.2 ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ (ΠΡΕΒΕΖΑ) Τ.Ε.Ι. ΗΠΕΙΡΟΥ.....	59
4.3 ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΔΡΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ.....	65
4.4 ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ SOCRATES ERASMUS ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΕΒΕΖΑΣ.....	74
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	75
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α' - ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ «Δια Βίου Μάθηση».....	77
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	88
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	90

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι ραγδαίες και βαθιές αλλαγές στον επιστημονικό, τεχνολογικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα που σηματοδοτούν τη σύγχρονη εποχή προβάλλουν επιτακτική την ανάγκη για επικαιροποίηση και διαρκή αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων των πολιτών, προκειμένου να ανταποκριθούν στις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις της προσωπικής και εργασιακής τους. Η ταχύτατη αύξηση των γνώσεων, ιδιαίτερα σε ορισμένες επιστήμες, δημιουργεί ανάγκες επιμόρφωσης και συμπλήρωσης της εκπαίδευσης. Αλλαγές στα επαγγελματικά αντικείμενα απαιτούν να παρέχεται η δυνατότητα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης.

Η ανάγκη για συνεχιζόμενη εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση ώθησαν τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν πολιτικές στον τομέα της διά βίου μάθησης, δηλαδή στη διεύρυνση της μαθησιακής διαδικασίας και στην παροχή εκπαιδευτικών ευκαιριών σε όλη τη διάρκεια της ζωής των ατόμων, μέσω ευέλικτων προγραμμάτων μάθησης σε ένα ευρύτατο φάσμα θεματικών πεδίων, ικανών να ανταποκριθούν και στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Η επιμόρφωση και η συμπλήρωση της εκπαίδευσης αποτελούν βασικά δικαιώματα των εργαζομένων τόσο στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Για παράδειγμα για τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης η επιμόρφωση θα έπρεπε να θεωρείται εργασία πλήρους απασχόλησης, να παρέχεται επομένως περιοδικά εκπαιδευτική άδεια για εμπλουτισμό των γνώσεων και βελτίωση των παιδαγωγικών προσεγγίσεων της σχολικής πρακτικής.

Η δια βίου μάθηση παρέχει τη δυνατότητα αναβάθμισης, προόδου και ανέλιξης για τους εργαζομένους και δημιουργεί όρους αποδοτικότερης λειτουργίας των επιχειρήσεων, δημόσιων και ιδιωτικών. Από τη φύση της συνδέεται άμεσα με τις οικονομικές λειτουργίες και τις κοινωνικές προσαρμογές που θα μπορούσαν να είναι αναγκαίες λόγω δομικών αλλαγών στην παραγωγή αγαθών ή υπηρεσιών. Το μέλλον της Ευρώπης εξαρτάται από το κατά πόσον οι πολίτες της θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις. Μια «ευρωπαϊκή περιοχή διά βίου μάθησης» θα επιτρέψει στους ευρωπαίους πολίτες να κινούνται ελεύθερα από το περιβάλλον μάθησης σε μια θέση εργασίας, από μια περιφέρεια ή χώρα σε άλλη, προκειμένου να αξιοποιούν καλύτερα τις δεξιότητες και τις γνώσεις τους. Με τη «διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση» δίδεται έμφαση στη μάθηση από την προσχολική ηλικία έως εκείνη μετά τη συνταξιοδότηση και καλύπτεται κάθε μορφή εκπαίδευσης (τυπική, άτυπη και μη τυπική).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Είναι γνωστό ότι ως δια βίου μάθηση νοείται κάθε δραστηριότητα μάθησης, στην οποία συμμετέχουν ενήλικες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, με στόχο τη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων, των ικανοτήτων και των επαγγελματικών προοπτικών, την προσωπική και κοινωνική τους εξέλιξη, αλλά και τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους.

Ο όρος «**δια βίου μάθηση**» είναι ευρύτερος όρος από τον όρο «**εκπαίδευση ενηλίκων**». Για μια αρχική και συνοπτική διάκριση των όρων σημειώνεται πως ο μιν πρώτος αναφέρεται στο ευρύτατο πεδίο δραστηριοτήτων μέσα από τις οποίες μαθαίνει ο άνθρωπος καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του, ο δε δεύτερος αναφέρεται στις σχεδιασμένες με συγκρότηση από κάποιο φορέα δραστηριότητες που απευθύνονται αποκλειστικά σε ενήλικες, και στις οποίες οι τελευταίοι συμμετέχουν συνειδητά για την επίτευξη συγκεκριμένου στόχου. Η διάκριση των όρων δηλαδή έγκειται αρχικά στη διαφορά μεταξύ των εννοιών μάθησης και εκπαίδευσης, αλλά και στο διαφορετικό ηλικιακό πληθυσμό τους. Επιπλέον, η εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί διακριτό θεσμικό και επιστημονικό πεδίο από την εκπαίδευση που παρέχεται σε ενήλικες στα πλαίσια της τυπικής εκπαίδευσης, υπηρετώντας διαφορετικούς στόχους και αναπτύσσοντας ειδική μεθοδολογία.¹

Η μάθηση αποτελεί μια συνεχή διεργασία, έναν αέναο κύκλο δράσης και απόκτησης νέων εμπειριών, επεξεργασίας και διασύνδεσής τους με υπάρχουσες γνώσεις, από την οποία αντλούνται συμπεράσματα που υπαγορεύουν με τη σειρά τους νέες δράσεις. Είναι γεγονός πως μαθαίνουμε μέσα από την καθημερινή εμπειρία, κατά την εκτέλεση ενός έργου, συζητώντας με έμπειρους συναδέλφους, παρατηρώντας μια δραστηριότητα, αλληλεπιδρώντας με άλλους. Όταν αυτά τα μαθησιακά επεισόδια δεν είναι εκ των προτέρων σχεδιασμένα από κάποιον φορέα και το άτομο που μαθαίνει δεν εμπλέκεται σε αυτά πάντοτε συνειδητά, κάνουμε λόγο για άτυπη μάθηση. Στην αντίθετη περίπτωση, όταν η μαθησιακή διαδικασία είναι διαρθρωμένη (από άποψη μαθησιακών στόχων, χρόνου μάθησης ή διδακτικής υποστήριξης) και οδηγεί σε

¹ ΚΟΚΚΟΣ Α., **Μεθοδολογία Εκπαίδευσης Ενηλίκων- Θεωρητικό Πλαίσιο και Προϋποθέσεις Μάθησης**, ΠΑΤΡΑ:Ε.Α.Π., Τόμος Α, Αθήνα, 2005

πιστοποίηση, με συνειδητή συμμετοχή του μαθητευόμενου, κάνουμε λόγο για επίσημη μάθηση και εκπαίδευση.²

Ακολουθώντας αυτό το σκεπτικό, η δια βίου μάθηση αναφέρεται σε κάθε *μαθησιακή δραστηριότητα, άτυπη μάθηση ή εκπαίδευση, που αναλαμβάνεται σε όλη τη διάρκεια της ζωής μας, με διευρυμένο ορίζοντα προοπτικής, που έχει ως αποτέλεσμα την απόκτηση αλλά και βελτίωση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων σε προσωπικό, πολιτικό, κοινωνικό και επαγγελματικό επίπεδο. Επισημαίνεται πως η χρήση του όρου μάθηση δίνει έμφαση στην κεντρική θέση του μαθητευόμενου. Ο παραπάνω ορισμός της δια βίου μάθησης διατυπώθηκε στα πλαίσια των εργασιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις **Βρυξέλλες το 2001**, διευρύνοντας προηγούμενο ορισμό από τη συνθήκη της Λισσαβόνας, η οποία έδινε ιδιαίτερη έμφαση στη διαμόρφωση μιας ευρωπαϊκής στρατηγικής για την κοινωνική ένταξη μέσω της απασχόλησης. Ο ευρύτερος ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας της δια βίου μάθησης υπαγορεύτηκε από την αντίστοιχη διάσταση που υπαγόρευσε σχετικός ορισμός της Ουνέσκο.³ Συγκεκριμένα, στη 19η σύνοδο της UNESCO, που έγινε στο Ναϊρόμπι το 1976, υιοθετήθηκε ο παρακάτω ορισμός για την Δια Βίου Εκπαίδευση:⁴ « Ο όρος 'δια βίου' εκπαίδευση και μάθηση δηλώνει ένα χωρίς όρια σχήμα που αποβλέπει στην αναμόρφωση του υπάρχοντος εκπαιδευτικού συστήματος και στην ανάπτυξη του εκπαιδευτικού δυναμικού έξω απ' αυτό. Η εκπαίδευση και η μάθηση δεν περιορίζονται στη σχολική φοίτηση, πρέπει να επεκτείνονται σε ολόκληρη τη ζωή του ανθρώπου, να περιλαμβάνουν όλες τις δεξιότητες και όλους τους κλάδους της γνώσης, να χρησιμοποιούν όλα τα δυνατά μέσα και να δίνουν την ευκαιρία σε όλους τους ανθρώπους για πλήρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Οι εκπαιδευτικές και οι σχετικές με τη μάθηση διαδικασίες στις οποίες τα παιδιά, οι νέοι άνθρωποι και οι ενήλικοι όλων των ηλικιών εμπλέκονται στη διάρκεια της ζωής τους, σε οποιαδήποτε μορφή, πρέπει να θεωρηθούν ως ένα σύνολο.»*

Όπως διαπιστώνουμε, η UNESCO δίνει στον όρο δια βίου εκπαίδευση ένα δυναμικό περιεχόμενο και όχι απλώς περιγραφική σημασία. Επίσης, δεν συγχέεται ο θεσμός (εκπαίδευση) με το αποτέλεσμα (μάθηση) και αποδίδεται η ίδια βαρύτητα στα μέσα και στο σκοπό.

Έχοντας υπόψη τη ρευστότητα των σύγχρονων πολιτισμικών, κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών, η ενεργοποίηση των ατόμων και ομάδων για ατομική και κοινωνική ανάπτυξη, η προώθηση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών και η αύξηση των δυνατοτήτων κοινωνικής ένταξης και απασχόλησης έχει ως βασικό σκελετό την εκπαίδευση ενηλίκων.

² ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, **Η Πραγμάτωση μιας ευρωπαϊκής περιοχής δια βίου μάθησης**, Βρυξέλλες, 2001

³ ΒΕΡΓΙΔΗΣ Δ. - ΠΡΟΚΟΥ Ε., **Σχεδιασμός, Διοίκηση και Αξιολόγηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων**, Εκδόσεις ΠΑΤΡΑ-Ε.Α.Π., Τόμος Α, Αθήνα, 2005

⁴ http://www.epeaek.gr/epeaek/sitecontent/mathisi_gia_mia_zoi.pdf

1.2 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ

Οι γνώσεις, οι ικανότητες και το περιεχόμενο των ειδικοτήτων και των επαγγελμάτων διαφοροποιούνται. Προς αυτή την κατεύθυνση επιδρούν σωρευτικά οι παρακάτω παράγοντες:⁵

α) Οργανωτικές αλλαγές.

Η διεύρυνση και επέκταση της αγοράς, η διάδοση και επέκταση των τεχνολογιών πληροφόρησης και η παγκοσμιοποίηση της παραγωγής, σε συνδυασμό με την αλλαγή των προτύπων κατανάλωσης και των τρόπων ζωής, όπως και την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος και πολλές φορές ανεξάρτητα από την εισαγωγή ή όχι νέων τεχνολογιών στην παραγωγή, οδηγούν τις επιχειρήσεις προς την εγκατάλειψη ή τροποποίηση του διαδικαστικού τρόπου οργάνωσης της εργασίας. Η εγκατάλειψη του Κεϋνσιανού οικονομικού μοντέλου αναδεικνύει την ανάγκη ευέλικτων οργανωτικών σχημάτων.

Η επιβολή εξωτερικών προς τις επιχειρήσεις ευελιξιών όπως η σμίκρυνση του κύκλου ζωής των προϊόντων και η ανάγκη διαρκών τροποποιήσεων των χαρακτηριστικών τους με ταυτόχρονη διασφάλιση της ποιότητας, προκαλούν την ανάγκη γρήγορης και άμεσης ανταπόκρισης στις τάσεις και τις εξελίξεις της παγκόσμιας και ταυτόχρονα πολυεπίπεδης αγοράς (just in time response, quick response) ωθώντας τις επιχειρήσεις προς την υιοθέτηση εσωτερικών οργανωτικών αλλαγών και ευελιξιών. Πρόκειται για αλλαγές που πραγματοποιούνται στην οργάνωση της εργασίας και περιγράφονται ως υιοθέτηση μεθόδων όπως οι κύκλοι ποιότητας και η ομαδική εργασία, η “απέριττη” παραγωγή και η ευελιξία με πολυειδίκευση και οδηγούν σε προσαρμογή της εργασίας στην κατεύθυνση της μεγαλύτερης προσαρμοστικότητας ως προς την οργάνωση, της μεγαλύτερης κινητικότητας στο εσωτερικό της επιχείρησης, του συνδυασμού περισσότερων ειδικοτήτων, της μεγαλύτερης ευθύνης των εργαζομένων, των συνεχών οργανωτικών βελτιώσεων και της συνεχούς εξέλιξης των γνώσεων.

Ταυτόχρονα, σημαντικά τμήματα της παραγωγής παραδοσιακών μεταποιητικών κλάδων, μεταφέρονται σε άλλες χώρες (βαλκανικές χώρες, χώρες ανατολικής Ευρώπης, Ασία, Αφρική) και αλλάζει η παραδοσιακή δομή της απασχόλησης.

Εξαιτίας της εισαγωγής των καινοτομιών στην πληροφόρηση όπως και των οργανωτικών καινοτομιών, αυξάνει η ανεργία παραδοσιακών ειδικεύσεων και επαγγελμάτων και δημιουργούνται νέες ανάγκες στους τομείς των υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις (marketing,

⁵ <http://www.inegsee.gr/thesis-gsee-%CF%84%CE%B5%CE%BA.htm>

πωλήσεις, δίκτυα, accounting, dealers, χρηματιστηριακές και τραπεζικές υπηρεσίες, υπηρεσίες διακίνησης και προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών, οργανωτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες μελέτης και έρευνας νέων προϊόντων).

β) Τεχνολογικές εξελίξεις.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις που συντελούνται τα τελευταία χρόνια στην παραγωγική διαδικασία και η στρατηγική επέκτασης και εφαρμογής των νέων τεχνολογιών, ως μέσου βελτίωσης της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και των εθνικών οικονομιών, επιδεινώνουν τις αντιθέσεις, δεδομένου ότι αναδιαρθρώνουν και απορυθμίζουν τις εργασιακές σχέσεις, συμβάλλουν στη δημιουργία της ανεργίας και των νέων μορφών απασχόλησης, περιορίζουν τη μισθωτή και αυτοτελή δραστηριότητα στο τομέα των υπηρεσιών. Ταυτόχρονα, η εισαγωγή του λογικού προγραμματισμού, της ρομποτικής και της μηχανοργάνωσης στις διαδικασίες και το περιβάλλον παραγωγής, αναδιατάσσουν τα οργανωτικά σχήματα των θέσεων εργασίας και προσδίδουν νέο περιεχόμενο στις ειδικότητες, τα επαγγέλματα και τις ικανότητες και δεξιότητες των εργαζομένων.

γ) Οι δημογραφικές εξελίξεις.

Η πρόοδος της ιατρικής και της βιολογίας έχουν βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης και το προσδοκώμενο όριο ζωής των ανθρώπων με άμεση συνέπεια την αλλαγή της ηλικιακής σύνθεσης του πληθυσμού των ανεπτυγμένων χωρών. Το εκτός παραγωγής εργατικό δυναμικό έχει αυξήσει τη σχετική του βαρύτητα. Η μαζική είσοδος των γυναικών στην αγορά εργασίας, τροποποίησε τα παραδοσιακά οικογενειακά πρότυπα και αυξάνει τις ανάγκες των κοινωνιών για προσωπικές υπηρεσίες, οι οποίες με τη σειρά τους συμβάλλουν στην εμφάνιση νέων ειδικοτήτων, επαγγελμάτων και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Τα παραδοσιακά καταναλωτικά πρότυπα και ο τρόπος ζωής αποκτούν άλλο χαρακτήρα επηρεάζοντας και τα συστήματα πρόνοιας και της κοινωνικής προστασίας, αλλά και τις εργασιακές σχέσεις.

δ) Πολιτικές και Διοικητικές αλλαγές.

Η δημιουργία και ενίσχυση διεθνικών – διακρατικών πολιτικών ενοτήτων με την ταυτόχρονη αποκέντρωση και ενίσχυση της περιφερειακής διάστασης των πολιτικών, η διεθνής μετατόπιση από το Κεϋνσιανό προς το νέο – φιλελεύθερο οικονομικό μοντέλο, όπου ως κυρίαρχα στοιχεία των οικονομικών πολιτικών αναδεικνύονται η μείωση του πληθωρισμού, των δημοσίων ελλειμμάτων και των παρεμβατικών λειτουργιών του κράτους στην αγορά μέσω του περιορισμού των κρατικών δαπανών και της ιδιωτικοποίησης, περιορίζοντας σημαντικά το μέγεθος της απασχόλησης. Ταυτόχρονα, επιδιώκεται η ενίσχυση του διεθνούς εμπορίου με τον

περιορισμό ή και την κατάργηση δασμών και επιδοτήσεων στις τιμές των προϊόντων (Ενιαία Αγορά, GATT). Συνεπώς, επηρεάζεται σημαντικά ο προσανατολισμός αρκετών τμημάτων και δραστηριοτήτων του εκπαιδευτικού συστήματος, τα οποία δημιουργήθηκαν και ενισχύθηκαν με σχεδόν αποκλειστικό σκοπό την κάλυψη στελεχειακών αναγκών του παρεμβατικού κράτους και του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Η απεμπόληση αρκετών δραστηριοτήτων και οι αλλαγές στους τρόπους άσκησης άλλων (π.χ. κοινωνική προστασία – υγεία), ανατρέπουν τον προσανατολισμό αρκετών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων αλλά και το περιεχόμενο αρκετών επαγγελματιών, τα οποία δεν λειτουργούν υπό την ομπρέλα του “κρατικού μονοπωλίου” αλλά στα πλαίσια ενός ανταγωνιστικού περιβάλλοντος.

Οι προαναφερόμενοι παράγοντες αλλάζουν τη δομή και τη λειτουργία της αγοράς εργασίας, τα επικρατούντα μοντέλα και τη σύνθεση της απασχόλησης και διαμορφώνουν στα πλαίσια ενός νέου περιεχομένου της έννοιας της ανταγωνιστικότητας, όπου αυξάνει ο ρόλος και η βαρύτητα της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης σε όλες τις μορφές και ενισχύονται όλο και περισσότερο οι πολιτικές προσανατολισμού και εναρμόνισής της με τις στρατηγικές της παραγωγής.

Κατά συνέπεια, τα εκπαιδευτικά συστήματα και τα συστήματα επαγγελματικής κατάρτισης φαίνεται πως αδυνατούν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στον παραδοσιακό τους ρόλο σε σχέση με την αγορά εργασίας. Η εφ’ όρου ζωής άσκηση ενός συγκεκριμένου επαγγέλματος, με σχετικά σταθερές, δεδομένες σε μεγάλο βαθμό προβλέψιμες προοπτικές εξέλιξης και σταδιοδρομίας αποτελεί παρελθόν για σημαντικά τμήματα του εργατικού δυναμικού. Ταυτόχρονα, οι εσωτερικές και εξωτερικές αλλαγές και ευελιξίες των επιχειρήσεων προϋποθέτουν ότι οι εργαζόμενοι διαθέτουν ικανότητες προσαρμογής, συνεργασίας, επικοινωνίας, ανάλυσης και αυτομάθησης, ενώ η σημασία της απόκτησης και χρήσης συγκεκριμένων δεξιοτήτων περιορίζεται, στο βαθμό που ελαττώνεται η επίδραση τους, στην ενίσχυση της παραγωγικότητας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Έτσι, τα συστήματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης καλούνται να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα της αγοράς εργασίας, παρέχοντας ευρύτερες γνώσεις και ικανότητες, αντί της μετάδοσης συγκεκριμένων γνωστικών πληροφοριών και δεξιοτήτων.

Καθώς αυξάνεται το βάρος και η σημασία του ανθρώπινου παράγοντα στην ανάπτυξη των οικονομικών και των επιχειρήσεων, αυξάνεται ο ρόλος της εκπαίδευσης και η ανάγκη εξατομίκευσης της.

Με αφετηρία τη βασική διαπίστωση ότι η ροή και η ποσότητα των πληροφοριών που λαμβάνει το κάθε άτομο είναι τεράστια και αυξάνεται με επιταχυνόμενους ρυθμούς, αναβαθμίζεται ο ρόλος του εργαζόμενου στη λειτουργία των επιχειρήσεων και των οικονομικών καθώς και η ανάγκη της δια βίου και εξατομικευμένης εκπαίδευσης. Σ’ αυτό το

πλαίσιο, τα παραδοσιακά δομημένα συστήματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, τα οποία ήταν προσανατολισμένα στην παροχή εφάπαξ γνώσεων και δεξιοτήτων, αδυνατούν να ανταποκριθούν και καλούνται να καλλιεργήσουν την ικανότητα αυτομάθησης, μέσα από διαδικασίες δια βίου και εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης. Πρόκειται για διεργασίες που μετατρέπουν την τυπική μαθησιακή διαδικασία σε μια συμβουλευτική διαδικασία, όπου οι ρόλοι και οι σχέσεις εκπαιδευτή/εκπαιδευόμενου, θεωρίας/πρακτικής και εκπαίδευσης/παραγωγής γίνονται αρκετά ρευστοί και συγκεχυμένοι.

Η σημασία της παραγωγής και των επιχειρήσεων στη μαθησιακή διαδικασία αναβαθμίζεται και για να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις της ανταγωνιστικότητας καλούνται να μετατραπούν σε “οργανισμούς μάθησης”. Συνεπώς, παρατηρείται μια σύμφυση των επιχειρήσεων και των εκπαιδευτικών οργανισμών, η οποία στη **Λευκή Βιβλίο**⁶ για την εκπαίδευση και τη μάθηση προβάλλεται ως ανάγκη “on – and – of the job training”.

Η ανάγκη εξατομίκευσης της εκπαίδευσης και η δια βίου αυτομάθηση μετατρέπουν την εκπαίδευση και τη μόρφωση από κοινωνικό δικαίωμα το οποίο και συνταγματικά αποτελεί υποχρέωση του κράτους σε στοιχείο επένδυσης που επιδέχεται cost – effective ανάλυση ως μορφή κεφαλαίου. Από την άποψη αυτή, η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση αποτελούν συστατικό στοιχείο της ανταγωνιστικότητας και ταυτόχρονα δικαίωμα αλλά και υποχρέωση του εργαζόμενου στον οποίο μεταφέρεται η ευθύνη διατήρησης και αναπαραγωγής της ικανότητας του για απασχόληση.

Το εκπαιδευτικό σύστημα και το σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης καλούνται να ενισχύσουν αυτή τη στρατηγική μέσα από μορφές αξιολόγησης και αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου σε σχέση με την ανταπόκρισή του στις ανάγκες της αγοράς και της επερχόμενης κοινωνίας της μάθησης όπου, παρόλη τη μείωση του εργάσιμου χρόνου, τμήματα του “ελεύθερου χρόνου” μετατρέπονται σε “μαθησιακό χρόνο” με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Κατ’ αυτό τον τρόπο, η μείωση του εργάσιμου χρόνου ουσιαστικά ανατρέπεται με την ενσωμάτωση του μαθησιακού χρόνου στο χρόνο εργασίας.

Η πρόωση και ενίσχυση νέων μορφών άτυπη κατάρτισης με στόχο την κάλυψη εκπαιδευτικών αναγκών που προέκυψαν μετά την “έξοδο” από το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα, όπως και η αύξηση των αναγκών εσωτερικής και εξωτερικής κινητικότητας των εργαζομένων (πολυειδίκευση, αναδιάρθρωσεις κλάδων, αλλαγή οικονομικής διάρθρωσης περιοχών), συμβάλλουν στην περαιτέρω ενίσχυση των άτυπων μορφών κατάρτισης και ταυτόχρονα στην ανάγκη “διαπίστευσης” των ικανοτήτων και δεξιοτήτων που αποκτά ο εργαζόμενος, ανεξάρτητα από τη “μαθησιακή πορεία” που ακολούθησε.

⁶ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, **Λευκή Βιβλίο για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση**, Βρυξέλλες, 1995

Σ' αυτό το πλαίσιο η δια βίου μάθηση αποτελεί κεντρική συνιστώσα της ανάπτυξης και προσαρμογής του εργατικού δυναμικού στις ραγδαίες κοινωνικό – οικονομικές αλλαγές. Καθώς συνδέεται άρρηκτα με την αναβάθμιση του ανθρώπινου παράγοντα στις οικονομικές και κοινωνικές διεργασίες, είναι πρωταρχικής σημασίας ζήτημα, να δοθεί προτεραιότητα στην ενίσχυση της κουλτούρας της δια βίου μάθησης και στη διαμόρφωση ενός ευνοϊκού προς τη μάθηση εργασιακού περιβάλλοντος.

Σ' αυτό το πλαίσιο, *οι πολιτικές και τα μέτρα για την ενίσχυση της δια βίου μάθησης* θα πρέπει να στοχεύουν πρώτιστα στη βελτίωση της θέσης του ατόμου στην εργασία, την κοινωνία και τους θεσμούς και ως εκ τούτου απευθύνονται και αφορούν στους εργαζόμενους, τους άνεργους, τους εργοδότες και την πολιτεία. Επιπλέον, η δια βίου μάθηση, αφορά στην παροχή σχετικών ευκαιριών και στη δυνατότητα των ατόμων να τις αξιοποιήσουν και κατά συνέπεια απευθύνεται στο σύνολο των εκπαιδευτικών υπηρεσιών κατάρτισης διαμορφώνοντας μια νέα αντίληψη και στάση απέναντι στην εργασία. Απ' αυτή την άποψη, είναι καθοριστικής σημασίας ο συντονισμός, η συμπληρωματικότητα και η αλληλοτροφοδότηση των επιμέρους συστημάτων και επιπέδων εκπαίδευσης, κατάρτισης, επιμόρφωσης και περαιτέρω κατάρτισης.

Παράλληλα και εξαιτίας των παρατεταμένων υψηλών ποσοστών ανεργίας, η επαγγελματική κατάρτιση αναδειχεται σε κεντρική ενεργητική πολιτική απασχόλησης με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της “απασχολησιμότητας” των εργαζομένων. Ωστόσο, η αντιμετώπιση της ανεργίας προϋποθέτει τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την εφαρμογή ολοκληρωμένων αναπτυξιακών πολιτικών. Χωρίς τις τελευταίες, η κατάρτιση, όπως και οι άλλες ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, κινδυνεύουν να λειτουργήσουν ως μηχανισμοί “υποκατάστασης” και ανακύκλησης μεταξύ διαφορετικών κατηγοριών εργαζομένων.

1.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Με τα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση προσεγγίζει άμεσα έναν μεγάλο αριθμό των πολιτών της. Γενικός στόχος του προγράμματος της δια βίου μάθησης είναι να συμβάλει στην ανάπτυξη της Κοινότητας ως προηγμένης κοινωνίας της γνώσης, σύμφωνα με τους στόχους της στρατηγικής της Λισσαβόνας. Το πρόγραμμα πρέπει να υποστηρίξει και να συμπληρώσει τις ενέργειες των κρατών μελών και να ενισχύσει τις ανταλλαγές, τη συνεργασία και την κινητικότητα μεταξύ των συστημάτων εκπαίδευσης και

κατάρτισης στην Κοινότητα, έτσι ώστε να καταστούν αυτά παγκόσμιο σημείο αναφοράς ως προς την ποιότητα.

Τα **Προγράμματα Δράσης** διακρίνονται σε 6 υποκατηγορίες από τις οποίες οι 4 αφορούν Τομεακά προγράμματα και είναι τα εξής:⁷

- **ΤΟΜΕΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ**

1. Πρόγραμμα Comenius,
2. Πρόγραμμα Erasmus,
3. Πρόγραμμα Leonardo da Vinci και
4. Πρόγραμμα Grundtvig.

Και τα εξής 2:⁸

5. Εγκάρσιο πρόγραμμα
6. Πρόγραμμα Jean Monnet

Οι δικαιούχοι του προγράμματος είναι:

- μαθητές, σπουδαστές, εκπαιδευόμενοι και ενήλικοι διδασκόμενοι·
- κάθε κατηγορία εκπαιδευτικού προσωπικού·
- άτομα από την αγορά εργασίας·
- ιδρύματα και οργανισμοί που υποβάλλουν προσφορές στο πλαίσιο του προγράμματος·
- άτομα και οργανισμοί αρμόδιοι για τα εκπαιδευτικά συστήματα και τις εκπαιδευτικές πολιτικές σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο·
- επιχειρήσεις, κοινωνικοί εταίροι και οι οργανώσεις τους σε όλα τα επίπεδα, περιλαμβανομένων των επαγγελματικών οργανώσεων και των εμπορικών και βιομηχανικών επιμελητηρίων·
- φορείς που παρέχουν υπηρεσίες προσανατολισμού, συμβουλευτικής και πληροφόρησης·
- ενώσεις συμμετεχόντων, γονείς ή εκπαιδευτικοί·
- ερευνητικά κέντρα και οργανισμοί·
- μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, οργανισμοί εθελοντικών δραστηριοτήτων και μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ).

Η διαχείριση του προγράμματος γίνεται από κοινού από την Επιτροπή και τα εθνικά γραφεία. Στο πλαίσιο αυτό, τα εθνικά γραφεία μπορούν να εξασφαλίσουν την επιλογή

⁷ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11082.htm> & www.career.duth.gr/cms/?q=node/16108&page=1

⁸ SCHUHMANN GEORG – WINFRIED FISCHER – BRUGGEMANN EIVE, *Δια βίου εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση*, ΙΩΝ – Ευρωπαϊκές Τεχνολογικές εκδόσεις, Αθήνα 2006.

ορισμένων τύπων σχεδίων, κινητικότητας προσώπων, διμερών και πολυμερών εταιρικών σχέσεων ή μονομερών και εθνικών σχεδίων.

Για την εφαρμογή του προγράμματος η Επιτροπή επικουρείται από μια επιτροπή αποτελούμενη από εκπροσώπους των κρατών μελών της ΕΕ. Στο πλαίσιο του κοινωνικού διαλόγου σε κοινοτικό επίπεδο και μιας στενότερης συνεργασίας με τους κοινωνικούς εταίρους για την εφαρμογή του προγράμματος δράσης, μπορούν αυτοί κυρίως να συμμετέχουν στην επιτροπή ως παρατηρητές για τα θέματα που αφορούν την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Το ενδεικτικό χρηματοδοτικό κονδύλιο του προγράμματος για τη διάρκεια εφαρμογής του έχει οριστεί σε 6,970 εκατ. ευρώ. Έχουν καθοριστεί ελάχιστα ποσά που θα διατεθούν για τα τομεακά προγράμματα, δηλαδή 13% για το Comenius, 40% για το Erasmus, 25% για το Leonardo da Vinci και 4% για το Grundtvig.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξασφαλίζει την τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση του προγράμματος δράσης σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη υποβάλλουν στην Επιτροπή εκθέσεις, μία σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος, το αργότερο έως τις 30 Ιουνίου 2010, και μία σχετικά με τον αντίκτυπό του, έως τις 30 Ιουνίου 2015.

Η Επιτροπή υποβάλλει μια έκθεση ενδιάμεσης αξιολόγησης για τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί και για τις ποσοτικές και ποιοτικές πτυχές της εφαρμογής του προγράμματος το αργότερο έως τις 31 Μαρτίου 2011, μια ανακοίνωση για τη συνέχεια του προγράμματος το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2011 και μια έκθεση εκ των υστέρων αξιολόγησης το αργότερο έως τις 31 Μαρτίου 2016.

1.3.1.ΤΟΜΕΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Το **πρόγραμμα δράσης** χωρίζεται σε έξι υποπρογράμματα, από τα οποία τα τέσσερα είναι τομεακά. Όλα τα προγράμματα έχουν την ίδια δομή και καλύπτουν τόσο τις ανάγκες διδασκαλίας και μάθησης των συμμετεχόντων όσο και τα ιδρύματα και τους οργανισμούς που παρέχουν ή διευκολύνουν την εκπαίδευση σε κάθε τομέα. Η κινητικότητα, οι γλώσσες και οι νέες τεχνολογίες περιλαμβάνονται σε όλες τις ενέργειες.

1. Πρόγραμμα Comenius

Το Πρόγραμμα Comenius, αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της σχολικής εκπαίδευσης και στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασής της. Για το σκοπό αυτό υποστηρίζεται η διακρατική συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που παρέχουν ή διευκολύνουν την προσχολική και σχολική εκπαίδευση, με την επιχορήγηση σχολικών συμπράξεων, πολυμερών σχεδίων, δικτύων και δράσεων διακρατικής κινητικότητας μαθητών

και εκπαιδευτικού προσωπικού και δραστηριοτήτων ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης εκπαιδευτικών. Μέσω των δραστηριοτήτων αυτών διευκολύνονται οι νέοι ώστε να αποκτήσουν συνείδηση της ποικιλομορφίας των ευρωπαϊκών πολιτισμών καθώς και γνώσεις και δεξιότητες απαραίτητες για την προσωπική τους ανάπτυξη, τη μελλοντική εργασιακή τους απασχόληση και τη δραστηριοποίηση τους ως ενεργοί πολίτες.

Δικαιούχοι του Προγράμματος:

- μαθητές της προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης μέχρι το τέλος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- σχολικά ιδρύματα που παρέχουν ειδική, γενική, επαγγελματική ή τεχνική εκπαίδευση
- διδακτικό προσωπικό, προσωπικό υποστήριξης και διοικητικό προσωπικό στα εν λόγω σχολικά ιδρύματα
- εκπαιδευτικοί/σχολικοί σύμβουλοι/επιθεωρητές που υπηρετούν στη σχολική εκπαίδευση
- υποψήφιοι εκπαιδευτικοί
- ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- οργανισμοί/ιδρύματα που παρέχουν κατάρτιση εκπαιδευτικών ή δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαίδευσης

2. Πρόγραμμα Erasmus

Πρόσβαση στο πρόγραμμα Erasmus

Στο πλαίσιο του προγράμματος Δια βίου μάθησης, το πρόγραμμα Erasmus απευθύνεται σε:

- α) σπουδαστές και εκπαιδευόμενους κάθε είδους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης
- β) ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως ορίζονται από τα κράτη μέλη
- γ) διδάσκοντες, εκπαιδευτές και λοιπό προσωπικό στα εν λόγω ιδρύματα
- δ) ενώσεις και εκπροσώπους των εμπλεκόμενων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπου περιλαμβάνονται οι ενώσεις σπουδαστών, πανεπιστημίων και διδασκόντων/εκπαιδευτών
- ε) επιχειρήσεις, κοινωνικούς εταίρους και άλλους εκπροσώπους του εργασιακού χώρου
- στ) δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, περιλαμβανομένων των μη κερδοσκοπικών οργανισμών και των ΜΚΟ, που είναι υπεύθυνοι για την οργάνωση και την παροχή εκπαίδευσης σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο
- ζ) ερευνητικά κέντρα και φορείς που ασχολούνται με ζητήματα σχετικά με τη δια βίου μάθηση
- η) φορείς που παρέχουν συμβουλές, πληροφόρηση και καθοδήγηση για κάθε θέμα δια βίου μάθησης.

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν οι 27 χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι 3 χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία) και η Τουρκία.

Τα Ιδρύματα προέλευσης και υποδοχής θα πρέπει να είναι κάτοχοι του Πανεπιστημιακού Χάρτη Erasmus, Ιδρύματα κάτοχοι Πανεπιστημιακού Χάρτη Erasmus.

Στόχοι του προγράμματος Erasmus:

1. Επιπλέον των στόχων του προγράμματος Δια βίου μάθησης, οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος Erasmus είναι:

- α)** υποστήριξη της επίτευξης του Ευρωπαϊκού Χώρου της Ανώτατης Εκπαίδευσης
- β)** ενίσχυση της συμβολής της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της ανώτερης επαγγελματικής κατάρτισης στη διαδικασία της καινοτομίας.

2. Οι επιχειρησιακοί στόχοι του προγράμματος Erasmus είναι:

- α)** αύξηση της ποιότητας και ποσότητας της κινητικότητας των σπουδαστών και του διδακτικού προσωπικού, ώστε το πρόγραμμα να συμβάλει στην επίτευξη, ως το 2012, της συμμετοχής τουλάχιστον 3.000.000 ατόμων στην κινητικότητα των σπουδαστών, στο πλαίσιο του Erasmus
- β)** βελτίωση της ποιότητας και ποσότητας της πολυμερούς συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη
- γ)** αύξηση του βαθμού διαφάνειας και συμβατότητας μεταξύ των τυπικών προσόντων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της προηγμένης επαγγελματικής εκπαίδευσης που αποκτούνται στην Ευρώπη
- δ)** βελτίωση της ποιότητας και ποσοτική ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρήσεων
- ε)** διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων πρακτικών στην εκπαίδευση και κατάρτιση τριτοβάθμιου επιπέδου, και τη μεταφορά τους, περιλαμβανομένης της μεταφοράς από μία συμμετέχουσα χώρα σε άλλες
- στ)** υποστήριξη της ανάπτυξης καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικής για τη δια βίου μάθηση με βάση τις ΤΠΕ (Τεχνολογίες Πληροφορίας & Επικοινωνιών).

Δράσεις Erasmus: Οι ακόλουθες δράσεις μπορούν να υποστηριχθούν από το πρόγραμμα Erasmus:

α) ατομική κινητικότητα. Η κινητικότητα μπορεί να περιλαμβάνει:

ι) κινητικότητα σπουδαστών με σκοπό:

- ια)** τις σπουδές ή

ib) την κατάρτιση σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των κρατών μελών, καθώς και περιόδους άσκησης σε επιχειρήσεις, κέντρα κατάρτισης, ερευνητικά κέντρα ή άλλους οργανισμούς

ii) κινητικότητα διδακτικού προσωπικού σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για να προσφέρουν ή να λάβουν εκπαίδευση σε ένα ίδρυμα-εταίρο στο εξωτερικό

iii) κινητικότητα λοιπού προσωπικού από ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή προσωπικού επιχειρήσεων για σκοπούς κατάρτισης ή διδασκαλίας

iv) εντατικά προγράμματα Erasmus οργανωμένα σε πολυμερή βάση.

Μπορεί επίσης να χορηγηθεί οικονομική στήριξη στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας προέλευσης ή της χώρας υποδοχής για ενέργειες διασφάλισης της ποιότητας σε όλα τα στάδια των δραστηριοτήτων για την κινητικότητα, συμπεριλαμβανόμενης της γλωσσικής προετοιμασίας.

β) κεντρικές δράσεις:

1. πολυμερή σχέδια, που εστιάζουν, μεταξύ άλλων, στην καινοτομία και τον πειραματισμό καθώς και στην ανταλλαγή καλών πρακτικών στους τομείς που αναφέρονται στους ειδικούς και τους επιχειρησιακούς στόχους,

2. πολυμερή δίκτυα, τα οποία διευθύνονται από κοινοπραξίες ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και αντιπροσωπεύουν έναν επιστημονικό κλάδο ή ένα διεπιστημονικό πεδίο, («θεματικά δίκτυα Erasmus») που έχουν σκοπό την ανάπτυξη νέων εννοιών και τομέων μάθησης. Τα δίκτυα αυτά μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν εκπροσώπους από άλλους δημόσιους φορείς ή από επιχειρήσεις ή ενώσεις,

γ) άλλες πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην προώθηση των στόχων του προγράμματος Erasmus, («συνοδευτικά μέτρα»).

Οι συμμετέχοντες στην κινητικότητα ως «σπουδαστές Erasmus» πρέπει να ανήκουν σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:

α) σπουδαστές σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (κατόχους του Πανεπιστημιακού Χάρτη Erasmus) οι οποίοι θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι τουλάχιστον στο δεύτερο έτος οι σπουδαστές θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένοι σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με σκοπό την παρακολούθηση σπουδών ανώτατης εκπαίδευσης που οδηγούν στην απόκτηση αναγνωρισμένου πτυχίου έως και το επίπεδο του διδακτορικού,

β) σπουδαστές που είναι εγγεγραμμένοι σε κοινά προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών (Master) και συμμετέχουν σε κινητικότητα,

γ) σπουδαστές σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετέχουν σε περιόδους άσκησης.

3. Πρόγραμμα Leonardo Da Vinci

Το Πρόγραμμα Leonardo Da Vinci προωθεί τη συνεργασία μεταξύ Ιδρυμάτων/Φορέων/Οργανισμών του Ευρωπαϊκού χώρου που παρέχουν επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Στα πλαίσια του προγράμματος επιχορηγούνται σχέδια κινητικότητας και συνεργασίας καθώς και δραστηριότητες κατάρτισης που πραγματοποιούνται στις συμμετέχουσες χώρες.

Επιχειρησιακοί στόχοι:

- Βελτίωση της ποιότητας και αύξηση της κινητικότητας για άτομα που συμμετέχουν σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Βελτίωση της ποιότητας και αύξηση της συνεργασίας των εμπλεκόμενων στην επαγγελματική κατάρτιση στην Ευρώπη.
- Διευκόλυνση της ανάπτυξης καινοτόμων πρακτικών στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.
- Βελτίωση της αναγνώρισης των προσόντων που αποκτήθηκαν με τυπική, μη τυπική ή άτυπη μάθηση.
- Ενθάρρυνση εκμάθησης σύγχρονων ξένων γλωσσών.
- Υποστήριξη της ανάπτυξης καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, μεθόδων, πρακτικών βάσει των Τεχνολογιών της Επικοινωνίας και της Πληροφορίας.

➤ Ομάδες Πιθανών Δικαιούχων:

Άτομα στην αγορά εργασίας, άτομα που καταρτίζονται ή εκπαιδεύονται (πλην τριτοβάθμιας), οργανισμοί που παρέχουν δυνατότητες μάθησης σε τομείς της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενώσεις και αντιπρόσωποι εμπλεκόμενων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, ενώσεις καταρτιζομένων, επιχειρήσεις, κοινωνικοί εταίροι, παράγοντες της αγοράς εργασίας, επιμελητήρια και επαγγελματικές οργανώσεις, οργανισμοί που παρέχουν καθοδήγηση και συμβουλευτική για τη δια βίου μάθηση, οργανισμοί αρμόδιοι για συστήματα και πολιτικές επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ερευνητικά κέντρα και οργανισμοί που ασχολούνται με ζητήματα δια βίου μάθησης, ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εθελοντικοί οργανισμοί, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

➤ **Επιχορηγούμενες αποκεντρωμένες δράσεις:**

- Κινητικότητα Ατόμων - Τοποθετήσεις:
 - ο Καταρτιζομένων Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης
 - ο Ατόμων στην αγορά εργασίας
 - ο Επαγγελματιών της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης
- Συμπράξεις - από το 2008
- Πολυμερή σχέδια μεταφοράς καινοτομίας (Transfer of Innovation)

➤ **Επιχορηγούμενες κεντρικές δράσεις:**

- Πολυμερή σχέδια ανάπτυξης καινοτομίας
- Θεματικά δίκτυα
- Συνοδευτικά μέτρα

4. Πρόγραμμα Grundtvig

Το Πρόγραμμα Grundtvig **στοχεύει** στην παροχή ευκαιριών στους ενήλικες για να βελτιώσουν τις γνώσεις και δεξιότητές τους, για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών προκλήσεων ενός συνεχιζόμενα γηράσκοντος πληθυσμού στην Ευρώπη. Μέσω του Προγράμματος Grundtvig η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιχορηγεί δράσεις για την προώθηση της ευρωπαϊκής συνεργασίας, της ποιότητας, της καινοτομίας και της ευρωπαϊκής διάστασης σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Δικαιούχοι του Προγράμματος

- **Ιδρύματα/οργανισμοί/φορείς** που δραστηριοποιούνται στην εκπαίδευση ενηλίκων, ανεξαρτήτως αν ανήκουν στην τυπική, μη τυπική ή άτυπη εκπαίδευση.
- **Εκπαιδευτικό και λοιπό προσωπικό, εθελοντές** και ενήλικες εκπαιδευόμενοι φορέων εκπαίδευσης ενηλίκων.
- Επιχορηγούμενες αποκεντρωμένες δράσεις.
- Εκπαιδευτικές Συμπράξεις (πολυμερείς) μεταξύ ιδρυμάτων/οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων που υλοποιούν ένα κοινό Σχέδιο (project) διάρκειας 2 ετών.
- Συμμετοχή σε δραστηριότητες ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης εκπαιδευτών ενηλίκων που πραγματοποιούνται σε άλλη συμμετέχουσα χώρα, διάρκειας από μία έως έξι εβδομάδες.

Επιχορηγούμενες κεντρικές δράσεις

- Πολυμερή Σχέδια μεταξύ ιδρυμάτων/οργανισμών που παρέχουν κατάρτιση και άλλων ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων. Αποσκοπούν στη βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης ενηλίκων μέσω της ανάπτυξης και μεταφοράς καινοτομιών και καλής πρακτικής.
- Δίκτυα διάρκειας 3 ετών, μεταξύ τουλάχιστο 10 ιδρυμάτων από τουλάχιστο 3 διαφορετικές χώρες.
- Συνοδευτικά μέτρα.

Και τα εξής 2 προγράμματα:

5. Εγκάρσιο πρόγραμμα

Το εγκάρσιο πρόγραμμα καλύπτει κυρίως δραστηριότητες που ξεπερνούν τα όρια των τομεακών προγραμμάτων. Περιλαμβάνει τις ακόλουθες **τέσσερις βασικές δραστηριότητες στον τομέα της διά βίου μάθησης:**

- *συνεργασία και καινοτομία στον τομέα των πολιτικών·*
- *προώθηση της εκμάθησης γλωσσών·*
- *ανάπτυξη καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικής με βάση τις ΤΠΕ·*
- *διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων που υποστηρίζονται στο πλαίσιο του προγράμματος ή προηγούμενων σχετικών προγραμμάτων καθώς και ανταλλαγή καλών πρακτικών.*

Οι **ειδικοί στόχοι του προγράμματος** είναι οι εξής:

- προώθηση της ευρωπαϊκής συνεργασίας σε τομείς που καλύπτουν δύο ή περισσότερα τομεακά προγράμματα·
- προώθηση της ποιότητας και της διαφάνειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης των κρατών μελών.

Οι **επιχειρησιακοί στόχοι του εγκάρσιου προγράμματος** είναι οι εξής:

- ✓ υποστήριξη της ανάπτυξης πολιτικών και συνεργασίας για τη διά βίου μάθηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στο πλαίσιο της διαδικασίας της Λισσαβόνας, του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010» καθώς και των διαδικασιών της Μπολόνια και της Κοπεγχάγης και των διαδόχων τους,
- ✓ επαρκής παροχή συγκρίσιμων δεδομένων, στατιστικών και αναλύσεων για την υποστήριξη της ανάπτυξης πολιτικής, παρακολούθηση της προόδου για την επίτευξη

των στόχων της διά βίου μάθησης και εντοπισμός τομέων που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής,

- ✓ προώθηση της εκμάθησης γλωσσών και υποστήριξη της γλωσσικής ποικιλομορφίας στα κράτη μέλη,
- ✓ υποστήριξη της ανάπτυξης καινοτόμου περιεχομένου, υπηρεσιών, παιδαγωγικών μεθόδων και πρακτικής με βάση τις ΤΠΕ,
- ✓ διασφάλιση της δημοσίευσης, της διάδοσης και της συνεκτίμησης των αποτελεσμάτων του προγράμματος.

Οι δραστηριότητες του προγράμματος εφαρμόζονται στις βασικές δραστηριότητες του εγκάρσιου προγράμματος. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της βασικής δραστηριότητας «συνεργασία και καινοτομία στον τομέα των πολιτικών», οι δραστηριότητες μπορούν να αφορούν κυρίως την υποστήριξη της παρατήρησης και της ανάλυσης των πολιτικών και των συστημάτων ή την υποστήριξη της διαφάνειας των επαγγελματικών προσόντων και ικανοτήτων, την πληροφόρηση και τον προσανατολισμό για σκοπούς κινητικότητας καθώς και τη συνεργασία όσον αφορά τη διασφάλιση της ποιότητας, στα Εθνικά Κέντρα Ενημέρωσης περί Ακαδημαϊκής Αναγνώρισης.

6. Πρόγραμμα Jean Monnet ⁸

Το **πρόγραμμα Jean Monnet** αφορά ειδικά τα ζητήματα ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης του ακαδημαϊκού τομέα και την υποστήριξη στα ιδρύματα και στις ενώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το πρόγραμμα αυτό καλύπτει **τρεις βασικές δραστηριότητες**:

- **τη δράση Jean Monnet**, στην οποία μπορούν να συμμετέχουν επίσης ιδρύματα από τρίτες χώρες και στην οποία αφιερώνεται τουλάχιστον το 16% του ποσού για το πρόγραμμα·

- **τις λειτουργικές επιχορηγήσεις σε καθορισμένα** ιδρύματα τα οποία επιδιώκουν ένα στόχο ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Τα ιδρύματα αυτά είναι το Κολέγιο της Ευρώπης, το Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο, Φλωρεντία, το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης, Μάαστριχτ, η Ευρωπαϊκή Ακαδημία Δικαίου, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Ανάπτυξη της Εκπαίδευσης Ειδικών Αναγκών, Middelfart και το Διεθνές Κέντρο Ευρωπαϊκής Κατάρτισης, Νίκαια. Τουλάχιστον το 65% του ποσού για το πρόγραμμα Jean Monnet αφιερώνεται σε αυτές τις **επιχορηγήσεις**·

- τουλάχιστον το 19% του ποσού για το πρόγραμμα αφιερώνεται **στις λειτουργικές επιχορηγήσεις για την υποστήριξη άλλων ευρωπαϊκών ιδρυμάτων** και ενώσεων στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Οι ειδικοί στόχοι του προγράμματος είναι:

- η παρότρυνση δραστηριοτήτων διδασκαλίας, έρευνας και προβληματισμού στον τομέα των σπουδών ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης·

- η υποστήριξη ενός κατάλληλου φάσματος ιδρυμάτων και ενώσεων που ασχολούνται με ζητήματα σχετικά με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και την εκπαίδευση και κατάρτιση σε μια ευρωπαϊκή προοπτική.

Επομένως, **οι επιχειρησιακοί στόχοι του προγράμματος Jean Monnet** είναι η ενίσχυση της αριστείας, η ανταλλαγή γνώσεων και η συνειδητοποίηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, η υποστήριξη των ευρωπαϊκών ιδρυμάτων που ασχολούνται με θέματα ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και επιπλέον φορέων και ενώσεων υψηλής ποιότητας

Οι δραστηριότητες καλύπτουν μονομερή και εθνικά σχέδια, όπως οι έδρες Jean Monnet, τα κέντρα αριστείας και οι μονάδες διδασκαλίας Jean Monnet ή η υποστήριξη για νέους ερευνητές καθώς και πολυμερή σχέδια και δίκτυα.

Στα πλαίσια των πιο πάνω προγραμμάτων επιχορηγούνται αποκεντρωμένες δράσεις, μέσω των Εθνικών Φορέων των συμμετεχουσών χωρών, και κεντρικές δράσεις, μέσω του Εκτελεστικού Φορέα της Διεύθυνσης Εκπαίδευση και Πολιτισμός της ΕΕ.

Συμμετέχουσες χώρες:

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν τα 27 κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι 3 χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία) και η Τουρκία.

1.4. ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υπάρχουν επίσης τα εξής προγράμματα δια βίου μάθησης και εκπαίδευσης:^{9 10}

1.4.1 Επισκέψεις Μελέτης

Συμμετοχή στις Επισκέψεις Μελέτης

⁹ <http://www.llp.org.cy/>

¹⁰ ΧΑΣΑΠΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Πρόσβαση, Ποιότητα και εύρος της Συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα, Μελέτες 2, Αθήνα 1994.

Στόχος των Επισκέψεων Μελέτης είναι η διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών μεταξύ αρμοδίων λήψης αποφάσεων και ειδικών στον τομέα της εκπαίδευσης και της Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Οι Επισκέψεις Μελέτης, δίνουν τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες να ενημερωθούν σχετικά με τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές δομές και μεταρρυθμίσεις που εφαρμόζονται σε άλλες χώρες μέλη της ΕΕ. Επιπλέον, παρέχουν στους αρμόδιους χάραξης εκπαιδευτικής και επαγγελματικής πολιτικής, τις πλέον έγκυρες και πρόσφατες πληροφορίες που αφορούν στις εξελίξεις της εκπαίδευσης και της κατάρτισης σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Οι δραστηριότητες των Επισκέψεων Μελέτης έχουν διάρκεια το πολύ μια εβδομάδα και το θέμα πρέπει να ανταποκρίνεται στις επαγγελματικές αρμοδιότητες των υποψηφίων.

Επιλέξιμοι Υποψήφιοι:

Υπεύθυνοι σε θέματα Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης, Διευθυντές Τμημάτων του ΥΠΠ, Πρώτοι Λειτουργοί και Επιθεωρητές του ΥΠΠ, Σχολικοί Σύμβουλοι Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Προσωπικό Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Διευθυντές Σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Μέσης Γενικής, Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης), Διευθυντές Κρατικών Ινστιτούτων Επιμόρφωσης ΥΠΠ, Στελέχη (Διευθυντές και Προϊστάμενοι) Επαγγελματικών Βιομηχανικών και Τεχνικών Επιμελητηρίων, εκπρόσωποι Οργανωμένων Υπαλλήλων και Συντεχνιών, ιδιοκτήτες μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, ερευνητές, εκπρόσωποι οργανωμένων συνόλων εργοδοτών και προϊστάμενοι Ιδρυμάτων Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για το πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης (2007-2013) οι Επισκέψεις Μελέτης Αρίων μετονομάζονται σε *Επισκέψεις Μελέτης*.

1.4.2. European Language Label

Το πρόγραμμα "**European Label**" ξεκίνησε το 1995 μέσα στα πλαίσια της **Λευκής Βίβλου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής "Teaching and Learning: towards the learning society"**, που έχει ως στόχο και σκοπό να βοηθήσει όλους τους Ευρωπαίους πολίτες να κατέχουν τρεις ευρωπαϊκές γλώσσες.

Το "European Label" συντονίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αλλά η διαχείρισή του γίνεται πάνω σε αποκεντρωτική βάση από τα Κράτη Μέλη, μαζί με τη Νορβηγία και Ισλανδία, καθώς και τις υπό ένταξη χώρες. Στην Κύπρο την ευθύνη διαχείρισης του προγράμματος Label έχει το Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης. Η Επιτροπή χρηματοδοτεί εθνικές εκστρατείες πληροφόρησης σχετικά με το Label. Οργανώνει, επίσης, ευρωπαϊκές εκδηλώσεις που συμπεριλαμβάνουν εργασίες που έχουν βραβευτεί με το Label.

Παρέχει ακόμα οικονομική υποστήριξη, ούτως ώστε να βοηθήσει τη δημοσιοποίηση των εργασιών αυτών.

1.4.3 Προπαρασκευαστικές Επισκέψεις (Preparatory Visits)

Οι Προπαρασκευαστικές Επισκέψεις αφορούν όλα τα τομεακά προγράμματα της Δια Βίου Μάθησης: **Comenius, Erasmus, Leonardo Da Vinci, Grundtvig**. Τα ιδρύματα, οργανισμοί ή εταιρείες που ενδιαφέρονται να εμπλακούν σε διακρατικά σχέδια μπορούν να υποβάλουν αίτηση στον Εθνικό Φορέα της χώρας τους για συμμετοχή σε Προπαρασκευαστική Επίσκεψη με στόχο την επαφή με τους μελλοντικούς εταίρους και την προετοιμασία προτάσεων που προγραμματίζουν να υποβάλουν.

Τα εν λόγω ιδρύματα, οργανισμοί ή εταιρείες έχουν επίσης το δικαίωμα να λάβουν μέρος σε Σεμινάρια Επαφών που πραγματοποιούνται από τους Εθνικούς Φορείς των χωρών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα και αφορούν συγκεκριμένα θέματα. Στα εν λόγω σεμινάρια εκπρόσωποι από διάφορα ευρωπαϊκά ιδρύματα, οργανισμοί ή εταιρείες έχουν την ευκαιρία να βρουν επί τόπου τους πιθανούς εταίρους, να συζητήσουν το θέμα των προτάσεων που θέλουν να αναπτύξουν και να θέσουν τις βάσεις για την μελλοντική τους συνεργασία.

Οι Προπαρασκευαστικές Επισκέψεις ή τα Σεμινάρια Επαφών πρέπει να διεξαχθούν πριν από την προκαθορισμένη ημερομηνία υποβολής προτάσεων. Η αίτηση για χρηματοδότηση πρέπει να υποβληθεί στον Εθνικό Φορέα τουλάχιστον ένα μήνα πριν την επίσκεψη.

1.4.4 Σχολεία δεύτερης ευκαιρίας

Πρόκειται για ένα ευέλικτο καινοτομικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα το οποίο *στοχεύει στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων που δε διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα και δεξιότητες ώστε να ανταποκριθούν στις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς εργασίας*. Με το πρόγραμμα αυτό παρέχεται η δυνατότητα σε άτομα 18 ετών και άνω που δεν έχουν ολοκληρώσει την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση να αποκτήσουν απολυτήριο Γυμνασίου και να ενταχθούν ομαλά στην κοινωνική, οικονομική και επαγγελματική ζωή.

Πιο συγκεκριμένα, κεντρικοί στόχοι του προγράμματος είναι: η επανασύνδεση με την εκπαιδευτική διαδικασία ατόμων που έχουν απομακρυνθεί από τη βασική εκπαίδευση, η δημιουργία δικτύων συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο, την τοπική κοινωνία, τον επιχειρηματικό κόσμο και την εκπαίδευση. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα καλύπτει τρεις θεματικές ενότητες: ανάπτυξη δεξιοτήτων στη γλώσσα, τα μαθηματικά και την επικοινωνία, με ιδιαίτερη έμφαση στις ξένες γλώσσες και την πληροφορική, βασική κατάρτιση και προετοιμασία για την εργασιακή ζωή σε συνεργασία με τοπικές αρχές· ανάπτυξη δεξιοτήτων στο πλαίσιο των προσωπικών ενδιαφερόντων των εκπαιδευομένων, όπως άθληση, μουσική,

θέατρο κ.λπ.¹¹ Η συνολική διάρκεια του προγράμματος είναι 18 μήνες. Τα Ελληνικά Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας είναι μέλη του Ευρωπαϊκού Δικτύου Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας.

Συντελεστές: Γενική γραμματεία εκπαίδευσης ενηλίκων, Ινστιτούτο διαρκούς εκπαίδευσης ενηλίκων.

1.4.5 Εθελοντισμός

Ο βασικός **στόχος** του προγράμματος είναι εκπαίδευση ενηλίκων για την απόκτηση πολυδεξιοτήτων διαχείρισης του κινδύνου.

Οι **επιδιωκόμενες πολυδεξιότητες** είναι:

- Λήψη αποφάσεων και λύση προβλημάτων
- Ομαδοσυνεργατική Δράση
- Διαχείριση Πληροφορίας
- Αυτοπροστασία
- Παροχή Πρώτων Βοηθειών - Διασώσεις
- Οργάνωση - Διαχείριση καταυλισμών
- Ψυχοκοινωνική Στήριξη πληγέντων
- Άρση Επικινδυνότητας

Αυτό επιτυγχάνεται μέσω εξειδικευμένων γνώσεων από ειδικούς επιστήμονες και φορείς, στις εξής θεματικές ενότητες: σεισμοί, πυρκαγιές, θαλάσσια ατυχήματα, προστασία θαλασσίου περιβάλλοντος, πλημμύρες, ασύμμετρες απειλές ώστε οργανωμένα οι πολίτες να μπορούν να παρεμβαίνουν άμεσα, ουσιαστικά και προγραμματισμένα, για να προστατεύουν τον εαυτό τους και τους συμπολίτες τους κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Η συνολική διάρκεια του προγράμματος ανέρχεται σε 104 ώρες που κατανέμονται σε 13-15 συναντήσεις σε διάστημα περίπου 1 1/2 μήνα, ενώ η εκπαίδευση βεβαιώνεται από τους αρμόδιους φορείς.

Συντελεστές: Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης/Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων/Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων/ Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας, Υπουργείο Δημόσιας Τάξης/Πυροσβεστικό Σώμα, Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας/Λιμενικό Σώμα, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Γιατροί Χωρίς Σύνορα.

¹¹ <http://www.e-paideia.net/Reviews/review.asp?lngReviewID=28516>

1.4.6 Συμβουλευτική Γονέων

Πρόκειται για πρόγραμμα που *στοχεύει στην συστηματική ψυχοπαιδαγωγική ενημέρωση των γονέων, έτσι ώστε αυτοί να ανταποκρίνονται με επιτυχία στο ρόλο τους για κάλυψη ψυχικών, κοινωνικών, πνευματικών και υλικών αναγκών των παιδιών τους, για ενίσχυση της επικοινωνίας τους με το σχολείο και της συνεργασίας τους με τους εκπαιδευτικούς*. Προβλέπεται η λειτουργία 190 τμημάτων συμβουλευτικής, 20 ατόμων και διάρκειας 40 ωρών το καθένα (3.800 άτομα στην Α Φάση από 10/03-5/04).

Οι βασικές θεματικές ενότητες που θα αναπτυχθούν στη διάρκεια του προγράμματος είναι: μάθηση και σχολείο, η ενθάρρυνση του μαθητή για μάθηση στο σπίτι, επικοινωνία γονέων και σχολείου, οι παρέες και οι φιλίες των παιδιών στο σχολείο και στη γειτονιά, οι προσδοκίες των γονιών και οι ανταποκρίσεις των παιδιών, η ανάπτυξη και η εξέλιξη του παιδιού και του εφήβου, η επιθετικότητα του παιδιού στο σχολείο και στο σπίτι και η αντιμετώπισή της, η δουλειά στο σπίτι, σχολικό και εξωσχολικό βιβλίο και τα ενδιαφέροντα των παιδιών κ.ά.

1.4.7 Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Κ.Ε.Ε.)

Τα **Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων** συνιστούν μια καινοτόμο προσέγγιση στο πλαίσιο της Δια βίου Μάθησης και της ισότητας των ευκαιριών στην εκπαίδευση. Τα προγράμματα που προσφέρονται στα ΚΕΕ στοχεύουν στην απόκτηση νέων βασικών δεξιοτήτων και στην αναβάθμιση των ήδη υπάρχουσών, ώστε να εξασφαλισθούν καλύτερες προϋποθέσεις ισότητας ευκαιριών και ένταξης των εκπαιδευομένων στην αγορά εργασίας, μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού, αλλά και διαμόρφωση στάσης ενεργού πολίτη με την απόκτηση και αναβάθμιση κοινωνικών δεξιοτήτων. Σκοπός των προγραμμάτων που προσφέρονται στα Κ.Ε.Ε. είναι η απόκτηση νέων βασικών δεξιοτήτων αλλά και η αναβάθμιση και επικαιροποίηση ήδη υπάρχουσών ώστε να εξασφαλισθούν καλύτερες προϋποθέσεις ισότητας ευκαιριών και ένταξης των εκπαιδευομένων στην αγορά εργασίας, μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού αλλά και διαμόρφωση στάσης ενεργού πολίτη μέσα από την απόκτηση και αναβάθμιση βασικών κοινωνικών δεξιοτήτων.¹²

Συντελεστές: Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Οι παρεχόμενες από τα ΚΕΕ εκπαιδευτικές υπηρεσίες (προγράμματα σπουδών) **περιλαμβάνουν:**

¹² www.kee.ideke.edu.gr/?p=centers&pr=0&c=132

- 1.Γραμματισμός ενηλίκων (γλώσσα/αλφαριθμητισμός, συμπλήρωση βασικής παιδείας, απόκτηση βασικών και νέων δεξιοτήτων για την οικογένεια, το χώρο της εργασίας και την κοινωνική ζωή).
- 2.Αριθμητισμός ενηλίκων (μαθηματικά στο χώρο εργασίας, οικογένεια, υπηρεσίες, κοινότητα).
- 3.Πληροφορική.
- 4.Κοινωνικές δεξιότητες και αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου ενηλίκων (θέατρο, μουσική, φωτογραφία. Ζωγραφική, χορός κ.α.).
- 5.Συμβουλευτική – υποστήριξη κοινωνικά ευάλωτων ομάδων (Τσιγγάνοι – Φυλακισμένοι).

1.4.8 Προγράμματα Υποστήριξης των Γυναικών

Τα Προγράμματα Υποστήριξης των Γυναικών στοχεύουν στην ένταξη των γυναικών στην οικονομική, κοινωνική και επαγγελματική ζωή, καθώς και στην άρση των ανισοτήτων λόγω φύλου μέσω των παρακάτω δράσεων:

- προώθησης της επιχειρηματικότητας,
- παροχής (α) πληροφόρησης μέσω Τηλεματικού Δικτύου και Παρατηρητηρίου για την υποστήριξη γυναικείων επιχειρήσεων και (β) πληροφόρησης για τις δυνατότητες χρηματοδότησης γυναικείων επιχειρήσεων,
- κατάρτισης και εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης στη διοίκηση των γυναικείων επιχειρήσεων στο πολυδύναμο Κέντρο Προώθησης και Πιστοποίησης Κοινωνικών Γυναικείων Επιχειρήσεων «Trade House»,
- διερεύνησης και εφαρμογής καινούριων μοντέλων επιχειρηματικής υποστήριξης και επαγγελματικής και εκπαιδευτικής πληροφόρησης,
- ευαισθητοποίησης του γυναικείου πληθυσμού σε ζητήματα Ισότητας, Απασχόλησης, Κοινωνικής Οικονομίας, Προώθησης της Εναλλακτικής Πίστωσης και της Μικροπίστωσης Γυναικών.

Συντελεστές: Γενική γραμματεία εκπαίδευσης ενηλίκων, Ινστιτούτο διαρκούς εκπαίδευσης ενηλίκων

1.4.9 Πρόγραμμα «ΜΕΛΙΝΑ – Εκπαίδευση και Πολιτισμός»

Το Πρόγραμμα «ΜΕΛΙΝΑ - Εκπαίδευση και Πολιτισμός» είναι ένα πιλοτικό πρόγραμμα των Υπουργείων Παιδείας και Πολιτισμού που *στοχεύει στην προώθηση των τεχνών και του πολιτισμού μέσα στο σχολείο και στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω των τεχνών και της καλλιτεχνικής έκφρασης.*

Στην περίοδο 1995-2001, εφαρμόστηκε σε 92 Δημοτικά Σχολεία σε όλη την ελληνική επικράτεια και σε δύο Δημοτικά Σχολεία της Κύπρου. Από το 2001 εφαρμόζεται πειραματικά

το μοντέλο γενίκευσης του προγράμματος, στο οποίο μετέχουν όλα τα Δημοτικά σχολεία της πόλης των Χανίων σε συνεργασία με τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Στα πλαίσια του προγράμματος παρέχεται επιμόρφωση στους δασκάλους σε θέματα τέχνης και πολιτισμού και εκπαιδευτικό υλικό για τις δραστηριότητες που οι δάσκαλοι επιχειρούν στις τάξεις τους. Λειτουργούν πέντε εργαστήρια τεχνών με τα εξής αντικείμενα: εικαστικά, μουσική, χορός-κίνηση, θέατρο, οπτικοακουστική έκφραση. Απευθύνεται σε μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς.

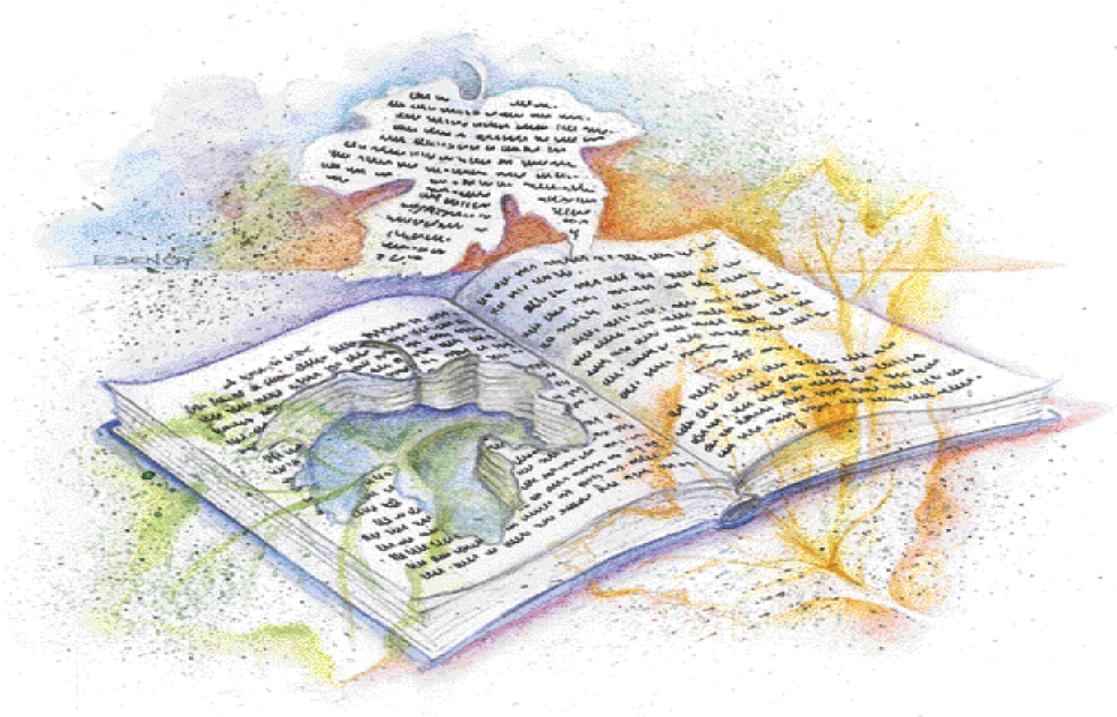
1.4.10 Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο

Το ΕΑΠ, το οποίο ιδρύθηκε το 1992, αποτελεί το 19ο Ελληνικό ΑΕΙ της χώρας και είναι το μοναδικό Δημόσιο Πανεπιστημιακό Ίδρυμα που έχει ως αποστολή την εξ' αποστάσεως παροχή προπτυχιακής και μεταπτυχιακής εκπαίδευσης, με την ανάπτυξη και αξιοποίηση κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού και μεθόδων διδασκαλίας. Το Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο απευθύνεται σε μεγάλο αριθμό ενδιαφερομένων, παρέχει περισσότερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε ενήλικες εργαζόμενους/ανέργους καθώς η κατοικία χρησιμοποιείται ως κύριος χώρος μάθησης, ο φοιτητής επιλέγει το χρόνο μελέτης και το ρυθμό με τον οποίο μαθαίνει.¹³

Το ΕΑΠ στηρίζεται στην **εξ' αποστάσεως εκπαίδευση** και παρέχει πτυχίο ισότιμο με το πτυχίο των παραδοσιακών πανεπιστημίων. Η εισαγωγή γίνεται με κλήρωση και για άτομα ηλικίας 22 ετών και άνω. Τα ανοικτά συστήματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης διέπονται από την αντίληψη ότι η μόρφωση είναι δικαίωμα όλων, σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους διασφαλίζοντας τη δια βίου εκπαίδευση.

¹³ <http://www.50plus.gr/freetime/longlifelearning/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. ΔΡΑΣΕΙΣ – ΣΤΟΧΟΙ – Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εκπαίδευση ενηλίκων αναδύθηκε στις αρχές του 20ού αιώνα μέσα από ένα πεδίο δραστηριοτήτων με **κοινωνικο-πολιτικό και οικονομικό προσανατολισμό**. Με πρωτοβουλίες τόσο διαφόρων οργανώσεων της κοινωνίας όσο και του κράτους, στοχεύει στην εξειδίκευση και την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, με δράσεις όπως οι παρακάτω:¹⁴

- ❖ Η καταπολέμηση του αναλφαριθμοσού και η συμπλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- ❖ Η παροχή συνεχιζόμενης κατάρτισης, η κατάρτιση και επιμόρφωση ειδικών ομάδων που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό, η υλοποίηση προγραμμάτων εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας καθώς και εκπαίδευσης στον τομέα των νέων τεχνολογιών.

¹⁴ http://users.otenet.gr/~geokre1/Dia_viou_eke.htm

- ❖ Η εκπαίδευση και επιμόρφωση που αφορά σε θέματα πολιτισμού, υγείας και περιβάλλοντος καθώς και η ενημέρωση για θέματα κοινωνικά, πολιτιστικά και ευρωπαϊκά.
- ❖ Η ανοιχτή και εξ' αποστάσεως εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και η σύνδεση και συνεργασία με τα σύγχρονα συστήματα ανοιχτής και εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης.
- ❖ Η εκπαίδευση εκπαιδευτών ενηλίκων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Με αφορμή την τελευταία δράση από τις παραπάνω, επισημαίνεται πως η εκπαίδευση ενηλίκων, προκειμένου να άρει τους περιορισμούς που θέτει το παραδοσιακό σύστημα εκπαίδευσης στην ολόπλευρη και συνεχιζόμενη ανάπτυξη της προσωπικότητας αλλά και στην κοινωνική βελτίωση, δίνει ουσιαστική έμφαση στην αξιοποίηση των προσωπικών ενδιαφερόντων και των δυνατοτήτων των εκπαιδευομένων μέσω του εμπυχωτικού ρόλου του εκπαιδευτή. Η ιδιαίτερη μεθοδολογία που ακολουθείται απαιτεί την καλλιέργεια κριτικής στάσης από τον εκπαιδευόμενο, υποδηλώνοντας έτσι ότι κάθε πρόγραμμα ενήλικης μάθησης σέβεται τη βαθύτατη ανάγκη των ανθρώπων να κατανοούν την περιρρέουσα πραγματικότητα και θέτει στόχο να τους καθιστά ικανούς να εναρμονίζονται με τις εξελίξεις και τις απαιτήσεις της.

Στόχοι της διά βίου μάθησης είναι η ενεργοποίηση των ατόμων και ομάδων για ατομική και κοινωνική ανάπτυξη, η προώθηση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών και η αύξηση των δυνατοτήτων κοινωνικής ένταξης και απασχόλησης.

2.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ¹⁵

Βασικός σκελετός ενός σύγχρονου συστήματος δια βίου μάθησης είναι η εκπαίδευση ενηλίκων. Στην Ελλάδα ο δημόσιος φορέας ο οποίος σχεδιάζει και αναλαμβάνει δράσεις στον τομέα αυτό, είναι η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Η Γ.Γ.Ε.Ε. είναι ο επιτελικός φορέας στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων που σχεδιάζει, συντονίζει και υλοποιεί σε εθνικό επίπεδο και στον απόδημο ελληνισμό ενέργειες που αφορούν στη διά βίου μάθηση όπως:¹⁶

- Η βασική εκπαίδευση ενηλίκων, δηλαδή η καταπολέμηση του αναλφαριθμισμού και η συμπλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

¹⁵ ΡΟΜΠΟΛΗΣ Σ. – ΔΗΜΟΥΛΑΣ Κ. – ΓΑΛΑΤΑ Β., **Η δια βίου κατάρτιση στην Ελλάδα**, Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, Αθήνα 1999.

¹⁶ http://www.vpepth.gr/el_ec_category685.htm

- Η γενική εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων, δηλαδή η παροχή συνεχιζόμενης κατάρτισης, η κατάρτιση και επιμόρφωση ειδικών ομάδων που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό, η υλοποίηση προγραμμάτων εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας καθώς και εκπαίδευσης στον τομέα των νέων τεχνολογιών.
- Η κοινωνικο-πολιτιστική εκπαίδευση και επιμόρφωση που αφορά σε θέματα πολιτισμού, υγείας και περιβάλλοντος καθώς και ενημέρωση για θέματα κοινωνικά, πολιτιστικά και ευρωπαϊκά.
- Η ανοιχτή και εξ' αποστάσεως εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και η σύνδεση και συνεργασία με τα σύγχρονα συστήματα ανοιχτής και εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης.
- Η εκπαίδευση εκπαιδευτών ενηλίκων.

Το Ινστιτούτο διαρκούς εκπαίδευσης ενηλίκων (Ι.Δ.ΕΚ.Ε.) είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου το οποίο υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε.). Βασικός σκοπός του είναι η Τεχνολογική και Επιστημονική υποστήριξη των προγραμμάτων της Γ.Γ.Ε.Ε. και η υλοποίηση ενεργειών που αφορούν τη δια βίου μάθηση.

Για την επίτευξη του βασικού αυτού σκοπού εξασφαλίζει την υλικοτεχνική και επιστημονική υποδομή καθώς και τη διάδοση του εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού, επιδιώκει την ενσωμάτωση της τεχνολογίας της πληροφορίας και των επικοινωνιών με τη χρήση σύγχρονων εκπαιδευτικών πολυμέσων και εκπαιδευτικού λογισμικού και υλοποιεί ειδικά ερευνητικά και επιμορφωτικά προγράμματα για ενήλικες.

2.3 Η ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ¹⁷

✓ Στόχους που θέτει το Ευρωπαϊκό συμβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Φέιρα τον Ιούνιο του 2000 ζήτησε από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να καθορίσουν συνεκτική στρατηγική που να επιτρέπει σε όλους τους Ευρωπαίους να έχουν πρόσβαση σε ευκαιρίες διά βίου μάθησης. Το υπόμνημα για τη διά βίου μάθηση αποτέλεσε την αφετηρία ευρείας διαβούλευσης σε πανευρωπαϊκή κλίμακα. Η παρούσα ανακοίνωση είναι αποτέλεσμα αυτής της συζήτησης, στην οποία έλαβαν μέρος το 2000/2001 περίπου 12.000 άτομα, καθώς και τα κράτη μέλη, οι χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) και οι υποψήφιες χώρες, τα κοινοτικά όργανα, οι κοινωνικοί εταίροι και μη κυβερνητικές οργανώσεις.

¹⁷ Απόψεις και προβληματισμοί και εξ' αποστάσεως εκπαίδευση, Προπομπός, Αθήνα 2001.

✓ **Μια ευρωπαϊκή περιοχή διά βίου μάθησης**

Στο πλαίσιο του στρατηγικού στόχου που έθεσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας, τον Μάρτιο του 2000, να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης στον κόσμο, το πλαίσιο της ολοκληρωμένες πολιτικής συνεργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010» διέπεται κυρίως από την αρχή της διά βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης και μάλιστα σε συνέργια με τα σημαντικά στοιχεία των πολιτικών για τη νεολαία, την απασχόληση, την κοινωνική ένταξη και την έρευνα. Οι νέες ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές που εγκρίθηκαν το 2005 στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβόνας θέτουν επίσης το στόχο της διά βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Ο κεντρικός ρόλος του μαθητευομένου, η σπουδαιότητα της ισότητας των ευκαιριών, η ποιότητα και η καταλληλότητα των δυνατοτήτων εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να είναι στο επίκεντρο των στρατηγικών για την πραγμάτωση μιας περιοχής διά βίου μάθησης στην Ευρώπη.

✓ **Δομικά στοιχεία μιας στρατηγικής για τη διά βίου μάθηση**

Στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια που ακολούθησαν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα τονίστηκε η ανάγκη της υλοποίησης συνεκτικών και σφαιρικών στρατηγικών για τη διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση. Τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να έχουν υλοποιήσει παρόμοιες στρατηγικές έως το 2006.

Η ανακοίνωση του 2001 καθορίζει τα δομικά στοιχεία τέτοιων στρατηγικών που έχουν σκοπό να υποστηρίξουν τις προσπάθειες των κρατών μελών και των άλλων ενδιαφερόμενων παραγόντων. Η αναμόρφωση των παραδοσιακών συστημάτων είναι το πρώτο στάδιο που πρέπει να διανυθεί ώστε οι ευκαιρίες διά βίου μάθησης να καταστούν προσβάσιμες σε όλους. Καθορίζονται άλλα **δομικά στοιχεία** ενόψει της ανάγκης:¹⁸

- να αναπτύσσονται συμπράξεις σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό), αλλά και μεταξύ των παρεχόντων εκπαιδευτικές υπηρεσίες (σχολείων, πανεπιστημίων κ.τ.λ.) και της κοινωνίας των πολιτών με την ευρεία έννοια (επιχειρήσεων, κοινωνικών εταίρων, τοπικών σωματείων κ.τ.λ.)·
- να ανιχνεύονται οι ανάγκες του μαθητευομένου και της αγοράς εργασίας στο πλαίσιο της κοινωνίας της γνώσης (περιλαμβανομένων π.χ. των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας)·
- να εξευρίσκονται κατάλληλοι πόροι με την ενθάρρυνση της αύξησης των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων καθώς και νέων μοντέλων επένδυσης·

¹⁸ http://www.ntua.gr/posdep/NOMOI/LLL/LifeLong_Jan-2005.doc

- να αυξηθεί η πρόσβαση σε ευκαιρίες για μάθηση, ιδίως με τον πολλαπλασιασμό των τοπικών κέντρων μάθησης στους χώρους εργασίας και με τη διευκόλυνση της μάθησης στο χώρο εργασίας. Απαιτούνται ειδικές προσπάθειες έναντι των ατόμων που διατρέχουν ιδιαίτερο κίνδυνο αποκλεισμού όπως είναι, μεταξύ άλλων, οι ανάπηροι, οι μειονότητες και οι αγροτικοί πληθυσμοί·
- να δημιουργηθεί μια κουλτούρα μάθησης με σκοπό να κινητοποιηθούν οι (δυνάμει) μαθητευόμενοι, να αυξηθούν τα επίπεδα συμμετοχής και να γίνει αντιληπτό ότι είναι αναγκαία η μάθηση σε κάθε ηλικία·
- να τεθούν σε εφαρμογή διαδικασίες αξιολόγησης και παρακολούθησης της ποιότητας. Μέχρι τις αρχές του 2003 η Επιτροπή θα αρχίσει να απονέμει βραβείο στις επιχειρήσεις που επενδύουν στη διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, με σκοπό να ανταμείβονται και να γίνονται γνωστές οι ορθές πρακτικές σε αυτό τον τομέα.

✓ Προτεραιότητες δράσης στη στρατηγική για τη διά βίου μάθηση

Όπως υπογραμμίζεται στην ανακοίνωση, για την πραγμάτωση της Ευρώπης της διά βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης, υπάρχει ανάγκη:

- αποτίμησης της μάθησης. Αυτό σημαίνει αξιολόγηση των τίτλων σπουδών από το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά και της άτυπης και εξωσχολικής μάθησης με σκοπό να μπορούν να αναγνωρίζονται όλα τα είδη μάθησης. Τούτο περιλαμβάνει την αύξηση της διαφάνειας και της συνοχής των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, την εκπόνηση έως το 2003 διακρατικού συστήματος σώρευσης των προσόντων, τη δημιουργία έως το τέλος του 2002 κοινού συστήματος παρουσίασης των προσόντων (εμπνεόμενο από το ευρωπαϊκό βιογραφικό σημείωμα) και τη θέσπιση πτυχίων και πιστοποιητικών ευρωπαϊκής κατάρτισης σε εθελοντική βάση.
- ενίσχυσης των υπηρεσιών πληροφόρησης, προσανατολισμού και παροχής συμβουλών σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Η Επιτροπή θα εγκαινιάσει το 2002 μια διαδικτυακή πύλη για τις μαθησιακές ευκαιρίες σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και ευρωπαϊκό φόρουμ προσανατολισμού για την προώθηση της ανταλλαγής πληροφοριών.
- μεγαλύτερων επενδύσεων χρόνου και χρημάτων στη μάθηση. Η Επιτροπή καλεί την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων να υποστηρίξει την εκπαίδευση και κατάρτιση, κατά προτίμηση με τη δημιουργία τοπικών κέντρων κατάρτισης, ζητεί από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων να υποστηρίξει τις εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου σε αυτό τον τομέα, υποδεικνύει στα κράτη μέλη να αυξήσουν περαιτέρω τη χρήση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και αναλαμβάνει την υποχρέωση να παρουσιάσει απολογισμό των φορολογικών κινήτρων που έχουν θεσπίσει τα κράτη μέλη.

- σύνδεσης μαθητευομένων και μαθησιακών ευκαιριών. Αυτό είναι δυνατόν με την ανάπτυξη των τοπικών κέντρων μάθησης και με την ενθάρρυνση της μάθησης στο χώρο εργασίας.
- πρόσβασης όλων στις βασικές δεξιότητες.
- υποστήριξης της έρευνας καινοτόμων παιδαγωγικών μεθόδων για τους διδάσκοντες, τους εκπαιδευτές και τους συντελεστές της μάθησης, λαμβανομένου υπόψη του αυξανόμενου ρόλου της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών.

Η Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα άλλα ευρωπαϊκά όργανα, τα κράτη μέλη, οι χώρες του ΕΟΧ και οι υποψήφιες χώρες, οι κοινωνικοί εταίροι, οι ΜΚΟ και οι διεθνείς οργανισμοί καλούνται να συμπράξουν για την προώθηση της διά βίου μάθησης. Προς τούτο, η ανακοίνωση της Επιτροπής προτείνει τη δημιουργία βάσης δεδομένων με τις ορθές πρακτικές, τις πληροφορίες και εμπειρίες σε αυτό τον τομέα καθώς και τη σύσταση ομάδας υψηλού επιπέδου από εκπροσώπους των υπουργείων που είναι αρμόδια για τη διά βίου μάθηση. Η εν λόγω ομάδα θα παρακολουθεί το συντονισμό ανάμεσα στα διάφορα επίπεδα αποφάσεων (κοινοτικό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό). Η υλοποίηση θα γίνει μέσω προγραμμάτων, μέσων, δικτύων και περιορισμένου πλήθους δεικτών.

Σχετική εισήγηση υποβλήθηκε στο *Συμβούλιο της Βαρκελώνης* τον Μάρτιο του 2002. Το 2003, η Επιτροπή εκπόνησε έκθεση για τις προόδους που επιτεύχθηκαν στον τομέα της διά βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης σε επίπεδο κρατών μελών και στο επίπεδο της Κοινότητας. Στη συνέχεια αποφασίστηκε ότι η παρακολούθηση της εφαρμογής και της προόδου που έχει σημειωθεί θα γίνει στο πλαίσιο της διετούς έκθεσης εφαρμογής του προγράμματος εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010». Για να διευκολυνθεί η μετάβαση προς μια κοινωνία που βασίζεται στη γνώση, η παρούσα ανακοίνωση εξαγγέλλει τα δομικά στοιχεία μιας συνεκτικής και ολοκληρωμένης στρατηγικής, η οποία θα συμβάλει στη χάραξη των πολιτικών. Προτείνει επίσης προτεραιότητες για δράση, οι οποίες έρχονται να ενισχύσουν τις στρατηγικές αυτές και εξηγεί πώς πρέπει να προωθηθεί η διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση μέσω της ενίσχυσης των διαδικασιών, των μέσων και των προγραμμάτων που υπάρχουν και μέσω της ανάπτυξης δεικτών.

2.4 ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 2007-2013

✓ **Στόχος του προγράμματος δράσης στον τομέα της διά βίου μάθησης 2007-2013** είναι η ανάπτυξη και η ενίσχυση των ανταλλαγών, της συνεργασίας και της κινητικότητας, ώστε τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης να καταστούν παγκόσμιο σημείο αναφοράς ως προς την ποιότητα σύμφωνα με τη στρατηγική της Λισσαβόνας. Συμβάλλει έτσι στην ανάπτυξη της

Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προηγμένης κοινωνίας της γνώσης, με βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή.

Εκτός από αυτόν το γενικό στόχο, το πρόγραμμα έχει τους ακόλουθους ειδικούς στόχους που αφορούν τη διά βίου μάθηση στην Ε.Ε.¹⁹

- συμβολή στην ανάπτυξη ποιοτικής διά βίου μάθησης και στην προώθηση των υψηλών επιδόσεων, της καινοτομίας και της ευρωπαϊκής διάστασης στα εφαρμοζόμενα συστήματα και πρακτικές·
- στήριξη της πραγμάτωσης ευρωπαϊκού χώρου της διά βίου μάθησης·
- συνδρομή στη βελτίωση της ποιότητας, της ελκυστικότητας και της διαθεσιμότητας των ευκαιριών για διά βίου μάθηση·
- ενίσχυση της συμβολής της διά βίου μάθησης στην κοινωνική συνοχή, στην ενεργό άσκηση της ιδιότητας του πολίτη, στον διαπολιτισμικό διάλογο, στην ισότητα των φύλων και στην προσωπική ολοκλήρωση του ατόμου·
- συνδρομή στην προώθηση της δημιουργικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της απασχολησιμότητας και της επιχειρηματικότητας·
- συμβολή στην αύξηση της συμμετοχής των ατόμων όλων των ηλικιών, περιλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των μειονεκτουσών ομάδων·
- προώθηση της εκμάθησης γλωσσών και της γλωσσικής ποικιλομορφίας·
- υποστήριξη της ανάπτυξης των μέσων που προσφέρουν οι τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ)·
- ενίσχυση του ρόλου της διά βίου μάθησης στη συνειδητοποίηση της ιδιότητας του ευρωπαίου πολίτη με αναγνώριση των ευρωπαϊκών αξιών και της ανοχής και σεβασμό για άλλους λαούς και πολιτισμούς·
- προώθηση της συνεργασίας για τη διασφάλιση της ποιότητας σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης·
- συμβολή στη βελτίωση της ποιότητας με την ενθάρρυνση της βέλτιστης χρήσης των αποτελεσμάτων, καινοτόμων προϊόντων και διαδικασιών και της ανταλλαγής καλών πρακτικών.

Επομένως, η συνοχή και η συμπληρωματικότητα με τις άλλες πολιτικές της Ε.Ε. καθορίζουν την εφαρμογή του προγράμματος δράσης. Το πρόγραμμα θα συμβάλει έτσι στην υλοποίηση των οριζόντιων πολιτικών της Ε.Ε., λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές ανάγκες των διδασκομένων και εντάσσοντάς τες στο κανονικό σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

¹⁹ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11082.htm>

Πρέπει επίσης να προωθήσει την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών καθώς και τη συνειδητοποίηση της πολιτιστικής και γλωσσικής ποικιλομορφίας και της πολυπολιτισμικότητας ως μέσου καταπολέμησης του ρατσισμού, των προκαταλήψεων και της ξενοφοβίας.

Κατά την εφαρμογή του προγράμματος πρέπει να εξασφαλιστεί συνέπεια και συμπληρωματικότητα με το πρόγραμμα εργασίας «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010», τις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση καθώς και άλλες πολιτικές όπως αυτές για τον πολιτισμό, τη νεολαία ή τις επιχειρήσεις. Το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης, το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης καθώς και η συμβουλευτική επιτροπή επαγγελματικής κατάρτισης μπορούν να συμμετέχουν και να ενημερώνονται, σύμφωνα με τις αρμοδιότητές τους.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων, το πρόγραμμα υποστηρίζει τις ακόλουθες **δραστηριότητες**:²⁰

- την κινητικότητα των προσώπων στο πλαίσιο της διά βίου μάθησης
- τις διμερείς και πολυμερείς εταιρικές σχέσεις
- τα μονομερή, εθνικά ή πολυμερή σχέδια, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποσκοπούν στην προώθηση της ποιότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης μέσω της διακρατικής μεταφοράς καινοτομίας
- τα πολυμερή δίκτυα
- τις μελέτες και μεταρρυθμίσεις των πολιτικών και των συστημάτων στον τομέα της διά βίου μάθησης καθώς και των συνισταμένων τους
- την παροχή λειτουργικών επιχορηγήσεων για την υποστήριξη ορισμένων λειτουργικών και διοικητικών δαπανών των ιδρυμάτων και ενώσεων
- τα συνοδευτικά μέτρα, δηλαδή τις άλλες πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην προαγωγή των στόχων του προγράμματος
- τις προπαρασκευαστικά μέτρα για τις δραστηριότητες αυτές
- τη διοργάνωση εκδηλώσεων (σεμινάρια, συνέδρια, συνεδριάσεις) για τη διευκόλυνση της εφαρμογής του προγράμματος, την πραγματοποίηση ενεργειών πληροφόρησης, δημοσίευσης και διάδοσης και ενεργειών για την αύξηση της αποδοχής του προγράμματος, καθώς και παρακολούθησης και αξιολόγησής του.

²⁰ ΜΑΡΔΑΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ – ΒΑΛΚΑΝΟΣ Ι. ΕΥΘΥΜΙΟΣ, **Οργάνωση, Διοίκηση και οικονομία του συστήματος της δια βίου εκπαίδευσης**, Παπαζήση, Αθήνα 2002.

Η συμμετοχή στο πρόγραμμα είναι ανοικτή όχι μόνο για τα κράτη μέλη αλλά και για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), τα μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) (Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία), την Ελβετική Συνομοσπονδία καθώς τις χώρες που είναι υποψήφιες για προσχώρηση στην Ε.Ε. και τις εν δυνάμει υποψήφιες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, σύμφωνα με τους κανόνες και τις συμφωνίες που διέπουν τη συμμετοχή τους στα κοινοτικά προγράμματα.

Επιπλέον, η Επιτροπή μπορεί να οργανώσει συνεργασία με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης ή η Εκπαιδευτική, Επιστημονική και Επιμορφωτική Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών.

2.5 ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

2.5.1 Εισαγωγή

Το **Ινστιτούτο Μελετών Διά Βίου Εκπαίδευσης (ΙΜΕΔΕ)** είναι μια μη κερδοσκοπική εταιρεία η οποία ως στόχο έχει την *ανάπτυξη και προώθηση ιδεών, προγραμμάτων έργων και δράσεων που σχετίζονται με την Κοινωνία της Πληροφορίας και Γνώσης, την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση σε όλους τους τομείς της τεχνολογίας, επιστήμης, οικονομίας και της κοινωνίας*. Αναπτύσσει ερευνητική δραστηριότητα, αξιοποιεί τα αποτελέσματα της Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ), φροντίζει για την ευρεία διάδοση αποτελεσμάτων σχετικών ερευνών και μελετών σε ευρύτερες ομάδες πολιτών, σε φορείς και ιδρύματα. Το ΙΜΕΔΕ, για την επίτευξη του σκοπού της εστιάζει τις δραστηριότητές της στη προώθηση του θεσμού της Διά Βίου Μάθησης, επικεντρώνει τις ενέργειές της στη προσπάθεια μετάβασης της Ελλάδας στην Κοινωνία της Πληροφορίας αρχικά και γνώσης στη συνέχεια, στην καταπολέμηση του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού.

2.5.2 Στόχοι

Η σύλληψη, ανάπτυξη, υλοποίηση, προβολή, διάχυση και προώθηση ιδεών, πρωτοβουλιών, προγραμμάτων, έργων και δράσεων που σχετίζονται κυρίως με την Κοινωνία της Πληροφορίας και Γνώσης, την εκπαίδευση, εξ' αποστάσεως εκπαίδευση, ηλεκτρονική

μάθηση, επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση καθώς και πιστοποίηση δεξιοτήτων σε όλους τους τομείς της τεχνολογίας, επιστήμης, οικονομίας και της κοινωνίας.

Η ερευνητική, αναπτυξιακή και εκπαιδευτική δραστηριότητα καθώς και η αξιοποίηση αποτελεσμάτων Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ) και Επίδειξης καθώς και μεθόδων, εργαλείων και τεχνικών στο χώρο των νέων τεχνολογιών της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών και ιδιαίτερα τεχνολογικών καινοτομιών και εφαρμογών τους γενικότερα στη δια-βίου εκπαίδευση και πληροφόρηση και την ηλεκτρονική μάθηση.

Η έρευνα και μελέτη των αλληλοδράσεων των ανωτέρω πρωτοβουλιών με πολιτικές, προγράμματα και δράσεις κ.λπ. σε όλους τους τομείς της επιστήμης, οικονομίας και κοινωνίας, την έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία και τις επιπτώσεις τους στην κοινωνία. Επίσης η ευρεία διάδοση αποτελεσμάτων σχετικών ερευνών και μελετών σε ευρύτερες ομάδες πολιτών, φορείς και ιδρύματα με προτεραιότητα σε άτομα και φορείς στην ευρύτερη περιοχή της Ευρώπης και Μεσογειακής Λεκάνης.

2.5.3. Υπηρεσίες- Δράσεις ²¹

- Ανταλλαγή πληροφοριών - Εμπειριών
- Πληροφόρηση-Τεκμηρίωση
- Προγράμματα Εκπαίδευσης - Επαγγελματικής Κατάρτισης
- Εναισθητοποίηση κοινού - Διάχυση Ιδεών & Προγραμμάτων
- Ανάληψη - Διαχείριση - Παρακολούθηση Έργων
- Προώθηση Καινοτομικών Προϊόντων - Υπηρεσιών
- Έρευνες - Μελέτες

Ανάλυση

❖ Ανταλλαγή πληροφοριών - Εμπειριών

Η ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών με άλλους ελληνικούς και διεθνείς οργανισμούς και εταιρίες που ασχολούνται με ανάλογα θέματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό και η συμμετοχή σε σχετικά δίκτυα συνεργασίας ανθρώπινα και ηλεκτρονικά, ο σχεδιασμός και υλοποίηση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου σχετικού με τους σκοπούς της εταιρίας κυρίως αναπτυξιακού, πολιτισμικού και εκπαιδευτικού περιεχομένου.

²¹ ΜΑΡΔΑΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ – ΒΑΛΚΑΝΟΣ Ι. ΕΥΘΥΜΙΟΣ, **Οργάνωση, Διοίκηση και οικονομία του συστήματος της δια βίου εκπαίδευσης**, Παπαζήση, Αθήνα 2002.

❖ Πληροφόρηση-Τεκμηρίωση

Η δημιουργία, υποστήριξη και λειτουργία κέντρων πληροφόρησης και τεκμηρίωσης και βιβλιοθηκών καθώς παροχή σχετικών υπηρεσιών κυρίως μέσω του διαδικτύου και η οργάνωση και δημιουργία βάσεων δεδομένων πάσης φύσεως και ανάπτυξη λογισμικού και πληροφοριακών συστημάτων προς επίτευξη των σκοπών της εταιρίας.

Έμφαση θα δοθεί στη δημιουργία δικτυακών πυλών (portals) και κόμβων στο διαδίκτυο για την παροχή πληροφοριών σχετικών με εκπαιδευτικά, οικονομικά και τεχνολογικά θέματα καθώς και ευκαιρίες εκπαίδευσης και απασχόλησης στο ευρύ κοινό, σε σπουδαστές ή σε κατηγορίες επαγγελματιών και την παροχή σχετικών υπηρεσιών ηλεκτρονικού εμπορίου από και προς επιχειρήσεις, καταναλωτές και διοίκηση.

❖ Προγράμματα Εκπαίδευσης - Επαγγελματικής Κατάρτισης

Η προώθηση της Δια Βίου Εκπαίδευσης και η αυτόνομη ή σε συνεργασία με δημόσιους, ιδιωτικούς, εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς φορείς δραστηριότητα για το σχεδιασμό, οργάνωση και υλοποίηση προτύπων προγραμμάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης - αρχικής και συνεχιζόμενης για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και επιμόρφωσης ενηλίκων και ανηλίκων σε σημαντικούς επιστημονικούς και τεχνολογικούς τομείς, καθώς και δράσεων ενημέρωσης πάνω σε θέματα σχετικά με ΤΠΕ, οικονομία, διοίκηση επιχειρήσεων, τον πολιτισμό την απασχόληση και επαγγελματική αποκατάσταση και τέλος στις κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις και ευκαιρίες που παρουσιάζονται για τον πολίτη. Τα προγράμματα αυτά που μπορεί να είναι επιδοτούμενα ή μη, να απευθύνονται σε μεγάλο φάσμα ενδιαφερομένων όπως εργαζόμενοι, άνεργοι, εκπαιδευτικοί, σπουδαστές και ευρύ κοινό και να προσφέρονται και σε γειτονικές περιοχές και κράτη.

❖ Ευαισθητοποίηση κοινού - Διάχυση ιδεών & Προγραμμάτων

Η προβολή, διάχυση και προώθηση ιδεών, προγραμμάτων, πρωτοβουλιών εθνικών και διεθνών, προϊόντων και υπηρεσιών και εν γένει σχεδίων, σχετικών με τις νέες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών και τις εκπαιδευτικές τεχνολογίες, το ηλεκτρονικό επιχειρείν και την ανάγκη εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης του ευρέος κοινού ως προς τα θέματα αυτά.

Επίσης διάχυση εννοιών και σχεδίων αναφορικά με την περιφερειακή ανάπτυξη, την καινοτομία, τον πολιτισμό, τη Δια Βίου εκπαίδευση και την κοινωνία της πληροφορίας και γνώσης, καθώς και δράσεις ευαισθητοποίησης του δημοσίου τομέα, των επιχειρήσεων, της τοπικής αυτοδιοίκησης, των κοινωνικών εταίρων, των φορέων και πολιτών μέσω εντύπων

ηλεκτρονικών εκδόσεων και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (δελτία πληροφόρησης, βιβλία, περιοδικά, εγχειρίδια, πολυμέσα, δικτυακοί τόποι κ.λπ.).

❖ **Ανάληψη - Διαχείριση - Παρακολούθηση Έργων**

Η συμμετοχή σε κοινοπραξίες με ημεδαπά ή / και αλλοδαπά φυσικά ή νομικά πρόσωπα για υποβολή προτάσεων και ανάληψη και εκτέλεση έργων καθώς και διαχείριση και παρακολούθηση προγραμμάτων και σχεδίων δράσης χρηματοδοτούμενων από διεθνή, κοινοτικά, διακρατικά και εθνικά προγράμματα Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και επίδειξης, καινοτομίας, οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης κλπ. σχετικά με την Δια Βίου Εκπαίδευση, Ηλεκτρονική Μάθηση, Κοινωνία της Πληροφορίας και Γνώσης και τις εφαρμογές των νέων τεχνολογιών σε όλο το φάσμα της οικονομικής, κοινωνικής και εκπαιδευτικής δραστηριότητας.

❖ **Προώθηση Καινοτομικών Προϊόντων - Υπηρεσιών**

Η παροχή υπηρεσιών συμβούλου και η οργάνωση και συγκρότηση τμημάτων συμβουλευτικών υπηρεσιών με εξειδικευμένα στελέχη σε κάθε χώρο συναφή προς τους σκοπούς της εταιρείας, με τη χρήση συμβατικών αλλά κυρίως νέων τεχνολογιών επικοινωνίας.

Επίσης η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και υπηρεσιών εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και υποστήριξης δημόσιων και ιδιωτικών φορέων σε θέματα:

Εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης και πιστοποίησης δεξιοτήτων και νέων τεχνολογιών καθώς και άλλων επιστημονικών και τεχνολογικών τομέων αυτόνομα ή σε συνεργασία με δημόσια ή/και ιδιωτικά, ημεδαπά ή/και αλλοδαπά νομικά ή/και φυσικά πρόσωπα ή/και ειδικευμένα κέντρα.

Διαχείρισης, οργάνωσης και διοίκησης εθνικών και κοινοτικών έργων και προγραμμάτων και στη χάραξη στρατηγικής και την υλοποίηση σχετικών δράσεων και πρωτοβουλιών κοινοτικής, εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής εμβέλειας.

Τέλος η ανάπτυξη, παραγωγή, αντιπροσώπευση, διάθεση και παροχή καινοτομικών προϊόντων και υπηρεσιών που σχετίζονται με τους σκοπούς της εταιρίας στην ημεδαπή και την αλλοδαπή, καθώς και μεταφορά και υλοποίηση συναφών προγραμμάτων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης από ελληνικά και ξένα εκπαιδευτικά ιδρύματα/οργανισμούς και διεθνή επιμορφωτικά προγράμματα και συναφείς υπηρεσίες.

❖ **Έρευνες - Μελέτες**

Η διεξαγωγή ερευνών και εκπόνηση μελετών, η συμμετοχή σε ασκήσεις προοπτικής διερεύνησης, καθώς και η διεξαγωγή ερευνών σε θέματα σχετικά με τους σκοπούς της εταιρίας

ιδιαίτερα αναφορικά με θέματα εκπαιδευτικής τεχνολογίας, μεθοδολογίας και προσέγγισης της εκπαίδευσης με βάση τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), καθώς και στις επιπτώσεις και ευκαιρίες σε όλους τους τομείς εφαρμογής τους στην οικονομία και κοινωνία με έμφαση σε διακρατικά προγράμματα συνεργασίας και ανάπτυξης στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογειακής Λεκάνης).

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη δημιουργία Κέντρου Έρευνας Δια Βίου Εκπαίδευσης - ΔΙΑΒΕ με δραστηριότητα στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες για την προώθηση των σκοπών της εταιρείας και την έρευνα, τεχνολογική εφαρμογή, προώθηση προηγμένων τηλεματικών εφαρμογών ηλεκτρονικής μάθησης στην εκπαίδευση/απασχόληση (τηλεκπαίδευση, τηλεκατάρτιση, τηλεργασία κ.λπ.) και σχετικών προϊόντων, υπηρεσιών, πλατφορμών, εξοπλισμού και ειδικού λογισμικού και εγκαταστάσεων σε επιχειρήσεις, εκπαιδευτικά ιδρύματα, δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς.

Η υποστήριξη ενεργειών για την προώθηση του επιστημονικού προβληματισμού, τη μελέτη και την προώθηση της δια βίου εκπαίδευσης, της έρευνας και των εφαρμογών της για μια Κοινωνία της Πληροφορίας και Γνώσης στην Ελλάδα και διεθνώς, καθώς και τη διάδοση των επιστημονικών πορισμάτων και ιδεών, την έκδοση επιστημονικών και ενημερωτικών περιοδικών, σχετικών με τις επιστημονικές και ερευνητικές εργασίες και τη δράση της εταιρείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

3.1 Η ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Οι πρώτες δραστηριότητες συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα αναπτύχθηκαν στα μέσα της δεκαετίας του 1950 από δημόσιες υπηρεσίες και κρατικούς οργανισμούς καθώς και από μεγάλες ιδιωτικές βιομηχανικές μονάδες. Ωστόσο, υπήρχε μεγάλη έλλειψη ειδικευμένων εργαζομένων για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, λόγω της ταχείας και ανισομερούς οικονομικής ανάπτυξης που λάμβανε χώρα στην Ελλάδα εκείνη την εποχή. Το γεγονός αυτό, και επιπλέον η έλλειψη ενός αποτελεσματικά οργανωμένου εθνικού συστήματος αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης πριν από τις αρχές της δεκαετίας του 1960, οδήγησε στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης οι οποίες περιορίζονταν κυρίως σε μορφές υποκατάστασης ή συμπλήρωσης της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

Κατά συνέπεια, η διάκριση ανάμεσα στην αρχική και τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση υπήρξε μάλλον ασαφής στην Ελλάδα και η ύπαρξη αυστηρά καθορισμένων δραστηριοτήτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ήταν οριακή μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1980. Από τότε, έχει σημειωθεί μια αξιόλογη ανάπτυξη της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, η οποία χαρακτηρίζεται από τον κυρίαρχο, χρηματοδοτικό ρόλο της Πολιτείας, την πληθώρα και την πολυμορφία των φορέων παροχής κατάρτισης και της προσφοράς προγραμμάτων κατάρτισης, καθώς και από έναν προσανατολισμό προς τις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας.²²

Ένα πολύπλοκο δίκτυο δημόσιων και ιδιωτικών φορέων έχει δημιουργηθεί, το οποίο παρέχει συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση σε εργαζόμενους και ανέργους. Το δίκτυο αυτό αναπτύσσεται παράλληλα αλλά ανεξάρτητα από το επίσημο σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, οι περισσότερες μεγάλες εταιρείες οργανώνουν δραστηριότητες κατάρτισης για το προσωπικό τους. Αυτό το άτυπο δίκτυο κατάρτισης επεκτείνεται και

²² ΧΑΣΑΠΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, *Πρόσβαση, Ποιότητα και εύρος της Συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα*, Μελέτες 2, Αθήνα 1994

τροποποιείται διαρκώς, χρησιμοποιώντας κυρίως εθνικά και ευρωπαϊκά κονδύλια για προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης. Αυτή η συνεχής επέκταση και τροποποίηση καθιστά σχεδόν αδύνατη μια ολοκληρωμένη και λεπτομερή περιγραφή των λειτουργικών χαρακτηριστικών του σημερινού συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα. Επιπλέον, εξηγεί την έλλειψη έγκυρων και αξιόπιστων στατιστικών.

Ορισμός της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης

Στην Ελλάδα, δεν έχει ακόμα καθιερωθεί ένα επίσημο, τυποποιημένο σύστημα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, αν και ο όρος έχει πρόσφατα αρχίσει να χρησιμοποιείται ευρέως.

Ο πιο συνηθισμένος ελληνικός όρος "επιμόρφωση" πλησιάζει περισσότερο την έννοια "περαιτέρω κατάρτιση", αναφερόμενος σε κατάρτιση που προσφέρεται έξω από το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα και απευθύνεται σε εργαζόμενους ή άνεργους που αναζητούν απασχόληση, οι οποίοι έχουν στο παρελθόν ολοκληρώσει μια περίοδο επίσημης αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Ωστόσο, η διάκριση ανάμεσα σε πολλές μορφές αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης παραμένει ασαφής, λόγω της κακής χρήσης του όρου "συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση" στο παρελθόν.

3.2 ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

✓ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΓΚΩΝ

Στο σημείο αυτό, πρέπει να γίνει μια διάκριση ανάμεσα στις μεγάλες και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Οι μεγάλες εταιρείες καθορίζουν τις ανάγκες τους για κατάρτιση και παίρνουν πρωτοβουλίες προς αυτή την κατεύθυνση χρησιμοποιώντας τους δικούς τους μηχανισμούς. Όποτε χρειάζεται η συνδρομή κάποιου ειδικού, απευθύνονται σε ιδιωτικούς φορείς που ειδικεύονται στην ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και την παροχή υπηρεσιών κατάρτισης.

Η επίδραση τεχνολογικών καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία και οργάνωση της εργασίας έχει οδηγήσει, κατά την τελευταία δεκαετία, σε μια αύξηση στις ανάγκες για επαγγελματική κατάρτιση και στις δραστηριότητες επαγγελματικής κατάρτισης μεγάλων εταιρειών.

Η πλειοψηφία των εταιρειών που απασχολούν περισσότερα από 500 άτομα οργανώνουν δραστηριότητες κατάρτισης για το προσωπικό τους. Οι δραστηριότητες αυτές καλύπτουν το 1.5% - 2.0% του συνόλου των εργασιμων ωρών κάθε εταιρείας, σύμφωνα με σχετική έρευνα.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δέχονται συμβουλευτική και υποστήριξη από έναν οργανισμό που ελέγχεται από το κράτος (Ελληνικός Οργανισμός Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας - ΕΟΜΜΕΧ) για τις δραστηριότητές τους πάνω στη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση. Η υποστήριξη αυτή περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των αναγκών για κατάρτιση, την ανάπτυξη μιας εσωτερικής δομής κατάρτισης και κατάλληλες προσφορές για κατάρτισή σύμφωνα με τις ανάγκες, καθώς και παροχή τεχνικής, οικονομικής και εκπαιδευτικής υποστήριξης για την επέκταση των παραγωγικών και εμπορικών δραστηριοτήτων τους.

✓ **ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ**

Το μέγεθος της εταιρείας και ο τομέας όπου εντάσσονται οι δραστηριότητες της είναι καθοριστικοί παράγοντες στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, το σχεδιασμό, την οργάνωση και την υλοποίηση κατάρτισης μέσα στην εταιρεία. Οι μεγάλες εταιρείες έχουν ειδικά τμήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενώ η ευθύνη για την κατάρτιση στις μικρές εταιρείες βαραίνει αποκλειστικά τη διοίκηση της εταιρείας. Η συμμετοχή εκπροσώπων του προσωπικού στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων κατάρτισης μέσα στην εταιρεία έχει νομικά ρυθμιστεί δια του Νόμου 1767/1988 για τα Συμβούλια των Εργαζομένων.

Η έγκρισή τους είναι κριτήριο προτεραιότητας για τη συνχρηματοδότηση δραστηριοτήτων κατάρτισης από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) και τα σχετικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά από σχετικές Αποφάσεις του Υπουργείου Εργασίας. Σχετικά με τις δραστηριότητες κατάρτισης, το προσωπικό ενημερώνεται συνήθως από τη διεύθυνση μέσω ανακοινώσεων και εγκυκλίων. Νομικές ή διοικητικές ρυθμίσεις που να προστατεύουν το δικαίωμα του προσωπικού για δραστηριότητες συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης μέσα στην εταιρεία δεν υφίστανται. Η πρόσβαση εξαρτάται από τις αρχές διοίκησης της εταιρείας, καθώς και από το ατομικό ενδιαφέρον και την ατομική συμφωνία που έχει κάνει με την εταιρεία κάθε εργαζόμενος.

✓ **ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ**

Πολλές μεγάλες εταιρείες αναπτύσσουν αναλυτικά ετήσια προγράμματα κατάρτισης αλλά μόνο ένας μικρός αριθμός από αυτές κάνει μακροπρόθεσμο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων κατάρτισης. Υπάρχουν μεγάλες διαφορές ανάμεσα στις εταιρείες από διαφορετικούς τομείς της οικονομίας καθώς και ανάμεσα στις μικρές και τις μεγάλες εταιρείες σε σχέση με τη δομή, το περιεχόμενο, τη μορφή, και το εύρος δραστηριοτήτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης. Οι κυρίαρχες μορφές κατάρτισης μέσα στην εταιρεία είναι κατάρτιση στον χώρο εργασίας ή κοντά στο χώρο εργασίας για εργαζόμενους/εργάτες χαμηλής και μεσαίας βαθμίδας

και σεμινάρια για υψηλόβαθμο και διοικητικό προσωπικό. Συνεργασίες και κοινοπραξίες υπάρχουν σε διάφορες μορφές σε επίπεδο περιφερειακό, εθνικό και Ευρωπαϊκό καθώς και κατά τομέα της οικονομίας μεταξύ των εταιρειών και μεταξύ των εταιρειών και των φορέων παροχής κατάρτισης του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

✓ **ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ**

Σήμερα δεν υφίσταται ένα κοινώς αποδεκτό ενιαίο σύστημα για την πιστοποίηση των προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης που οργανώνουν και υλοποιούν εταιρείες ή άλλοι ιδιωτικοί φορείς. Στις περισσότερες περιπτώσεις εκδίδεται ένα πιστοποιητικό συμμετοχής, παρόλο που η αναγνώρισή του εξαρτάται από τους κανονισμούς κάθε εταιρείας. Ωστόσο, παρόμοια πιστοποιητικά, που έχουν εκδοθεί από τις αρχές και από κρατικούς οργανισμούς, χαίρουν συνήθως μεγαλύτερης αναγνώρισης. Επιπλέον, δεν υπάρχει αυτόματη σύνδεση ανάμεσα στη συμμετοχή στις δραστηριότητες κατάρτισης και πιθανές οικονομικές ή άλλες απολαβές. Πολλές εταιρείες, ωστόσο, θεωρούν τη συμμετοχή σε κατάρτιση σαν ένα επιπλέον προσόν που θα ληφθεί υπ' όψιν για μια προαγωγή ή αύξηση.

✓ **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ - ΈΛΕΓΧΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ**

Σήμερα, εφαρμόζονται διάφορες διαδικασίες για την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων κατάρτισης, κυρίως από μεγάλες εταιρείες. Η πιο συνήθης μορφή είναι ένας συνδυασμός αξιολόγησης της διαδικασίας κατάρτισης από τους συμμετέχοντες και τους εκπαιδευτές και αξιολόγησης του αποτελέσματος της κατάρτισης από τους εργοδότες των συμμετεχόντων στην κατάρτιση. Ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)²³ κάνει ετήσιες συνολικές αξιολογήσεις των ενδοεπιχειρησιακών δραστηριοτήτων κατάρτισης τις οποίες έχει συγχρηματοδοτήσει, χρησιμοποιώντας τεχνικές εξωτερικής αξιολόγησης. Πρόσφατα, δίνεται μεγαλύτερη βαρύτητα σε έννοιες όπως έλεγχος της ποιότητας και διασφάλιση της ποιότητας στα πλαίσια των δραστηριοτήτων των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων κατάρτισης, καθώς και των αρμόδιων αρχών. Παρόλο που δεν υπάρχει κοινώς αποδεκτή έννοια ποιότητας για δραστηριότητες κατάρτισης, η καθιέρωση προτύπων ποιότητας, διαδικασιών πιστοποίησης και η καθιέρωση θεσμών πιστοποίησης για ιδρύματα και εταιρείες κατάρτισης θεωρείται γενικά ζήτημα πρώτης προτεραιότητας.

²³ http://tovima.dolnet.gr/print_article.php?e=B&f=12494&m=E04&aa=1

✓ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΓΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Επί του παρόντος, δεν υφίστανται μέτρα ευρείας εφαρμογής για την αποτελεσματική προστασία των επενδύσεων για κατάρτιση στην Ελλάδα. Προκειμένου να προστατευθούν οι επενδύσεις για κατάρτιση που συγχρηματοδοτούνται από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) και τα σχετικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Υπουργείο Εργασίας θέτει συγκεκριμένες προϋποθέσεις για τις ενδοεπιχειρησιακές δραστηριότητες κατάρτισης.

Οι προϋποθέσεις αυτές αφορούν προδιαγραφές και πρότυπα ποιότητας σχετικά με τα μαθήματα, την ελάχιστη διάρκεια κάθε δραστηριότητας κατάρτισης, τον επιμερισμό του συνολικού εκπαιδευτικού χρόνου για Θεωρία και για πρακτική, την παροχή εκπαιδευτικών υλικών και εργαλείων, το εκπαιδευτικό περιβάλλον, τα τυπικά προσόντα και την εμπειρία των εκπαιδευτών και τον μέγιστο αριθμό συμμετεχόντων.

Στο ίδιο πλαίσιο, ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) ελέγχει τις ενδοεπιχειρησιακές δραστηριότητες κατάρτισης κατά τη διάρκεια της υλοποίησης τους προκειμένου να εξασφαλιστεί ένα ελάχιστο επίπεδο ποιότητας και διαφάνειας ως προς το κόστος.

✓ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ / ΤΑΣΕΙΣ

Οι πιο ορατές τάσεις για την εξέλιξη της επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα είναι επέκταση και πολλαπλασιασμός των ενδοεπιχειρησιακών δραστηριοτήτων κατάρτισης καθώς και η αναβάθμιση της ποιότητας της συνεχιζόμενης κατάρτισης.

3.3 ΑΤΟΜΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Σκιαγραφούνται τα κύρια χαρακτηριστικά που διέπουν τις συνθήκες πρόσβασης στην ενδοεπιχειρησιακή ή εξωεπιχειρησιακή συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση από την οπτική γωνία του ατόμου.

ο Προσδιορισμός αναγκών

Σήμερα, σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο στην Ελλάδα δεν υφίσταται δομή ή σύστημα για τον προσδιορισμό των συγκεκριμένων αναγκών κάθε ατόμου για επαγγελματική κατάρτιση. Η εκτίμηση των αναγκών για κατάρτιση βασίζεται κυρίως στις στατιστικές για τα προσόντα ως προς την εκπαίδευση και την κατάρτιση των διάφορων ομάδων του πληθυσμού,

καθώς και σε σποραδικές μελέτες κατά τομέα ή περιφέρεια σχετικά με τις ανάγκες για κατάρτιση των ατόμων και της αγοράς εργασίας.

ο **Λήψη αποφάσεων και πρόσβαση στην κατάρτιση**

Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση προσφέρεται από μια πλειάδα φορέων οι οποίοι καλύπτουν μια ποικιλία αναγκών για κατάρτιση.

Σε αυτούς συγκαταλέγονται:

- ▶ Δημόσιες αρχές και κρατικοί οργανισμοί
- ▶ Πανεπιστήμια και εκπαιδευτικά ιδρύματα
- ▶ Επαγγελματικοί σύνδεσμοι και επιμελητήρια
- ▶ Οργανώσεις των εργοδοτών και των εργαζομένων
- ▶ Οργανισμοί των περιφερειακών και τοπικών αρχών
- ▶ Ιδιωτικοί φορείς για την κατάρτιση και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού

Οι δομές, οι διαδικασίες και τα κριτήρια που διέπουν την πρόσβαση στη συνεχιζόμενη κατάρτιση καθορίζονται από κάθε φορέα παροχής.

Ανακοινώσεις και διαφημίσεις που δημοσιεύονται σε εφημερίδες και επαγγελματικά περιοδικά από φορείς παροχής κατάρτισης είναι οι βασικές πηγές πληροφόρησης σχετικά με τις προσφορές για συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση σε ολόκληρο το εργατικό δυναμικό. Ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) ανακοινώνει τα προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης που παρέχει μέσω των Γραφείων Απασχόλησης που έχει και με τη βοήθεια σχετικού εντύπου υλικού.

Ωστόσο, σε όλες τις περιπτώσεις, οι ενδιαφερόμενοι εργαζόμενοι πρέπει να πάρουν οι ίδιοι πρωτοβουλία για να ενημερωθούν. Η αποδοχή ατόμων σε επιλεγμένες δραστηριότητες συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης εξαρτάται από τις προδιαγραφές και τις προϋποθέσεις για κάθε πρόγραμμα καθώς και από τους κανονισμούς και τις διαδικασίες κάθε φορέα παροχής κατάρτισης.

ο **Υλοποίηση**

Η προσφορά συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης χαρακτηρίζεται από την πληθώρα και την πολυμορφία της δομής, του περιεχομένου, της μορφής και της μεθοδολογίας της. Η ατομική επιλογή βασίζεται στα προσωπικά ενδιαφέροντα και τις προσωπικές ανάγκες

καθώς και στις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων σε κάθε πρόγραμμα.

Οι περισσότερες δραστηριότητες κατάρτισης οργανώνονται κατά τις εργάσιμες ημέρες και ώρες. Επιπλέον, οι εργαζόμενοι συχνά συμμετέχουν σε δραστηριότητες κατάρτισης στον ελεύθερο χρόνο τους.

Στον τομέα των προσφορών για συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, υπάρχουν πολλές κοινοπραξίες και πολλές συνεργασίες διαφόρων ειδών ανάμεσα σε φορείς παροχής κατάρτισης σε επίπεδο τομέα, περιφέρειας, εθνικό και Ευρωπαϊκό.

ο Χρηματοδοτικοί μηχανισμοί

Η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση που προσφέρεται από δημόσιες αρχές και κρατικούς οργανισμούς είναι δωρεάν. Η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση που προσφέρεται από άλλους φορείς που έχουν ιδρυθεί από τις αρχές και από διάφορα προγράμματα του Ευρωπαϊκού Διορθωτικού Ταμείου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι επίσης δωρεάν. Επιπροσθέτως, παρέχονται επιδόματα για κατάρτιση σε άνεργους συμμετέχοντες. Ωστόσο, το σύνολο ή ένα μέρος του κόστους για πολλά άλλα προγράμματα κατάρτισης βαρύνει τους συμμετέχοντες.

ο Αναγνώριση της κατάρτισης

Στην Ελλάδα, δεν υφίσταται επίσημο ενιαίο σύστημα για την αναγνώριση των προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης. Στις περισσότερες περιπτώσεις, εκδίδεται πιστοποιητικό συμμετοχής αλλά η αναγνώρισή του εξαρτάται από τους κανονισμούς και την πολιτική κάθε εταιρείας. Ωστόσο, πιστοποιητικά που εκδίδονται από τις δημόσιες αρχές και από οργανισμούς που ελέγχονται από το κράτος χαίρουν συνήθως κάποιας αναγνώρισης. Πιστωτικές μονάδες κατάρτισης (training credits) δεν προσφέρονται σε καμία μορφή.

Αναγνωρισμένα πιστοποιητικά εκδίδονται για την αρχική κατάρτιση και τη συνεχιζόμενη κατάρτιση σε πολλά αναγνωρισμένα και κυρίως τεχνικά επαγγέλματα από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) και από τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ), καθώς και από τις αναγνωρισμένες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

ο Έλεγχος της ποιότητας

Τα πρότυπα ποιότητας και οι έννοιες που συνδέονται με τον έλεγχο της ποιότητας έχουν μόλις πρόσφατα αρχίσει να αποκτούν μεγαλύτερη βαρύτητα στα πλαίσια των ποικίλων ιδιωτικών και δημόσιων φορέων κατάρτισης και των αρμόδιων αρχών. Επιπλέον, αρχίζουν να

παίζουν σημαντικό ρόλο στις στάσεις και τις προτιμήσεις των ενδιαφερομένων. Παρόλο που δεν υπάρχει κοινός αποδεκτός ορισμός της ποιότητας για δραστηριότητες κατάρτισης, η καθιέρωση προτύπων ποιότητας, διαδικασιών πιστοποίησης, και η ίδρυση θεσμών πιστοποίησης για τα ιδρύματα και τις εταιρείες κατάρτισης θεωρείται γενικά θέμα ύψιστης προτεραιότητας.

ο **Προοπτικές / Τάσεις**

Αυξημένη ζήτηση για δραστηριότητες συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης αναμένεται στο εγγύς μέλλον, λόγω ριζικών αλλαγών στις μορφές παραγωγής και οργάνωσης της εργασίας σαν αποτέλεσμα των τεχνολογικών καινοτομιών που εισάγονται στην αγορά. Τα πρότυπα και τα κριτήρια ποιότητας θα γίνουν κρίσιμοι παράγοντες για την αγορά κατάρτισης.

3.4 ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΤΑ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Σχετικά με τη χρησιμότητα της δια βίου κατάρτισης, από την επεξεργασία των στοιχείων της έρευνας, προέκυψαν τα παρακάτω στοιχεία:^{24 25}

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΤΑ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Χρησιμότητα δια βίου εκπαίδευσης	ΓΥΜΝΑΣΙΟ				ΛΥΚΕΙΟ				Τ.Ε.Ι				Α.Ε.Ι			
	ΠΧ	ΑΧ	ΛΧ	ΚΧ	ΠΧ	ΑΧ	ΛΧ	ΚΧ	ΠΧ	ΑΧ	ΛΧ	ΚΧ	ΠΧ	ΑΧ	ΛΧ	ΚΧ
Ποιότητα δουλειάς	63,64	27,27	6,06	0,00	65,31	31,63	1,02	2,04	75,00	21,43	0,00	0,00	86,96	8,70	4,35	0,00
Καταπολέμηση ανεργίας	39,39	36,36	15,15	6,06	40,82	34,69	15,15	6,06	46,43	32,14	3,57	14,29	43,48	45,65	4,35	4,35
Διατήρηση εργασίας	54,55	36,36	3,03	3,03	64,29	26,53	4,08	4,08	53,57	28,57	10,71	3,57	67,39	21,74	6,52	4,35

ΠΧ= πολύ χρήσιμη, ΑΧ= αρκετά χρήσιμη, ΛΧ= λίγο χρήσιμη, ΚΧ= καθόλου χρήσιμη

²⁴ <http://www.inegsee.gr/thesis-gsee-%CF%84%CE%B5%CE%BA.htm>

²⁵ ΡΟΜΠΟΛΗΣ Σ. – ΔΗΜΟΥΛΑΣ Κ. – ΓΑΛΑΤΑ Β., **Η δια βίου κατάρτιση στην Ελλάδα**, Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, Αθήνα 1999

**ΠΙΝΑΚΑΣ 2 : ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
(ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ/ΣΥΝΟΛΟ)**

Χρησιμότητα δια βίου εκπαίδευσης	Πολύ χρήσιμη	Αρκετά χρήσιμη	Λίγο χρήσιμη	Καθόλου χρήσιμη
Στην Ποιότητα δουλειάς	70,91	25,00	2,27	0,91
Καταπολέμηση ανεργίας	41,36	38,18	9,55	7,73
Διατήρηση εργασίας	60,91	28,64	5,45	3,64

Στην ποιότητα δουλειάς το 70,91% απαντά ότι είναι πολύ χρήσιμη και το 25,00 % ότι είναι αρκετά χρήσιμη, το 2,27% ότι είναι λίγο χρήσιμη και το 0,91% ότι δεν είναι καθόλου χρήσιμη. Οι απόφοιτοι Α.Ε.Ι. απαντούν ότι είναι πολύ χρήσιμη σε ποσοστό 86,96%. Αρκετά χρήσιμη σε ποσοστό 8,70 %. λίγο χρήσιμη σε ποσοστό 4,35% και καθόλου σε ποσοστό 0,00%. Οι απόφοιτοι Τ.Ε.Ι. απαντούν ότι είναι πολύ χρήσιμη σε ποσοστό 75,00%, αρκετά χρήσιμη σε ποσοστό 21,43%, λίγο χρήσιμη σε ποσοστό 0,00% και καθόλου σε ποσοστό 0,00%. Οι απόφοιτοι λυκείου απαντούν ότι είναι πολύ χρήσιμη σε ποσοστό 65,31 % αρκετά χρήσιμη σε ποσοστό 31,63% λίγο χρήσιμη σε ποσοστό 1,02% και καθόλου σε ποσοστό 2,04%.

Οι απόφοιτοι Γυμνασίου απαντούν ότι είναι πολύ χρήσιμη σε ποσοστό 63,64%, αρκετά χρήσιμη σε ποσοστό 27,27%, λίγο χρήσιμη σε ποσοστό 6,06% και καθόλου σε ποσοστό 0,00%.

Παρατηρούμε ότι η δια. βίου κατάρτιση κρίνεται χρήσιμη στην ποιότητα δουλειάς σχεδόν στο σύνολο των ερωτώμενων ανεξάρτητα από το μορφωτικό τους επίπεδο (95,91%). Στους απόφοιτους λυκείου τα αντίστοιχα ποσοστά είναι (96,94%), στους: απόφοιτους Τ.Ε.Ι. (96,43%), στους απόφοιτους Α.Ε.Ι. (95,66%) και στους απόφοιτους γυμνασίου 90, 91%.

Στην καταπολέμηση της ανεργίας το 41,36% απαντά πως είναι πολύ χρήσιμη. Το 38,18% αρκετά χρήσιμη. Το 9,55% λίγο χρήσιμη και το 7,73%, καθόλου χρήσιμη. Οι απόφοιτοι Α.Ε.Ι. απαντούν ότι είναι πολύ χρήσιμη σε ποσοστό 43,48% αρκετά χρήσιμη σε ποσοστό 45,65% λίγο χρήσιμη σε ποσοστό 4,35% και καθόλου σε ποσοστό 4,35%. Οι απόφοιτοι Τ.Ε.Ι. απαντούν ότι είναι πολύ χρήσιμη σε ποσοστό 46,43% αρκετά χρήσιμη σε ποσοστό 32,14% λίγο χρήσιμη σε ποσοστό 3,57% και καθόλου σε ποσοστό 14,29%. Οι απόφοιτοι Λυκείου απαντούν ότι είναι

πολύ χρήσιμη σε ποσοστό 40,82% αρκετά χρήσιμη σε ποσοστό 34,69 λίγο χρήσιμη σε ποσοστό 15,15% και καθόλου σε ποσοστό 6,06%.

Οι απόφοιτοι γυμνασίου απαντούν ότι, είναι πολύ χρήσιμη σε ποσοστό 39,39%, αρκετά χρήσιμη σε ποσοστό 36,36%. λίγο χρήσιμη σε ποσοστό 15,15%. και καθόλου σε ποσοστό 6,06%.

Παρατηρούμε ότι η δια βίου κατάρτιση κρίνεται σε υψηλά ποσοστά χρήσιμη (πολύ χρήσιμη και αρκετά χρήσιμη) για την καταπολέμηση της ανεργίας (79,54%), ανεξάρτητα από το μορφωτικό επίπεδο. Περισσότερο θετικά κρίνεται από τους αποφοίτους Α.Ε.Ι. (89,13%). τους αποφοίτους Τ.Ε.Ι. (78,57%), τους αποφοίτους Γυμνασίου (75,75%) και στους αποφοίτους Λυκείου (75,51%).

Στη διατήρηση της εργασίας, το 60,91% απαντά πως είναι πολύ χρήσιμη, το 28,64% αρκετά χρήσιμη, το 5,45% λίγο χρήσιμη και το 3,64%

καθόλου. Οι απόφοιτοι Α.Ε.Ι. απαντούν ότι είναι πολύ χρήσιμη σε ποσοστό 67,39%, αρκετά χρήσιμη σε ποσοστό 21,74 %, λίγο χρήσιμη σε ποσοστό 6,52% και καθόλου σε ποσοστό 4,35%. Οι απόφοιτοι Τ.Ε.Ι. απαντούν ότι είναι πολύ χρήσιμη σε ποσοστό 53,57%, αρκετά χρήσιμη σε ποσοστό 28,57% λίγο χρήσιμη σε ποσοστό 10,71% και καθόλου σε ποσοστό 3,57%. Οι απόφοιτοι Λυκείου απαντούν ότι είναι πολύ χρήσιμη σε ποσοστό 64,29 %, αρκετά χρήσιμη σε ποσοστό 26,53 %, λίγο χρήσιμη σε ποσοστό 4,08% και καθόλου σε ποσοστό 4,08%.

Οι απόφοιτοι Γυμνασίου απαντούν ότι είναι πολύ χρήσιμη σε Ποσοστό 54,55 %, αρκετά χρήσιμη σε ποσοστό 36,36%, λίγο χρήσιμη σε ποσοστό 3,03% και καθόλου σε ποσοστό 3,03%.

Παρατηρούμε ότι η δια βίου κατάρτιση κρίνεται σε υψηλά ποσοστά χρήσιμη (πολύ χρήσιμη και αρκετά χρήσιμη) για τη διατήρηση της εργασίας (89,55%), ανεξάρτητα από το μορφωτικό επίπεδο. Στους αποφοίτους Γυμνασίου τα αντίστοιχα ποσοστά είναι (90,91%), τους αποφοίτους Λυκείου (90,82%) τους αποφοίτους Α.Ε.Ι. (89,13%) και τους αποφοίτους Τ.Ε.Ι. (82,14%).

Συνολικά διαπιστώνουμε ότι η δια βίου κατάρτιση κρίνεται χρήσιμη περισσότερο για την ποιότητα δουλειάς (95,91%), τη διατήρηση της εργασίας (89,55%) και λιγότερο για την καταπολέμηση της ανεργίας (79,54%), αν και οι τρεις στόχοι συγκεντρώνουν υψηλά ποσοστά ως προς τη χρησιμότητα της δια βίου κατάρτισης.

3.5 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ.

Γενικό χαρακτηριστικό των πολιτικών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι η μη σύνδεση τους με τις αναπτυξιακές πολιτικές και πολιτικές απασχόλησης καθώς δεν αποτελούν συνισταμένη του σχεδιασμού και της εφαρμογής τους ούτε εντάσσονται στο πλαίσιο τους ως σημαντική παράμετρος προσδιορισμού της ανάπτυξης, αλλά λειτουργούν αυτόνομα και ασυντόνιστα ως προς τις στρατηγικές επιλογές τους.

Η μέχρι τώρα λειτουργία των θεσμών σύνδεσης της επαγγελματικής κατάρτισης με τις πολιτικές απασχόλησης χαρακτηρίζεται από την αποσπασματική και ελλιπή ενεργοποίηση τους και την αδυναμία επιτέλεσης του ρόλου τους.

Οι δομές και υποδομές υποστήριξης των πολιτικών επαγγελματικής κατάρτισης αναπτύσσονται ευκαιριακά και ασυντόνιστα ενώ παρουσιάζονται ουσιαστικές ελλείψεις όσον αφορά τις διατιθέμενες εκπαιδευτικές δομές, την επιμόρφωση των εκπαιδευτών, τον επαγγελματικό προσανατολισμό και την διάγνωση και πρόβλεψη των εκπαιδευτικών αναγκών.

Η χρηματοδότηση της κατάρτισης εξαντλείται στους πόρους του Κοινωνικού Ταμείου, στην κάλυψη της εθνικής συμμετοχής για την απορρόφηση τους και στις πρωτοβουλίες των κοινωνικών εταίρων χωρίς να υφίστανται ένα πλαίσιο τριμερούς κατανομής και διαχείρισης, ενώ η διάθεση τους πολλές φορές εξαρτάται από την προσφορά και όχι από την κάλυψη πραγματικών αναγκών κατάρτισης. Παράλληλα, το σύστημα διαχείρισης τους καθορίζει την ουσία και τα αποτελέσματα των πολιτικών όπου οι χρονοβόρες και γραφειοκρατικές διαδικασίες απορρόφησης τους λειτουργούν ανασχετικά στην ποιότητα της κατάρτισης.

Ειδικότερα για την Ελλάδα, όπου η εκπαίδευση και η κατάρτιση προσδιορίζονται από την προσφορά, αδιαφορώντας πολλές φορές για τη ζήτηση, απαιτούνται ιδιαίτερα μέτρα και πολιτικές που θα στοχεύουν, στη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης σε άμεση συνάφεια και διασύνδεση με τη γενική εκπαίδευση. Καθώς η εκπαίδευση και η κατάρτιση αναδείχονται σε κεντρική συνιστώσα των αναπτυξιακών προοπτικών της χώρας, είναι απαραίτητο να εφαρμοστεί μία ολοκληρωμένη και συντονισμένη πολιτική για την αναβάθμιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητάς της. Γι' αυτό το σκοπό θα πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα και δράσεις που θα στοχεύουν:

- 1 Στο συντονισμό και τη συμπληρωματικότητα των πολιτικών εκπαίδευσης-αρχικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης.

- 2 Στην αναβάθμιση της ποιότητας της γενικής εκπαίδευσης και της αρχικής κατάρτισης.

- 3 Στη βελτίωση του συστήματος της συνεχιζόμενης κατάρτισης και της επανακατάρτισης των ανέργων.

4 Στην προώθηση της δια βίου μάθησης.

5 Στην πιστοποίηση και αναγνώριση των προσόντων, των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων που αποκτούνται από όλες τις μορφές και τύπους επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

3.5.1 Προτάσεις και μέτρα για την αρχική εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση.²⁶

Για την αναβάθμιση του ρόλου της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στη χώρα μας είναι πρωταρχικής σημασίας ζήτημα να πραγματοποιηθούν γενναίες αυξήσεις των πόρων και να αναδειχθεί το Ενιαίο Λύκειο σε κύριο κορμό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με παράλληλη αναβάθμιση του ρόλου των Τ.Ε.Ε.

Θα πρέπει να ενισχυθεί η προσχολική αγωγή και να εφαρμοστεί ο θεσμός του ολοήμερου σχολείου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, με παράλληλη εισαγωγή του επαγγελματικού προσανατολισμού, της πληροφορικής και της εκμάθησης “δεύτερης ξένης γλώσσας”. Σ’ αυτό το πλαίσιο, θα έπρεπε ίσως να προβληματιστούμε, για την επέκταση του υποχρεωτικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης στα 12 χρόνια. Σ’ αυτή την κατεύθυνση ΤΕΕ θα πρέπει να λειτουργούν ανεξάρτητα από το Ενιαίο Λύκειο ως εναλλακτικός τύπος υποχρεωτικής εκπαίδευσης για τους νέους που δεν επιθυμούν να ολοκληρώσουν το Ενιαίο Λύκειο, διατηρώντας ταυτόχρονα τη δυνατότητα διασύνδεσής τους και παρέχοντας ισότιμο προς το Ενιαίο Λύκειο, τίτλο σπουδών και παράλληλα διαμέσου του συστήματος πιστοποίησης των επαγγελματικών δεξιοτήτων, επαγγελματικό τίτλο, ο οποίο θα παρέχει διέξοδο στην αγορά εργασίας. Επιπλέον θα πρέπει να αποσαφηνιστούν οι σχέσεις και ο ρόλος θεσμών όπως το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο και το Πρόγραμμα Σπουδών Επιλογής με τις συμβατικές μορφές εκπαίδευσης.

α) Για τη βελτίωση της ποιότητας του σχολικού συστήματος και την αναβάθμιση του ρόλου της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι άμεσες προτεραιότητες που θα πρέπει να τεθούν είναι:

- ✓ Η βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολείων με στόχο μέσα σε μια τριετία να μην υφίσταται “διπλή βάρδια” και όλα τα σχολεία να είναι πρωινά.
- ✓ Η μείωση της αναλογίας εκπαιδευτή/εκπαιδευόμενου και καθορισμός μέγιστου αριθμού μαθητών ανά εκπαιδευτή τα 20 άτομα.

²⁶ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ, Νέες παράμετροι στην εκπαίδευση, **Εκπαίδευση από απόσταση και δια βίου εκπαίδευση**, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος 21 και 22 Νοεμβρίου 1999.

- ✓ Η ανάπτυξη ολοκληρωμένου και ενιαίου συστήματος επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών όλων των μορφών εκπαίδευσης και κατάρτισης (γενική εκπαίδευση, αρχική κατάρτιση, συνεχιζόμενη κατάρτιση).
- ✓ Η ανάπτυξη μηχανισμών ανανέωσης και εκσυγχρονισμού των ειδικοτήτων και του περιεχομένου των αναλυτικών προγραμμάτων της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με τη συμμετοχή των κοινωνικών συνομιλητών και τη συστηματική υποστήριξη που θα πρέπει να παρέχουν εξειδικευμένες επιστημονικά δομές, όπως είναι τα ΕΠΑ και τα Εξειδικευμένα Κέντρα Σχεδιασμού της Κατάρτισης.

β) Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα του εκπαιδευτικού μας συστήματος είναι τα υψηλά ποσοστά σχολικής διαρροής (10%) και ο λειτουργικός αναλφαβητισμός (50%). Για την αντιμετώπιση τους είναι απαραίτητη η προώθηση στοχευόμενων προγραμμάτων για τους μαθητές που αντιμετωπίζουν αυξημένες μαθησιακές ή άλλες δυσκολίες ανταπόκρισης στις απαιτήσεις της σύγχρονης εκπαίδευσης. Σ' αυτή την κατεύθυνση προτείνεται η δημιουργία μηχανισμού λειτουργικής επανένταξης όσων έχουν εγκαταλείψει το σχολείο στο τυπικό σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης ή στο σύστημα Επαγγελματικής Κατάρτισης. Επιπλέον μέτρα για την αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής είναι:

- ✓ Προώθηση της ενισχυτικής διδασκαλίας για τους αδύνατους μαθητές.
- ✓ Ανάπτυξη ευέλικτων προγραμμάτων εκπαίδευσης για τους μαθητές που αντιμετωπίζουν αυξημένους κινδύνους μη – ολοκλήρωσης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- ✓ Παροχή αυξημένων κινήτρων για ολοκλήρωση των σπουδών σε μαθητές που ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές ή/και προέρχονται από οικογένειες των οποίων το εισόδημα βρίσκεται στα χαμηλότερα φορολογικά κλιμάκια ή σε μαθητές των οποίων ένας από τους δύο γονείς είναι άνεργος.

γ) Θα πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα και αποτελεσματικά το πρόβλημα της σύνδεσης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Σ' αυτή τη βάση είναι αναγκαίο να ενεργοποιηθούν και να λειτουργήσουν θεσμοί και μέτρα κοινωνικού ελέγχου (π.χ. Περιφερειακές Εκπαιδευτικές Επιτροπές στα ΚΕΤΕΚ, εφαρμογή της περιοδικής εξέτασης της απορροφητικότητας των ειδικοτήτων των ΙΕΚ και επανασχεδιασμού τους, δημιουργία νέων τμημάτων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μόνο εφόσον προηγείται έρευνα τεκμηρίωσης της αναγκαιότητας τους σε σχέση, είτε με τη ζήτηση της αγοράς εργασίας είτε με τις ανάγκες της επιστημονικής προόδου). Επιπλέον είναι αναγκαία:

- ✓ Η δημιουργία μηχανισμών παρακολούθησης της εξέλιξης των επαγγελμάτων, ανανέωσης και εμπλουτισμού των επαγγελματικών προφίλ και αντίστοιχης αναμόρφωσης των αναλυτικών προγραμμάτων με συστηματικό τρόπο.

- ✓ Η δημιουργία μηχανισμών (Παρατηρητήρια Απασχόλησης) παρακολούθησης των εξελίξεων στην αγορά εργασίας και πρόβλεψης των ειδικοτήτων με ενίσχυση της περιφερειακής τους διάρθρωσης. Επιπλέον σύνδεση και τροφοδότηση με τους μηχανισμούς προσδιορισμού της προσφοράς εκπαίδευσης (Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, ΟΕΕΚ, ΟΑΕΔ).
- ✓ Η ενίσχυση του επαγγελματικού προσανατολισμού των νέων, με την ίδρυση μηχανισμών συμβουλευτικής και κατανόησης της παραγωγής και του κόσμου εργασίας. Καθοριστική απ' αυτή την άποψη είναι η περιφερειακή διάρθρωση του ΕΚΕΠ σε τριμερή βάση.

3.5.2 Προτάσεις και μέτρα για τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και την επανακατάρτιση των ανέργων.

α) Ενίσχυση της δια βίου κατάρτισης και αυτομάθησης των εργαζομένων μέσω της δημιουργίας των αναγκαίων προϋποθέσεων (μείωση του χρόνου εργασίας, ειδικά κίνητρα για την προώθηση της αυτομάθησης του εργαζομένου όπως είναι η θέσπιση μέρους του ελεύθερου χρόνου ως εργάσιμου χρόνου, θέσπιση εκπαιδευτικής άδειας των εργαζομένων, κατοχύρωση του δικαιώματος ελεύθερης πρόσβασης στη συνεχιζόμενη κατάρτιση και της υποχρέωσης της πολιτείας να την παρέχει σε ανάλογα πλαίσια όπως τη γενική εκπαίδευση).

β) Δημιουργία μηχανισμών σύνδεσης της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων με τις πολιτικές απασχόλησης (Πρόβλεψη και διάγνωση εκπαιδευτικών αναγκών, Λειτουργία Εθνικού Συμβουλίου Επαγγελματικής Κατάρτισης και Απασχόλησης (ΕΣΕΚΑ) και αναβάθμιση του ρόλου των Περιφερειακών Επιτροπών Επαγγελματικής Κατάρτισης και Απασχόλησης (ΠΕΕΚΑ) και των Νομαρχιακών Επιτροπών Επαγγελματικής Κατάρτισης και Απασχόλησης).

γ) Τη θέσπιση ενός Ενιαίου Συστήματος Πιστοποίησης και Αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων που αποκτούν οι εργαζόμενοι ανεξάρτητα από τη μαθησιακή διαδικασία που ακολούθησαν για την απόκτηση τους. Η δημιουργία ενός Ενιαίου Συστήματος Πιστοποίησης και Αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων καθίσταται ιδιαίτερα επίκαιρη στα πλαίσια της κινητικότητας των εργαζομένων και μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην αναβάθμιση του Εργατικού Δυναμικού τόσο των ανέργων όσο και των εργαζομένων. Αυτή τη διαδικασία αφορά πρώτιστα την παραγωγή και του φορείς της, οι οποίοι είναι αρμόδιοι σε συνεργασία με τα αντίστοιχα παραγωγικά υπουργεία να αναπτύξουν τα "standards" που πρέπει να καλύπτει ένα ειδικευμένο άτομο, για να πιστοποιηθεί επαγγελματικά, σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο. Για το σκοπό αυτό, προτείνεται η δημιουργία Εθνικού συστήματος και Φορέα Πιστοποίησης Επαγγελματικών Προσόντων. Ο Φορέας αυτός πρέπει να έχει τριμερή διοίκηση

και να είναι τελείως διακριτός από υπάρχοντες φορείς πιστοποίησης δομών και διαδικασιών εκπαίδευσης και κατάρτισης εφόσον ο ρόλος του είναι τελείως διαφορετικός.

δ) Συντονισμός των πολιτικών της αρχικής και των άλλων μορφών εκπαίδευσης με τη θέσπιση ή και ενεργοποίηση Διυπουργικών και άλλων σχημάτων για το σχεδιασμό και τη χάραξη ενιαίας πολιτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ειδικότερα πρέπει:

●	Να ενισχυθεί ο ρόλος της συλλογικής διαπραγμάτευσης και της συμμετοχής των εργαζομένων στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των πολιτικών και των μέτρων αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης.
●	Να προωθούν μέτρα διευκόλυνσης της πρόσβασης των εργαζομένων στις υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης.
●	Να απλοποιηθεί το διαχειριστικό σύστημα και να επιταχυνθούν οι χρηματοδοτικές ροές ώστε αυτές να μη λειτουργούν σε βάρος της ποιότητας των σχετικών υπηρεσιών.
●	Να ενισχυθούν οι μηχανισμοί διασφάλισης και βελτίωσης της ποιότητας της κατάρτισης με την πιστοποίηση των εκπαιδευτικών και των προγραμμάτων κατάρτισης από το ΕΚΕΠΙΣ.
●	Να διαμορφωθεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της κατάρτισης.
●	Να καταρτιστεί ειδικό ολοκληρωμένο και ευέλικτο πρόγραμμα για την προώθηση της κατάρτισης των εργαζομένων στις ΜΜΕ.
●	Να δοθεί έμφαση στα προγράμματα που οδηγούν σε απασχόληση (σύνδεση κατάρτισης απασχόλησης, ένταξη και εναρμόνιση των προγραμμάτων κατάρτισης των ανέργων στο πλαίσιο ολοκληρωμένων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης) ενώ παράλληλα, τα κριτήρια επιλεξιμότητας θα πρέπει να είναι περισσότερο αυστηρά και στοχευόμενα σε ιδιαίτερες κατηγορίες ανέργων.
●	Να βελτιωθεί η ποιότητα της ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης με την ενίσχυση του ρόλου των κοινωνικών συνομιλητών.

Μέτρα προς αυτή τη κατεύθυνση είναι:

- ✓ Η πρωμοδότηση (βαθμολογική και χρηματοδοτική) των προγραμμάτων που σχεδιάζονται και υλοποιούνται στο πλαίσιο συμφωνίας εργαζομένων και εργοδοτών.
- ✓ Η προώθηση ειδικών ευέλικτων προγραμμάτων για την κατάρτιση των εργαζομένων στις ΜΜΕ.

- ✓ Η κατάρτιση ειδικού προγράμματος ενίσχυσης καινοτομικών πρωτοβουλιών ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης που αποτελούν κοινά σχέδια των κοινωνικών συνομιλητών.

3.5.3 Προτάσεις για την ανάπτυξη και τον συντονισμό των πολιτικών και των δομών αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και την συνολικότερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα σε σχέση με την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση στη χώρα μας αφορά στην αποτελεσματικότητα και την λειτουργία των υπάρχοντων δομών και μηχανισμών, ιδιαίτερα για τους ανέργους. Απαιτείται προγραμματισμός με χρονοδιάγραμμα για την δημιουργία αποτελεσματικών δομών υποστήριξης ανέργων, σε συνδυασμό με την δημιουργία υποδομής που συγκεντρώνει πληροφορίες και αξιολογεί τις πολιτικές και τα μέτρα που υλοποιούνται. Επίσης, είναι απαραίτητη ενίσχυση και αναβάθμιση των δομών παρακολούθησης και έρευνας της αγοράς εργασίας με στόχο την διεύρυνση και πρόβλεψη των απαιτήσεων σε δεξιότητες.

Για την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων καθώς επίσης και για την διασφάλισή τους είναι επιβεβλημένη η προώθηση της ενεργούς συμμετοχής στις δομές και τους μηχανισμούς της επαγγελματικής κατάρτισης και προώθησης της απασχόλησης των κοινωνικών συνομιλητών. Βασικός σκοπός είναι η ενεργός εμπλοκή των συνδικαλιστικών και εργοδοτικών οργανώσεων, οι οποίες μπορούν να συμβάλλουν σε μια ολοκληρωμένη και σαφή αντίληψη των προβλημάτων και των αναγκών που σχετίζονται με τα ζητήματα της επαγγελματικής κατάρτισης, της απασχόλησης και της ανεργίας και στην εξεύρεση των καταλληλότερων τρόπων για την αντιμετώπισή τους. Η απλή και μόνο για τους τύπους, συμμετοχή των κοινωνικών συνομιλητών στις διάφορες επιτροπές που έχουν κατά καιρούς λειτουργήσει (επιτροπές παρακολούθησης κλπ.) χωρίς ουσιαστικές αρμοδιότητες και δυνατότητες ουσιαστικής εμπλοκής στον εθνικό σχεδιασμό δεν ωφελεί και δεν μπορεί να συμβάλει στον εθνικό στόχο που είναι η καταπολέμηση της ανεργίας.

Η εμπλοκή των κοινωνικών συνομιλητών θα πρέπει να αφορά τόσο στην ουσιαστική συμμετοχή τους στην χάραξη και εφαρμογή πολιτικών απασχόλησης όσο και στην ανάληψη εκ μέρους τους, σε συνεργασία μεταξύ τους αλλά και μεμονωμένα, συγκεκριμένων πρωτοβουλιών και δράσεων.

Μια από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότητα των δομών/μηχανισμών είναι από την μια η σύνδεση των παρεμβάσεων με τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας και από την άλλη η έρευνα και ανάπτυξη πολιτικών.

Οι στόχοι πρέπει να είναι :

●	Η σύνδεση των παρεμβάσεων με τις ανάγκες των ατόμων και των επιχειρήσεων.
●	Η σύνδεση των ενεργειών και των πολιτικών με τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας.
●	Η εξασφάλιση ποιότητας των ενεργειών.
●	Η συνεχή παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων και αποδοτικότητας.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων πρέπει να ληφθεί υπ' όψη :

●	Η αναβάθμιση του ρόλου και η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση των δομών επαγγελματικής κατάρτισης.
●	Η πιστοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων - εκπαιδευτών – στελεχών, Συνοδευτικών Υπηρεσιών - γνώσεων –δεξιοτήτων.
●	Η παρακολούθηση της αγοράς εργασίας, των πολιτικών καθώς και η αξιολόγηση και αναπροσαρμογή των παρεμβάσεων.

Θεμελιώδης ρόλος του κράτους στο πεδίο της πολιτικής της κατάρτισης πρέπει να είναι ο προσδιορισμός και η παρακολούθηση των τάσεων και των εξελίξεων σε σχέση με τα ελλείμματα των δεξιοτήτων και τις αντίστοιχες απαιτήσεις κατάρτισης, ιδιαίτερα σε σχέση με στρατηγικούς τομείς της οικονομίας. Σημαντικό ρόλο καλούνται να διαδραματίσουν οι δομές και οι μηχανισμοί παρακολούθησης/αξιολόγησης καθώς και έρευνας και ανάπτυξης των πολιτικών.

Τέλος, πρέπει να υπάρξει άμεση ενίσχυση, αναβάθμιση και ανάπτυξη των μηχανισμών και των δομών. Απαιτείται ένας ενιαίος εθνικός σχεδιασμός για τη χάραξη πολιτικών κατάρτισης, ο οποίος, σε σύνδεση με τις απαιτήσεις της απασχόλησης, όπως αυτές εξελίσσονται, θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας. Μέσω ενός νέου σχεδιασμού και συντονισμού, τα συστήματα επαγγελματικής κατάρτισης θα μπορούν να συνδέονται αποτελεσματικά, ώστε να αποτελούν ένα ουσιαστικό εργαλείο παροχής βασικών ικανοτήτων, εξειδικευμένων τεχνικών και επαγγελματικών προσόντων, αλλά και ικανοποιητικής κατανόησης από τους εργαζόμενους των διαρκώς μεταβαλλόμενων συνθηκών.

Στην κατεύθυνση αυτή είναι απαραίτητη η δημιουργία Εθνικής Επιτροπής Επιτελικού χαρακτήρα, αρμόδιας για το σχεδιασμό των σχετικών πολιτικών επαγγελματικής κατάρτισης και απασχόλησης και την παρακολούθηση της υλοποίησής τους από τους εμπλεκόμενους

φορείς, με διατύπωση προτάσεων επί των αποκλίσεων. Η Εθνική αυτή Επιτροπή θα πρέπει να λειτουργήσει στη βάση της τριμερούς και ισότιμης συμμετοχής των εκπροσώπων της πολιτείας, των εκπροσώπων των εργαζομένων και των εργοδοτών, με κατάλληλη επιστημονική και γραμματειακή υποστήριξη.

Σ' αυτό το πλαίσιο οι υφιστάμενες δομές και μηχανισμοί επαγγελματικής κατάρτισης χρειάζονται βελτίωση και επαναχάραξη στρατηγικής. Το **Υπουργείο Εργασίας** ως ο Εθνικός Συντονιστής δεν πρέπει να περιορίζεται στην διαχείριση και την κατανομή των πόρων και την αναπαραγωγή της δαιδαλώδους γραφειοκρατίας. Ο συγκεκριμένος φορέας θα πρέπει να αναβαθμιστεί ποιοτικά και να παίξει τον βασικό συντονιστικό ρόλο σε συνεργασία και άμεσο συντονισμό με το Υπουργείο Παιδείας, σε όλα τα επίπεδα/φάσεις σχεδιασμού, υλοποίησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης αντίστοιχων ενεργειών.

Το **Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης (ΕΚΕΠΙΣ)**, τα τελευταία δύο χρόνια έχει αυξήσει την δραστηριότητα και την αποτελεσματικότητά του αλλά η λειτουργία του παραμένει ελλιπής. Εκτός από την πολύ χρήσιμη πιστοποίηση των δομών των φορέων υλοποίησης επαγγελματικής κατάρτισης πρέπει να κάνει το ποιοτικό άλμα και να παρέχει ουσιαστική πιστοποίηση εκπαιδευτών, προγραμμάτων, παρεχόμενων γνώσεων – δεξιοτήτων. Επιπλέον, θα πρέπει να συντονίσει τη δράση και τη λειτουργία του με τον Ο.Ε.Ε.Κ., ώστε οι παρεχόμενες γνώσεις και δεξιότητες από τα προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης, να λειτουργούν συμπληρωματικά και πρόσθετα προς αυτές που ήδη αποκτήθηκαν από τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων στο σύστημα αρχικής εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.

Το **Εθνικό Παρατηρητήριο Απασχόλησης (ΕΠΑ)** παρά την πολύ μεγάλη σημασία του, δεν θέτει τις προτεραιότητες και τις στρατηγικές καθώς επίσης δεν παίζει τον πολύ σημαντικό του ρόλο στην περιφερειακή του διάσταση. Είναι επιτακτική ανάγκη η άμεση ενίσχυση της παρακολούθησης των εξελίξεων στις τοπικές και περιφερειακές αγορές εργασίας με την προώθηση των περιφερειακών Παρατηρητηρίων Απασχόλησης. Τα περιφερειακά Παρατηρητήρια θα πρέπει σε συνεργασία με τα αντίστοιχα ΚΠΑ να αναλύουν διαρκώς τις

εξειλίξεις των τοπικών αγορών εργασίας με τη διεξαγωγή σχετικών μελετών σε εξαμηνιαία βάση.

Το **Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας (ΕΙΕ)**, πρέπει να ενισχύσει το ρόλο του και σε μηχανισμό παρακολούθησης – αξιολόγησης προγραμμάτων και να τροφοδοτεί από την μεριά του το ΕΠΑ έτσι ώστε αυτό να εξειδικεύσει σε συγκεκριμένες ειδικότητες και σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιφέρειες. Επιπλέον, θα μπορούσε να διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος παρακολούθησης των αποτελεσμάτων της κατάρτισης.

Ανάμεσα στους παραπάνω φορείς υφίσταται έντονη η ασάφεια ρόλων με αποτέλεσμα να διαπιστώνονται επικαλύψεις, δυσκολίες συμπληρωματικότητας και συνεννόησης που έχουν ως αντίκτυπο την περιορισμένη αποτελεσματικότητα στην βελτίωση του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης - προώθησης της απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας. Επίσης η αποσπασματικότητα των επιμέρους δομών και μηχανισμών μειώνουν την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των παρεμβάσεων.

Τα **Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης (ΚΠΑ)**, μπορούν να θεωρηθούν ως θετική μετεξέλιξη των Γραφείων Ευρέσεως Εργασίας και των άλλων υπηρεσιών απασχόλησης του ΟΑΕΔ. Σκοπό έχουν την ανάληψη δράσεων για την καταπολέμηση της ανεργίας και την διευκόλυνση πρόσβασης και ένταξης των ανέργων στην αγορά εργασίας. Επίσης, μέσω της επαφής τους με τους ανέργους θα καταγράφουν ανάγκες ενώ παράλληλα θα ασκούν υπηρεσίες πληροφόρησης, συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού. Χρειάζεται πάντως να υπάρξει ουσιαστική αιτιολόγηση της λειτουργίας και του έργου των ΚΠΑ που έχουν ήδη δημιουργηθεί.

Τα Γραφεία Ενημέρωσης Εργαζομένων και Εργοδοτών. Ενώ η εμπειρία από τη μέχρι τώρα πειραματική λειτουργία των Γραφείων είναι θετική, η ουσιαστική εμπλοκή των κοινωνικών συνομιλητών και της τοπικής αυτοδιοίκησης κινδυνεύει να ακυρωθεί στην πράξη, αν ο ρόλος τους περιοριστεί στη διάθεση χώρων για τη λειτουργία των Γραφείων και η ευθύνη για τη στελέχωση και τη διαχείρισή τους περιέλθει στον ΟΑΕΔ, όπως προβλέπεται στους σχεδιασμούς του Οργανισμού και παρά τις αντίθετες υποδείξεις της σχετικής μελέτης σκοπιμότητας. Θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι η ευθύνη διοίκησης των Γραφείων Ενημέρωσης Εργαζομένων και Εργοδοτών ανήκει στους φορείς των κοινωνικών συνομιλητών και της τοπικής αυτοδιοίκησης, με την ανάθεση σε αυτούς της ευθύνης στελέχωσης και διαχείρισής τους υπό την εποπτεία και τον έλεγχο του ΟΑΕΔ και μέσα στο πλαίσιο των προγραμματικών συμφωνιών που προβλέπεται να υπογραφούν.

Είναι προφανής η αναγκαιότητα συνεργασίας-αλληλοτροφοδότησης και χρησιμοποίησης του έργου των φορέων που δραστηριοποιούνται στο χώρο της

παρακολούθησης και έρευνας αγοράς εργασίας από τους φορείς που δραστηριοποιούνται στο χώρο της κατάρτισης με σκοπό η μετάβαση από τα συστήματα κατάρτισης στην αγορά εργασίας να γίνεται με τον πλέον αξιόπιστο και ασφαλή τρόπο για τους νέους και γενικότερα για όλους τους ανέργους και εργαζομένους.

Εξειδικευμένα Κέντρα κατάρτισης. Σκοπός των Εξειδικευμένων Κέντρων Κατάρτισης (ΕΚΕΣΕΚ) θα πρέπει να είναι η διαμόρφωση των προδιαγραφών των εκπαιδευτικών πακέτων για τα προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης. Σ' αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να συνεργάζονται άμεσα με τους φορείς πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτούνται από τις διαδικασίες κατάρτιση (Ο.Ε.Ε.Κ., ΕΚΕΠΙΣ), με τον Ενιαίο Φορέα Πιστοποίησης Επαγγελματικών δεξιοτήτων και με τους φορείς διάγνωσης των επαγγελματικών αναγκών. Σ' αυτή τη βάση θα πρέπει να γίνεται κατηγοριοποίηση των εκπαιδευτικών πακέτων ανάλογα με το επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων που παρέχουν και όχι ανάλογα με τη διάρκεια της κατάρτισης. Τέλος, σε άμεση συνεργασία με τους κοινωνικούς συνομιλητές θα πρέπει να προσδιοριστούν ο αριθμός και η διάρθρωσή τους όπως και η εξειδίκευσή τους κατά κλαδικό ή διακλαδικό θεματικό πεδίο. Σ' αυτή τη βάση είναι άμεσης προτεραιότητας η έναρξη υλοποίησης του πρώτου πιλοτικού ΕΚΕΣΕΚ το οποίο έχει ήδη εγκριθεί από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης, με τη συμμετοχή των κοινωνικών συνομιλητών.

Ενιαίος φορέας Πιστοποίησης Επαγγελματικών Δεξιοτήτων. Για να λειτουργήσει αποτελεσματικά το σύστημα της επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας είναι αναγκαία η άμεση δημιουργία ενός ενιαίου συστήματος πιστοποίησης, όπου θα εντάσσονται τα διάφορα επίπεδα και μορφές επαγγελματικής κατάρτισης, ανάλογα με τις γνώσεις και τις δεξιότητες που παρέχουν και σύμφωνα με τα συνεχώς εξελισσόμενα επαγγέλματα και ειδικεύσεις. Γι' αυτό το σκοπό είναι απαραίτητη η δημιουργία των επαγγελματικών περιγραμμάτων με την ισότιμη συμμετοχή των κοινωνικών συνομιλητών. Επιπλέον θα πρέπει να αποφευχθούν πιθανά φαινόμενα γραφειοκρατίας όπως και η δημιουργία ενός συστήματος εξετάσεων, το οποίο θα είναι ανελαστικό και δεν θα επιτρέπει και την ατομική προσφυγή για πιστοποίηση των κατεχόμενων επαγγελματικών δεξιοτήτων. Από αυτή την άποψη είναι καθοριστικής σημασίας η δημιουργία του Ενιαίου Φορέα Πιστοποίησης, στη διοίκηση οποίου θα πρέπει να διασφαλιστεί η ισότιμη τριμερή συμμετοχή των κοινωνικών συνομιλητών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4. Η ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

4.1 ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

Η διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση συμπεριλαμβάνει όλη τη δραστηριότητα μαθητείας στην οποία επιδίδεται το άτομο για να ενισχύσει την προσωπική του ανάπτυξη, την ενεργό άσκηση της ιδιότητάς του ως πολίτη και/ή την ικανότητα επαγγελματικής του ένταξης. Οι δραστηριότητες διά βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης λαμβάνουν χώρα σε ποικίλα περιβάλλοντα εντός των επίσημων συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκτός αυτών.

Η διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση προϋποθέτουν μία μεγαλύτερη επένδυση σε ανθρώπινο δυναμικό και σε γνώσεις, την προαγωγή της απόκτησης βασικών δεξιοτήτων – συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων πληροφορικής – και την αύξηση των δυνατοτήτων για καινοτόμους και πιο ευέλικτους τύπους κατάρτισης. Στόχος είναι όλοι οι άνθρωποι, ασχέτως ηλικίας, να έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε δυνατότητες κατάρτισης υψηλής ποιότητας και σε μία

Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

ολοκληρωμένη κλίμακα εκπαιδευτικών εμπειριών σε ολόκληρη της Ευρώπη. Τα εκπαιδευτικά συστήματα έχουν να διαδραματίσουν πολύ σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση του εν λόγω σχεδίου.

Η χώρα μας προωθώντας την επιστημονική θεωρία του ανθρώπινου – γνωσιακού κεφαλαίου ως καίριας οικονομικής, κοινωνικής, πολιτισμικής και πολιτικής αξίας, υποστηρίζει ότι οι δομές της διά βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης αποτελούν βασικούς μηχανισμούς παραγωγής, συσσώρευσης και διάχυσής του. Στρατηγικός της στόχος είναι η συγκρότηση και λειτουργία ενός δημόσιου ποιοτικού και αποτελεσματικού συστήματος διά βίου εκπαίδευσης, που να καλύπτει όλη την έκταση της χώρας.

Τα **Ινστιτούτα Διά βίου εκπαίδευσης (ΙΔΒΕ)** αποτελούν μια σύγχρονη προσέγγιση στον τομέα της διά βίου εκπαίδευσης, και λειτουργούν ως εργαλεία ανάπτυξης, απασχόλησης και κοινωνικής συνοχής. Τα Ινστιτούτα Διά Βίου εκπαίδευσης επιχειρούν να καλύψουν την επιτακτική ανάγκη των τελευταίων χρόνων για συνεχιζόμενη εκπαίδευση των πτυχιούχων, εξαιτίας των διαρκώς αυξανόμενων απαιτήσεων της επαγγελματικής, οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής και προσωπικής ζωής των ενηλίκων.

Το πλαίσιο λειτουργίας και ανάπτυξης της Διά Βίου Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στη χώρα μας συστηματοποιείται από το νόμο 3369/6-7-05, ο οποίος και προσδιορίζει επακριβώς τους φορείς, τις δομές και τις προσφερόμενες υπηρεσίες Διά βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο των ΙΔΒΕ δεκτοί για φοίτηση γίνονται μόνο απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στους οποίους παρέχονται πιστοποιητικά, που δεν είναι ισότιμα με το βασικό πτυχίο. Ανάλογα με τη διάρκεια παρακολούθησης μπορεί να είναι: «Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης» (μέχρι 75 ώρες) και «Πιστοποιητικό Διά Βίου Εκπαίδευσης» (μέχρι 250 ώρες). Η φοίτηση στο πρόγραμμα μπορεί να είναι μικρής ή παρατεταμένης διάρκειας, μερική ή εντατική, με ευέλικτο ωράριο προσαρμοσμένο στις ανάγκες των εκπαιδευομένων. Η διδασκαλία υπάρχει δυνατότητα να πραγματοποιηθεί και κατά τη διάρκεια των νυχτερινών ωρών, των επίσημων αργιών, όπως επίσης και την περίοδο των θερινών διακοπών. Τα ΙΔΒΕ θα παρέχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσει κάποιος τα προγράμματά τους και με τη μέθοδο της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο, επιδιώκεται επίσης η οικονομική αυτοτέλειά τους καθώς τα ινστιτούτα μπορούν να λειτουργούν ακόμη και με δίδακτρα.

► ΤΟ ΙΔΒΕ ΤΟΥ ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

Η πρόσκληση απευθύνθηκε στα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης και το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, που ως δυνητικοί τελικοί δικαιούχοι αναλαμβάνουν το ρόλο της προώθησης της διά βίου εκπαίδευσης στους αποφοίτους τους.

Μέσω της πρόσκλησης αυτής το ΤΕΙ Ηπείρου δραστηριοποιήθηκε προς την κατεύθυνση της προετοιμασίας πρότασης προς χρηματοδότηση, προκειμένου να επωφεληθούν κυρίως οι πτυχιούχοι των τμημάτων του, χωρίς φυσικά να αποκλείονται άλλοι πτυχιούχοι, οποίοι θα αποκτήσουν τη δυνατότητα ευνοϊκότερων προοπτικών επαγγελματικής σταδιοδρομίας, περισσότερο ανταγωνιστικά εφόδια, που έχουν να κάνουν κυρίως με την επικαιροποίηση των γνώσεών τους, την ευαισθητοποίησή τους σε θέματα που συνδέονται με τη σύγχρονη κοινωνία και οικονομία καθώς επίσης με τη χρήση των σύγχρονων τεχνολογιών.

Με την ίδρυση του ΙΔΒΕ, το οποίο πλέον φαντάζει να γίνεται αναγκαία και παράλληλη δομή για κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα, θα δίνεται προστιθέμενη αξία και νόημα στις δεξιότητες – γνώσεις κάθε πτυχιούχου - επαγγελματία. Κι αυτό διότι η δια βίου εκπαίδευση είναι πλέον εκείνος ο μηχανισμός, που μπορεί να εξασφαλίζει την καλώς εννοούμενη «αναβάθμιση» των προσόντων των πτυχιούχων – επαγγελματιών, προκειμένου να ανταποκρίνονται στις ραγδαίες αλλαγές που διαδραματίζονται, κυρίως λόγω της εξέλιξης της τεχνολογίας και της παγκοσμιοποίησης.

Το Τ.Ε.Ι. Ηπείρου αναγνωρίζοντας τη δια βίου εκπαίδευση, ως μια πολύ σημαντική πτυχή του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης, που είναι απαραίτητη για το μετασχηματισμό της Ε.Ε. στην πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία διεθνώς, θεμελιωμένη στην επιστήμη – γνώση, σύμφωνα με τη Διακήρυξη της Λισαβόνας, υπέβαλε ΤΔΕ και υποέργου προς την ΕΥΔ του ΥΠΕΠΘ, το οποίο και έγινε αποδεκτό με το με αριθμ. Πρωτ. 16909/2-8-2006 έγγραφο της ΕΥΔ ΕΠΕΑΕΚ του ΥΠΕΠΘ.

► ΤΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ

Η πιο πάνω έγκριση αφορά στην ουσία την υλοποίηση της Α΄ Φάσης, δηλαδή τη σύσταση του ΙΔΒΕ του ΤΕΙ Ηπείρου το οποίο θα λειτουργήσει σε όλα τα Παρατήματα του ΤΕΙ. Ταυτόχρονα το ΤΕΙ οφείλει να υποβάλει Τεχνικό Δελτίο για την Β΄ Φάση που θα αφορά στη υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Συγκεκριμένα για τη Α΄ Φάση προβλέπεται η εκπόνηση επιχειρησιακού σχεδίου/σχεδίου εφαρμογής δράσεων για την οργάνωση, διοίκηση και λειτουργία του ΙΔΒΕ, που θα περιλαμβάνει τα εξής:²⁷

1. Σύντομη περιγραφή του ιστορικού ίδρυσης του ΤΕΙ Ηπείρου και τη στρατηγική ανάπτυξής του
2. Αποτύπωση της παρούσας κατάστασης λειτουργίας του ΤΕΙ Ηπείρου
3. Δομή και Λειτουργία του ΙΔΒΕ
4. Εσωτερικό Κανονισμό του ΙΔΒΕ
5. Δημιουργία μητρώου Εκπαιδευτών
6. Διαδικασίες οικονομικής διαχείρισης των πόρων του Ινστιτούτου
7. Ανάπτυξη σχεδίου βιωσιμότητας του ΙΔΒΕ
8. Περιγραφή συστήματος εσωτερικής αξιολόγησης του ΙΔΒΕ
9. Διερεύνηση για την επάρκεια της υλικοτεχνικής υποδομής για την υλοποίηση των εκπαιδεύσεων

4.2 ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ (ΠΡΕΒΕΖΑ) Τ.Ε.Ι. ΗΠΕΙΡΟΥ

Το Πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Χρηματοοικονομικής και Ελεγκτικής Ηπείρου συντάχθηκε πρόσφατα σε συνεργασία με καθηγητές του Τμήματος και του Ι.Τ.Ε.. Το

²⁷ <http://www.teiep.gr/idbe/index.php>

πρόγραμμα έχει εγκριθεί από το Ι.Τ.Ε. Το Τμήμα είναι ένα από τα δύο που λειτουργούν σε όλη τη χώρα (το άλλο βρίσκεται στην Καλαμάτα) και ο σκοπός ίδρυσής του ήταν η παροχή αρχικής εκπαίδευσης στις ειδικότητες του Ελεγκτή και του Ασφαλιστή. Μολονότι έχει ζωή τριών ετών εντούτοις σύντομα κατέστησαν φανερά τα ισχυρά αλλά και τα αδύνατα σημεία του υφιστάμενου προγράμματος. Η εμπειρία που απεκτήθη πιστεύεται ότι θα πρέπει να εμπλουτιστεί με έρευνες, οι οποίες θα αντλήσουν πληροφορίες τόσο από την ελληνική όσο και από την διεθνή, κυρίως από την ευρωπαϊκή, εμπειρία.

► ΠΑΚΕΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η όλη προσπάθεια ανασχεδιασμού του προπτυχιακού προγράμματος – όπως αναλυτικότερα εμφανίζεται στο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης - συντίθεται από πακέτα: ²⁸

Στο πρώτο πακέτο εργασίας θα γίνει η εκ των προτέρων αξιολόγηση του τμήματος (υφιστάμενη υλικοτεχνική υποδομή, αριθμός καθηγητών ανά φοιτητή, σχέση εκτάκτων προς μονίμους, θεσμός πολλαπλής βιβλιογραφίας).

Παραδοτέο: Η εκ των προτέρων αξιολόγηση του τμήματος από εξωτερικούς συνεργάτες
Χρονική περίοδος: 1/04/2003 – 30/09/2003

Στο δεύτερο πακέτο εργασίας ανιχνεύονται οι απόψεις των φοιτητών (δεν υπάρχουν απόφοιτοι του Τμήματος) των τελευταίων εξαμήνων (1/9/2003 – 30/6/2004).

Η ανίχνευση αυτή πραγματοποιείται μέσω ειδικού ερωτηματολογίου, το οποίο θα απευθυνθεί στους σπουδαστές των τελευταίων εξαμήνων (μετά το Ε'). Συγκεκριμένα σκοπεύεται να καταγραφεί το ποιόν των σπουδαστών (η δημογραφική, κοινωνική μορφολογία, οι λόγοι για τους οποίους φοιτούν στο συγκεκριμένο τμήμα, η άποψή τους για την ποιότητα της υλικοτεχνικής υποδομής, της ύλης των μαθημάτων, της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του προγράμματος σπουδών, της συμπληρωματικότητας και του ρόλου των προγραμμάτων κατάρτισης, των δυνατοτήτων απορρόφησης από την αγορά εργασίας κ.λπ.).

²⁸ www.teiep.gr

Ακολούθως θα κατασκευαστεί πρόγραμμα (σε Visual Basic το πρόγραμμα εισαγωγής, σε Access η βάση δεδομένων, με SPSS θα πραγματοποιηθεί η επεξεργασία) με το οποίο θα γίνει η εισαγωγή, η επεξεργασία και η αξιολόγηση των δεδομένων.

Παραδοτέο: Αξιολόγηση του τμήματος από φοιτητές

Χρονική περίοδος: 01/09/2003 – 30/06/2004

Στο τρίτο αξιολογείται από το εκπαιδευτικό προσωπικό και τους φοιτητές το υφιστάμενο πρόγραμμα Σπουδών.

Το πακέτο αυτό περιλαμβάνει δύο ενέργειες:

Η πρώτη σχετίζεται με την αξιολόγηση του υφιστάμενου προγράμματος σπουδών από καθηγητές του τμήματος μόνιμους και έκτακτους και κυρίως (λαμβάνοντας υπόψη ότι το τμήμα ως νεοδημιουργηθέν – λειτουργεί επί του παρόντος, με αρκετούς εκτάκτους, προκηρύχθηκαν προσφάτως πέντε θέσεις μόνιμων ΕΠ) από εξωτερικούς συνεργάτες καθηγητές Πανεπιστημίων και του ΙΤΕ. Το αναμενόμενο αποτέλεσμα αυτής της ενέργειας είναι η καταγραφή όλων των αδυνάτων σημείων αλλά και της δυναμικότητας που εμφανίζει το τμήμα, τόσο σε υλικοτεχνική υποδομή, όσο και σε σχέση με το πρόγραμμα σπουδών, τη μεθοδολογία λειτουργίας του τμήματος, και τη θέση του στην κοινωνία της ευρύτερης ζώνης της περιοχής (Ηπειρος, Ιόνιοι νήσοι, Στερεά, Θεσσαλία).

Η δεύτερη σχετίζεται με την αξιολόγηση του κάθε καθηγητή από τους φοιτητές. Τα αποτελέσματα αυτής της ενέργειας προφανώς παρά τον έντονο βαθμό υποκειμενικότητας που περιλαμβάνουν θα συγκριθούν με την αυτοαξιολόγηση του προσωπικού – βλέπε προηγούμενη ενέργεια. Τα αποτελέσματα αυτά θα είναι ενδεικτικά φυσικά και θα συγκρίνονται συνεχώς με τη διαρκή επανάληψή τους επί το χρονικό διάστημα της διάρκειας του έργου. Κατ' αυτόν τον τρόπο το περιεχόμενο της διδασκαλίας, ο τρόπος διδασκαλίας του διδάσκοντος κ.λπ. θα αξιολογείται διαρκώς «πιέζοντας» για επανασχεδιασμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Παραδοτέο: Αξιολόγηση τμήματος από καθηγητές και φοιτητές του διδακτικού έργου.

Χρονική περίοδος: 1/01/2004-30/4/2004

Στο τέταρτο διερευνάται η αγορά εργασίας τόσο της ευρύτερης περιοχής της Πρέβεζας, όσο και το διαμερίσματος της Ηπείρου καθώς και του όμορου νομού της Αιτωλοακαρνανίας. Συγκεκριμένα μέσω ειδικού ερωτηματολογίου εξετάζεται η ζήτηση των δύο ειδικοτήτων που υφίσταται σήμερα καθώς και αυτή που αναμένεται να εκδηλωθεί την επόμενη τετραετία (1/4/2004 – 31/7/2004).

Το πακέτο αυτό αφορά σε έρευνα της αγοράς εργασίας. Η προσέγγιση είναι γενική και ειδική. Γενική διότι θα ερευνηθούν τα μακροοικονομικά δεδομένα (στοιχεία από την ΕΣΥΕ – έρευνες του εργατικού δυναμικού-, ΟΑΕΔ, Υπουργείο Εργασίας κ.λπ.) ως προς τη ζήτηση των συγκεκριμένων ειδικοτήτων. Ειδική διότι θα προσεγγισθεί ο κόσμος των επιχειρήσεων μέσω ειδικού ερωτηματολογίου. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα καταγραφούν οι τάσεις της αγοράς εργασίας (ζήτηση επί των προσφερομένων ειδικοτήτων). Παράλληλα οι επιχειρήσεις της ευρύτερης ζώνης της περιοχής θα αξιολογήσουν το υφιστάμενο πρόγραμμα. Συγκεκριμένα εάν τα προσφερόμενα μαθήματα, οι αποκτούμενες γνώσεις κρίνονται επαρκείς για τις ανάγκες τους.

Το όφελος από αυτό το πακέτο θα είναι η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης (αδυναμίες του υπάρχοντος προγράμματος, ζήτηση των προσφερομένων ειδικοτήτων, κ.λπ.).

Παραδοτέο: Αξιολόγηση τμήματος από επιχειρήσεις

Χρονική περίοδος: 1/4/2004 – 31/7/2004

Το πέμπτο πακέτο περιλαμβάνει την ανάπτυξη και προσαρμογή έντυπου και ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού και χρήση πολλαπλών πηγών πληροφόρησης.

Η ανάπτυξη και προσαρμογή του έντυπου και ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού στην χρήση πολλαπλών πηγών πληροφόρησης θα πραγματοποιηθεί στα μαθήματα: Μικροοικονομική, Μακροοικονομική, Διοίκηση Επιχειρήσεων, Ελεγκτική, Χρηματοοικονομική Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση και Πολιτική. Παράλληλα θα κατασκευασθεί ιστοσελίδα.

Παραδοτέο: Δημιουργία ιστοσελίδας, Ψηφιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού και ανάρτηση σε ιστοσελίδα της διδακτέας ύλης.

Χρονική περίοδος: 1/4/2004 – 31/10/2004

Το έκτο πακέτο περιλαμβάνει την ενίσχυση γνώσεων πληροφορικής.

Στο υφιστάμενο πρόγραμμα σπουδών διδάσκονται τρία μαθήματα πληροφορικής (πληροφορική I, II, και πληροφοριακά συστήματα διοίκησης), ενώ στο προτεινόμενο επιπρόσθετα εισάγεται το μάθημα της μηχανογραφημένης λογιστικής.

Παραδοτέο: Ένα νέο μάθημα μέσω του οποίου ενισχύεται η γνώση της πληροφορικής.

Χρονική περίοδος: 1/9/2003 - 31/3/2004

Το έβδομο πακέτο θα αναζητηθούν τα προγράμματα σπουδών των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδιαίτερα της Γαλλίας, της Γερμανίας και της Αγγλίας. Στη συνέχεια

θα επιτευχθεί συνεργασία με ξένα Ανώτατα Ιδρύματα. Να σημειώσουμε ότι το τμήμα σε συνεργασία με το Τμήμα Λογιστικής του Τ.Ε.Ι. Ηλείου έχει υπογράψει συμφωνίες συνεργασίας (ανταλλαγής Καθηγητών, φοιτητών, κοινά ερευνητικά προγράμματα κλ.π) με τα ακόλουθα Πανεπιστήμια του εξωτερικού: College of Banking (Τσεχία-Πράγα), Warsaw University (Πολωνία-Βαρσοβία), Higher school of trade, University of Lodz (Πολωνία-Λοτζ), Universitata Degli studi di Napoli (Ιταλία-Νάπολι) Universitata degli studi di Potentza (Ιταλία-Ποτέντζα). Το αναμενόμενο αποτέλεσμα θα είναι η καταγραφή και αξιολόγηση της διεθνούς πρακτικής. Η τελευταία θα ληφθεί υπόψη προκειμένου να οριστικοποιηθεί το αναμορφωμένο πρόγραμμα σπουδών (1/9/2003 - 30/6/2004).

Παραδοτέο: Καταγραφή – Αξιολόγηση προγραμμάτων αλλοδαπής.

Χρονική περίοδος: 1/9/2003 - 30/6/2004

Στο όγδοο πακέτο θα υπάρξει σύγκριση με τα αποτελέσματα της έρευνας του αντίστοιχου τμήματος του ΤΕΙ Καλαμάτας, με τα τμήματα Λογιστικής του ΤΕΙ Ηλείου, Πειραιά, Καβάλας καθώς και με τα όμορα τμήματα των Πανεπιστημίων (1/1/2004 – 30/4/2004).

Παραδοτέο: Καταγραφή – Αξιολόγηση προγραμμάτων ημεδαπής.

Χρονική περίοδος: 1/1/2004 – 30/4/2004

Το ένατο πακέτο θα περιλαμβάνει την εφαρμογή για ένα εξάμηνο του δοκιμαστικού Προγράμματος Σπουδών (1/1/2005 – 31/5/2005). Κατά τη διάρκεια της δοκιμαστικής εφαρμογής θα αναπτυχθεί υλικό για συνεχή διαδραστική εξάσκηση, ενώ θα αναπτυχθεί μηχανισμός για την περιοδική εξέταση των προηγούμενων πακέτων εργασίας. Η καινοτομία στην οποία προβλέπεται να επικεντρωθεί η προσπάθεια είναι η διδασκαλία μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, η ψηφιοποίηση των μαθημάτων κλ.π. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι σπουδαστές θα εθισθούν στην αντιμετώπιση πραγματικών καταστάσεων.

Παραδοτέο: Πιλοτική εφαρμογή προγράμματος

Χρονική περίοδος: 1/1/2005 – 31/5/2005

Το δέκατο πακέτο περιλαμβάνει την αξιολόγηση εκ νέου του Προγράμματος από τους φοιτητές – αποφοίτους, καθηγητές και από τις μεγάλες επιχειρήσεις του χώρου. Με βάση τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας και την προηγούμενη αποκτηθείσα εμπειρία θα καταρτισθεί το νέο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος. Θα διενεργηθεί ημερίδα

παρουσίασης των αποτελεσμάτων της έρευνας και θα αποσταλεί η τελική έκθεση του Προγράμματος στο Υπουργείο (1/2/2005-31/8/2005).

Πιστεύεται ότι το αναμορφωμένο ΠΠΣ θα είναι ανταγωνιστικό των διεθνών. Στο γεγονός αυτό θα συμβάλει και η σύνδεση του ΠΠΣ με το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών με αντικείμενο «Εφαρμοσμένη Πληροφορική στην Οικονομία», το οποίο διοργανώνεται από το Τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με τη σύμπραξη του Τμήματος Ελεγκτικών και Ασφαλιστικών Εργασιών και άλλων Τμημάτων του Τ.ΕΙ. Ηπείρου.

Η προσπάθεια συνέχισης του ανασχεδιασμού του προπτυχιακού προγράμματος – όπως αναλυτικότερα εμφανίζεται στο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης - συντίθεται στα ακόλουθα πακέτα:

Στο ενδέκατο πακέτο εργασίας θα διενεργηθεί έρευνα πεδίου, μέσω ειδικού ερωτηματολογίου στους απόφοιτους του τμήματος. Συγκεκριμένα σκοπός είναι να καταγραφεί η επαγγελματική κατάσταση του ερωτώμενου, πως βρήκε εργασία και τι έπαιξε σημαντικότερο ρόλο στην πρόσληψή του, αν συνεχίζει τις σπουδές του, αν η εργασία που βρήκε σχετίζεται με τις σπουδές του, οι γνώσεις που απαιτεί η αγορά προσφέρθηκαν ή όχι με το τμήμα, ποια μαθήματα πρέπει να αλλάξουν για να προσαρμοστούν στις ανάγκες της αγοράς κ.λπ.

Παραδοτέο: Η εκ των προτέρων αξιολόγηση του τμήματος από τους απόφοιτους
Χρονική περίοδος: 1/07/2006 – 30/11/2006

Στο δωδέκατο πακέτο εργασίας θα διεξαχθεί εξειδικευμένη έρευνα αγοράς εργασίας, με τη μέθοδο των συνεντεύξεων στα στελέχη των επαγγελματικών φορέων που σχετίζονται με τις προοπτικές απασχόλησης των αποφοίτων του τμήματος. Επίσης θα συλλεχθούν πληροφορίες για τις προϋποθέσεις απασχόλησης ως ΤΕ Διοικητικού – Λογιστικού και στη Μέση Εκπαίδευση.

Τα επαγγέλματα που διερευνηθούν και οι φορείς από τους οποίους θα συλλεχθούν οι πληροφορίες ως προς τις εξειδικευμένες γνώσεις που απαιτούν και τις αναγκαίες πιστοποιήσεις που προϋποθέτουν είναι : ²⁹

- ▶ Ασφαλιστικού Συμβούλου (Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδας)
- ▶ Λογιστή – Φοροτέχνη (Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας)
- ▶ Ορκωτού Λογιστή-Ελεγκτή (Σώμα Ορκωτών Λογιστών – Ελεγκτών)
- ▶ Στελέχη Κεφαλαιαγοράς (Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς)
- ▶ Εσωτερικός έλεγχος (Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών)

²⁹ www.teiep.gr

- ▶ Τραπεζικό στέλεχος (Ένωση Ελληνικών Τραπεζών)
- ▶ Αναλογιστή (Ένωση Αναλογιστών)
- ▶ Εκτιμητές (Ένωση Εκτιμητών)
- ▶ Μέση Εκπαίδευση (Υπουργείο Παιδείας – ΑΣΠΑΙΤΕ)
- ▶ ΤΕ-Διοικητικού Λογιστικού

Παραδοτέο Έρευνα αγοράς στους επαγγελματικούς φορείς

Χρονική περίοδος: 01/12/2006 – 30/07/2007

4.3 ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΔΡΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Στο πλαίσιο της συντονισμένης υποστήριξης του εκπαιδευτικού έργου των τμημάτων του Τ.Ε.Ι. Ηπείρου και ιδιαίτερα σε ότι αφορά τις νέες τεχνολογίες, προτείνονται δράσεις συντονισμού για:

α) την υποστήριξη των διδασκόντων για αυτοβελτίωση, υιοθέτηση πρακτικών και μεθόδων διδασκαλίας που συνδέονται με τις τεχνολογίες πληροφορικής κι επικοινωνίας με την οργάνωση βραχυχρόνιων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, την υποστήριξη του εκπαιδευτικού προσωπικού εξ' αποστάσεως,

β) την ανάπτυξη σε ηλεκτρονική μορφή σχεδίων μαθημάτων, όπου θα δίνεται βαρύτητα στη χρήση νέων διαδικασιών εκπαίδευσης,

γ) το συντονισμό και τεχνική υποστήριξη των τμημάτων στην αποτίμηση & αξιολόγηση των αποτελεσμάτων εισαγωγής των νέων μεθόδων διδασκαλίας,

δ) την εφαρμογή ενιαίου πληροφοριακού συστήματος στις γραμματείες και διοικητικές υπηρεσίες των τμημάτων με τη μεταξύ τους σύνδεση,

ε) την αποτίμηση/αξιολόγηση της παρέμβασης,

στ) τη διοικητική υποστήριξη του έργου. Οι ως άνω δράσεις κρίνονται απαραίτητες για το συντονισμό των αναβαθμιστικών προσπαθειών που προτείνονται στο πλαίσιο της παρούσας προκήρυξης από το Ίδρυμα και υποστηρίζονται σε ότι αφορά την απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή από αντίστοιχη πρόταση προς χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ.

ΠΑΚΕΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Π.Ε. 1: Υποστήριξη διδασκόντων για αυτοβελτίωση, υιοθέτηση πρακτικών και μεθόδων διδασκαλίας που συνδέονται με τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας

Είναι γεγονός ότι οι σύγχρονες κοινωνίες είναι διαποτισμένες από τα επιτεύγματα της επιστήμης και της τεχνολογίας, τα οποία χωρίς αμφιβολία αποτελούν πολύτιμα και απαραίτητα

εφόδια για το σύγχρονο άνθρωπο. Αυτές οι σημαντικές αλλαγές επιβάλλουν αναπροσαρμογές τόσο στο περιεχόμενο των σπουδών (όπως περιγράφεται αναλυτικά στα επιμέρους ΕΥΠ των Τμημάτων του Ιδρύματος) όσο και στις διαδικασίες εκπαίδευσης και μάθησης.

Για παράδειγμα:

- η μετατόπιση του κέντρου βάρους στην εκπαιδευτική διαδικασία από την παροχή γνώσεων στην οργάνωση διαδικασιών εκπαίδευσης και στην καλλιέργεια της αυτενέργειας των φοιτητών, καθώς και άλλων μεθόδων ενεργοποίησής τους,
- η δημιουργία «αμυντικών» μηχανισμών με την καλλιέργεια κριτικής στάσης και ανθρωπολογικού προβληματισμού,
- οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις σε συνδυασμό με την προτεινόμενη ευρεία χρήση της τεχνολογίας της πληροφορικής στα προτεινόμενα Προγράμματα Σπουδών, καθιστούν ως βασική προϋπόθεση την οργάνωση μιας συνεχούς επιμορφωτικής διαδικασίας των διδασκόντων.

Το πακέτο εργασίας θα υλοποιηθεί μέσα από δύο μέρη που αναλύονται παρακάτω:

Π.Ε. 1.1.: Οργάνωση βραχυχρόνιων εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Θα διοργανωθούν τέσσερα (ένα σε κάθε παράρτημα) βραχυχρόνια εκπαιδευτικά προγράμματα κατ' έτος. Για την υλοποίηση της δράσης θα συσταθεί Ομάδα Έργου η οποία θα έχει την ευθύνη υλοποίησής της σε Κεντρικό Επίπεδο καθώς και επιμέρους Ομάδες Υποστήριξης Έργου σε κάθε παράρτημα. Η συνολική παρέμβαση περιλαμβάνει τις εξής, επιμέρους, δράσεις:

- A. ενημέρωση – ευαισθητοποίηση του εκπαιδευτικού προσωπικού σχετικά με τη λογική της συγκεκριμένης ενέργειας, με επιστολές και επιτόπιες συναντήσεις,
- B. καταγραφή και εξειδίκευση των ατομικών τους γνώσεων και των επιμορφωτικών αναγκών, σε ειδικό έντυπο – ερωτηματολόγιο,
- Γ. οργάνωση των εκπαιδευτικών δράσεων με βάση τις ανάγκες του εκπαιδευτικού προσωπικού (θέματα, χρονοδιάγραμμα, εισηγητές, μεθόδευση),
- Δ. διεξαγωγή του προγράμματος,
- Ε. αξιολόγηση του προγράμματος καθώς και της δράσης. Η αξιολόγηση θα είναι εσωτερική και εξωτερική. Η εσωτερική αξιολόγηση θα πραγματοποιηθεί από την ομάδα έργου με ερωτηματολόγια που θα συμπληρωθούν από το εκπαιδευτικό προσωπικό, τους εισηγητές, και από τις ομάδες υποστήριξης του έργου. Η εξωτερική αξιολόγηση θα πραγματοποιηθεί με τη συμμετοχή εξωτερικών εμπειρογνομόνων.

Παραδοτέα: Έντυπο καταγραφής των επιμορφωτικών αναγκών, Προγράμματα εκπαιδευτικών δράσεων, ερωτηματολόγια εσωτερικής αξιολόγησης, έκθεση αξιολόγησης δράσης.

Π.Ε. 1.2: Υποστήριξη του εκπαιδευτικού προσωπικού εξ' αποστάσεως

Η προαναφερθείσα στα σημεία Α–Ε του Π.Ε. 1.1 διαδικασία προτείνεται να πραγματοποιείται μέσω του κόμβου που θα αναπτυχθεί για την υποστήριξη του συγκεκριμένου προγράμματος. Κρίνεται ως δράση απολύτως απαραίτητη λόγω της πολυδιάσπασης του Ιδρύματος στους τέσσερις Νομούς της Ηπείρου. Θα δίνεται η ευκαιρία εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης του εκπαιδευτικού προσωπικού σε επιμορφωτικό και ενημερωτικό υλικό (το οποίο θα αναπτυχθεί για τα βραχυχρόνια προγράμματα) που θα καλύπτει τους άξονες: εισαγωγή των νέων τεχνολογιών, σενάρια χρήσης των δικτυακών τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία με σχέδια μαθημάτων και δραστηριότητες για την εκπαιδευτική διαδικασία και την εκπόνηση εργασιών σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, καθώς και ανακοινώσεις, συνέδρια, χρήσιμες διευθύνσεις και βιβλιογραφία. Επίσης θα υπάρχουν φόρμες με προτεινόμενα σχέδια μαθημάτων στα οποία θα δίνεται βαρύτητα στη χρήση νέων τεχνολογιών και στην ενσωμάτωση βελτιωτικών παρεμβάσεων.

Τέλος, θα υπάρχει δυνατότητα αξιολόγησης της προτεινόμενης παρέμβασης με ειδική φόρμα, η οποία θα ζητείται να συμπληρώνεται από τους χρήστες .

Παραδοτέα: Μελέτη ανάπτυξης ιστοσελίδας, ιστοσελίδα, φόρμα αξιολόγησης

Π.Ε. 2: Ανάπτυξη σε ηλεκτρονική μορφή σχεδίων μαθημάτων, όπου θα δίνεται βαρύτητα στη χρήση νέων διαδικασιών εκπαίδευσης

Προτείνεται η ανάπτυξη σε ηλεκτρονική μορφή και περαιτέρω η δικτυακή έκθεση και αξιοποίηση πρότυπων σχεδίων μαθημάτων, τα οποία σχετίζονται με το περιβάλλον ή/και την πληροφορική και τα οποία θα αναπτυχθούν από τα Τμήματα στην παρούσα φάση αναμόρφωσης των προγραμμάτων σπουδών τους.

Π.Ε.3: Συντονισμός και τεχνική υποστήριξη των Τμημάτων στην αποτίμηση – αξιολόγηση των αποτελεσμάτων εισαγωγής των νέων μεθόδων διδασκαλίας

Δεδομένης της πολυμορφίας των γνωστικών αντικειμένων των Τμημάτων του Τ.Ε.Ι. Ηπείρου καθώς και της πολυδιάσπασης του Ιδρύματος και προκειμένου η αξιολόγηση των παρεμβάσεων που έχει προγραμματιστεί σε κάθε Τμήμα να πραγματοποιηθεί να έχει ενιαία μορφή, να είναι συγκρίσιμη και να υπάρχει δυνατότητα να καταλήγουμε σε συνολικά συμπεράσματα σχετικά με την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης στο Ίδρυμα, κρίνεται

σκόπιμο να υπάρξει κεντρικός συντονισμός καθώς και τεχνική υποστήριξη της διαδικασίας αποτίμησης και αξιολόγησης. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό κρίνεται απαραίτητη η ανάπτυξη των παρακάτω επιμέρους Π.Ε.

Π.Ε. 3.1.: Κεντρική ηλεκτρονική διασύνδεση των επιμέρους εφαρμογών των Τμημάτων

Δεδομένου ότι οι απαιτήσεις κάθε Τμήματος σε ό,τι αφορά στην ανάπτυξη και εφαρμογή των νέων τεχνολογιών (portals, web pages, distance learning) διαφέρουν ανάλογα με το επίπεδο διείσδυσης αυτών στα προγράμματά τους, κρίνεται ως απολύτως απαραίτητη η κεντρική διασύνδεση αυτών μέσω ενιαίας πληροφοριακής εφαρμογής προκειμένου να υπάρξει ενιαία και προγραμματισμένη παρουσίαση. Η εν λόγω εφαρμογή (GLMS) θα παρέχει τη δυνατότητα συλλογής στοιχείων που θα διευκολύνουν το έργο της αξιολόγησης και της αποτίμησης των επιμέρους αλλά και του συνολικού έργου, γεγονός που σε συνδυασμό με το Π.Ε. 4.1. θα μεγιστοποιήσει την αποτελεσματικότητα συλλογής των αριθμητικών δεδομένων που απαιτούνται (διερεύνηση με βάση ποσοτικούς αλλά και ποιοτικούς δείκτες).

Μέσω της εφαρμογής του GLMS θα πραγματοποιείται η ανάθεση του περιεχομένου, θα υπάρχουν δυνατότητες δημιουργίας και διανομής του και θα εξασφαλίζεται η ανεξαρτησία του. Γενικά θα είναι δυνατή η αποτελεσματική διαχείριση και ο συντονισμός του περιεχομένου και της διδακτέας ύλης μέσα από ένα πολυγλωσσικό σύστημα. Επίσης η εφαρμογή θα είναι συμβατή με την καθοδηγούμενη εκπαίδευση από εισηγητή (Instructor Led Training) και θα επιτυγχάνει προσωποποίηση και προσαρμογή του περιβάλλοντος εργασίας και των λειτουργιών.

Παράλληλα, θα αναπτυχθεί κατάλληλο λογισμικό που αφορά, καταρχήν, στην άμεση εξυπηρέτηση των φοιτητών δίνοντας τους τη δυνατότητα πρόσβασης μέσω του Διαδικτύου σε διάφορες υπηρεσίες της Γραμματείας. Η εφαρμογή αυτή δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές να κάνουν δηλώσεις μαθημάτων (από περιορισμένο και ελεγχόμενο αριθμό ηλεκτρονικών υπολογιστών, π.χ. νησίδες), να ελέγχουν τα στοιχεία που τους αφορούν (βαθμολογία μαθημάτων, κτλ) και να κάνουν αιτήσεις προς τη Γραμματεία μέσω του Διαδικτύου. Με την εφαρμογή αυτή θα επιτευχθεί η αποσυμφόρηση της Γραμματείας από τις ουρές που δημιουργούνται στις θυρίδες (ιδιαίτερος κατά την περίοδο δηλώσεων μαθημάτων) και η καλύτερη χρήση του χρόνου που αφιερώνει το προσωπικό στην επικοινωνία με τους φοιτητές. Έτσι πέραν των υπηρεσιών που προσφέρουν οι Γραμματείες προς το τμήμα (προς τους φοιτητές, το διδακτικό και το άλλο προσωπικό), θα υπάρχει η δυνατότητα να αφιερώνουν και σημαντικό χρόνο στη διεκπεραίωση υποθέσεων που αφορούν το Ίδρυμα γενικότερα.

Το λογισμικό πρέπει να προβλέπει όλες τις επιμέρους λειτουργίες οι οποίες διευκολύνουν το εκπαιδευτικό προσωπικό στο διδακτικό του έργο και τους χρήστες της γραμματείας. Όλες οι διαδικασίες θα πραγματοποιούνται από κατάλληλες διεπαφές WEB. Μέσα από τις ιστοσελίδες του συγκεκριμένου συστήματος θα δίνεται η δυνατότητα:

- διαχείρισης προγράμματος εξετάσεων και διδασκαλίας.
- παρακολούθησης τάξεων ανά μάθημα.
- διαχείρισης απουσιών φοιτητών, εκεί όπου προβλέπεται.
- εμφάνισης στατιστικών στοιχείων.
- εμφάνισης των φοιτητών που οφείλουν ένα μάθημα.
- εμφάνισης ιστορικών στοιχείων σχετικά με την διδασκαλία ενός μαθήματος.
- συμπλήρωσης της βαθμολογίας των εξετάσεων, εργαστηρίων ή και εργασιών των μαθημάτων, ώστε να η διαδικασία αυτή να αποφεύγεται από τους χρήστες της γραμματείας.

Η εισαγωγή θα επιτυγχάνεται μέσω user name και password, με δυνατότητα διαχείρισης του προφίλ των χρηστών του συστήματος. Για τους νέους χρήστες θα υπάρχει η on line διαδικασία εγγραφής. Τα στοιχεία όλων των εγγραφών θα είναι διαθέσιμα προς επεξεργασία και παρακολούθηση σε κεντρικό επίπεδο και να εξάγονται στατιστικά αποτελέσματα ώστε να προάγεται η ορθή αξιολόγηση των δεδομένων, των δυσλειτουργιών και των ευκαιριών που δίνονται.

Π.Ε. 3.2. Αποτίμηση – αξιολόγηση της παρέμβασης

Στο πλαίσιο ενίσχυσης και εξασφάλισης της ποιότητας στην οργανωτική, επιστημονική και εκπαιδευτική διαδικασία ενός ολοκληρωμένου προγράμματος, η αξιολόγηση αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα, αποβλέποντας στη βελτίωση του σχεδιασμού και την υλοποίηση του προγράμματος, αλλά και στη σωστή επιλογή και καλύτερη υλοποίηση μελλοντικών ενεργειών.

Προβλέπεται να αξιολογηθεί η εκπαιδευτική διαδικασία των προγραμμάτων με τη χρήση των εφαρμογών του Π.Ε. 3.1. Στη διαδικασία αξιολόγησης θα εμπλέκονται όλες οι ομάδες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα (εκπαιδευτικό προσωπικό, φοιτητές, συντονιστές, διοικητικό προσωπικό κλπ.). Κατά συνέπεια, όλοι αυτοί οι συντελεστές θα πρέπει να αξιολογούν και να αξιολογούνται.

Η αξιολόγηση της εκπαίδευσης δεν θα εστιάζει μόνο στην εκτίμηση των παραδοσιακών σεμιναρίων και διαλέξεων, αλλά θα εμπλέξει κι άλλες μορφές εργασίας, όπως μικρές εργασίες (assignments), εργασία σε ομάδες, εκπαίδευση βασισμένη στην επίλυση προβλημάτων στο χώρο εργασίας, η αναπτυξιακή έρευνα που αφορά την ανάπτυξη διδακτικών υλικών από τους ίδιους τους καθηγητές κ.α.

Συγκεκριμένα προβλέπεται να γίνουν οι παρακάτω δράσεις:

1. Τα Τμήματα με την υλοποίηση του Π.Ε. 3.1. θα διαθέτουν μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων (Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Γραμματειών) με όλα τα στοιχεία των σπουδαστών (π.χ. προσωπικά στοιχεία, δήλωση μαθημάτων, βαθμολογία, πτυχιούχοι, διπλωματική εργασία κλπ.) που ενημερώνεται συνεχώς. Η αξιοπιστία της ποσοτικοποίησης των επιδιωκόμενων στόχων επιτυγχάνεται σε πολύ μεγάλο βαθμό, αφού από τη βάση δεδομένων εξάγονται συγκεντρωτικές αλλά και επιμέρους απαντήσεις.
2. Η διαπίστωση του αριθμού των λιμναζόντων σπουδαστών του τμήματος, με την εισαγωγή στη βάση δεδομένων του σχετικού ερωτήματος.
3. Η συνεχής παρακολούθηση της πορείας του προγράμματος και οι εκθέσεις προόδου θα δείχνουν τα νέα δεδομένα.
4. Για τις δραστηριότητες που περιλαμβάνουν ομαδική στήριξη και τα εργαστήρια, θα αναπτυχθεί ειδικό δελτίο παρακολούθησης/ερωτηματολόγιο, όπου θα αξιολογείται η επίτευξη των στόχων, λαμβάνοντας υπόψη την εκτίμηση των συμμετεχόντων. Θα καθιερωθεί η συμπλήρωση ερωτηματολογίου από όλους τους σπουδαστές, που θα κατατίθεται στο τέλος κάθε εξαμήνου στη γραμματεία του κάθε τμήματος και στη συνέχεια θα καταγράφονται οι απαντήσεις στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων. Οι δείκτες αυτοί θεωρούνται σημαντικοί γιατί θα προσαρμόσουν τη διδακτέα ύλη γύρω από τις νέες προσεγγίσεις με τη χρήση Η/Υ και θα προδικάσουν σε αρκετό βαθμό την επιτυχία των νέων τρόπων διδασκαλίας (π.χ. εικονικά εργαστήρια).
5. Με την εφαρμογή της Συμβουλευτικής, η οποία εκτός των άλλων εκτιμάται ότι θα βοηθήσει σημαντικά στην ελάττωση του αριθμού των λιμναζόντων σπουδαστών, του χρόνου αποφοίτησης, καθώς και στην αξιοποίηση της κλίσης κάθε σπουδαστή. Έτσι σε συνεργασία με τους καθηγητές που θα εφαρμόσουν το θεσμό της Συμβουλευτικής, προβλέπεται ένα σύστημα παρακολούθησης τόσο της ικανοποίησης των σπουδαστών από τις αλλαγές που προτείνονται στα εν λόγω μαθήματα, όσο και της αξιολόγησης και της βελτίωσής τους. Η χρήση ανώνυμων ερωτηματολογίων κρίνεται και σ' αυτή την περίπτωση απαραίτητη. Στο ερωτηματολόγιο θα καταγράφονται απαντήσεις σε ερωτήματα που θα διαμορφωθούν μετά από περαιτέρω μελέτη. Η αξιολόγηση της ατομικής συμβουλευτικής θα γίνεται μέσω ενιαίου δελτίου μηνιαίας παρακολούθησης, όπου θα καταγράφεται ποσοτικά η προσέλευση των ατόμων και ο αριθμός των ενδιαφερόμενων.
6. Στην ικανοποίηση των συμμετεχόντων στα μαθήματα. Πρόκειται για διαφορετική διαδικασία από την προηγούμενη, αφού η ερμηνεία που δίδεται στο συγκεκριμένο πλαίσιο είναι το κατά πόσο τα διδαχθέντα ανταποκρίνονται στις πραγματικές συνθήκες εργασίας. Για την παρακολούθηση του δείκτη αυτού, κλειδί αποτελεί η Πρακτική Άσκηση. Σε συνεργασία με τον

υπεύθυνο της Πρακτικής θα τυποποιηθεί υπό μορφή ερωτηματολογίου το αποτέλεσμα της Πρακτικής, τόσο σε υποκειμενικό όσο και σε αντικειμενικό επίπεδο, με σκοπό την ανάδειξη του βαθμού ικανοποίησης των συμμετεχόντων στα αντίστοιχα μαθήματα, σε επίπεδο επίλυσης προβλημάτων και εκμάθησης δεξιοτήτων.

7. Η εκτίμηση της θέσης του κάθε Τμήματος στη ζήτηση των υποψηφίων. Στο πλαίσιο ενός συστήματος παρακολούθησης και μέτρησης του τμήματος στη ζήτηση των υποψηφίων, το Ίδρυμα προτίθεται να συμπεριλάβει και αυτό το κομμάτι ελέγχου. Στόχος αυτής της δράσης θα είναι η αναζήτηση μέσω ΥΠΕΠΘ, στοιχείων που αφορούν τη θέση του τμήματος στη ζήτηση των υποψηφίων.

Τέλος, η παρακολούθηση - αξιολόγηση των επιμέρους προγραμμάτων θα διακρίνεται σε εσωτερική και εξωτερική. Για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών πακέτων και την ανατροφοδότηση των συμπερασμάτων, θα αναπτυχθεί μικτό σύστημα αξιολόγησης, το οποίο προβλέπει εσωτερική αξιολόγηση κατά τη διάρκεια υλοποίησης των ενεργειών, που θα εφαρμόζεται από εξωτερικό αξιολογητή. Το σύστημα αξιολόγησης θα είναι πολυπαραγοντικό, θα αξιολογεί την επίτευξη των καθορισμένων στόχων, την τήρηση του χρονοδιαγράμματος, την εκτίμηση των στελεχών και των χρηστών του προγράμματος.

Οι στόχοι της διαδικασίας αξιολόγησης και της υποβολής εκθέσεων είναι οι ακόλουθοι:

- ❖ Να τεκμηριώσει την εμπειρία και τα αποτελέσματα του έργου, τόσο για το εσωτερικό όσο και για το εξωτερικό κοινό.
- ❖ Να αποκρυσταλλώσει τα σημαντικά μαθήματα, που μπορούν να αποκομιστούν από την εμπειρία.
- ❖ Να στηρίζει ή να διευρύνει τη διάδοση της καινοτόμου προσέγγισης, των μεθόδων και των εργαλείων του σχεδίου.
- ❖ Να ανατροφοδοτήσει τις δράσεις κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του προγράμματος.

Π.Ε. 4: Διοικητική υποστήριξη του έργου

Η υλοποίηση των προαναφερθέντων Π.Ε. προϋποθέτει την εξειδικευμένη και καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος υποστήριξη από προσωπικό που διαθέτει εμπειρία στην υποστήριξη και διαχείριση έργων ΕΠΕΑΕΚ.

Προβλέπεται η συγγραφή ενός εγχειριδίου – οδηγού προς χρήση από τους επιστημονικούς υπεύθυνους στο οποίο θα αναφέρονται οι διαδικασίες που θα πρέπει να τηρούνται σχετικά με:

- Τις προσλήψεις προσωπικού και συνεργατών
- Την επιλεξιμότητα δαπανών
- Τις προμήθειες

- Τη δημοσιότητα του έργου και γενικότερα
- Τις υποχρεώσεις έναντι της ΕΥΔ και της Ε.Ε., κλπ.

Το εγχειρίδιο αυτό προβλέπεται ότι θα βοηθήσει σημαντικά στο πλαίσιο ανάπτυξης του συστήματος ελέγχου και παρακολούθησης και υλοποίησης των έργων ΕΠΕΑΕΚ και γενικότερα του Γ' ΚΠΣ που υλοποιούνται στο Ίδρυμα.

Η απασχόληση ενός ατόμου που θα παρέχει τεχνική υποστήριξη στο έργο της Κεντρικής Υποστήριξης καθώς και στα Τμήματα προκειμένου να λαμβάνουν τα μέγιστα δυνατά οφέλη από την εφαρμογή των Π.Ε. 3.1. και 3.2. Παράλληλα, το άτομο αυτό θα συνεπικουρεί στην ψηφιοποίηση των δεδομένων Τμημάτων τα οποία δεν θα παρέχουν στην εφαρμογή του Π.Ε. 3.1 το υλικό με τον τρόπο που απαιτείται.

Η σύσταση τριμελών Επιτροπών οι οποίες θα αποτελούνται από τον Ιδρυματικό Υπεύθυνο, τον Τμηματικό Υπεύθυνο και τον αρμόδιο Διευθυντή Σχολής, η οποία θα εξετάζει την επάρκεια και την ποιότητα των παραδοτέων στα Π.Ε. των υποέργων, προκειμένου να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο παραδοτέων και παράλληλα να υπάρξει άριστη χρησιμοποίησή τους.

Η Επιτροπή αυτή προβλέπεται να υποστηρίζεται από ένα άτομο με εμπειρία σε έργα ΕΠΕΑΕΚ με κύριο αντικείμενο την παρακολούθηση του βαθμού υλοποίησης του κάθε παραδοτέου ανά Τμήμα, λαμβάνοντας υπόψη το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα και την ενημέρωση των αρμόδιων Επιτροπών για την πορεία υλοποίησης των παραδοτέων με τακτικές αναφορές.

Η πλήρης απασχόληση δύο ατόμων οι οποίοι θα παρέχουν λογιστική υποστήριξη στο έργο καθ' όλη τη διάρκειά του συνεπικουρούμενα από ένα εξωτερικό συνεργάτη.

Π.Ε. 5: Προβολή του Τ.Ε.Ι. Ηλείου σε υποψήφιους φοιτητές και εργοδότες

Προβλέπεται ο συντονισμός και οργάνωση ετησίως ημερών «ανοιχτών πυλών», όπου εκπρόσωποι από το εκπαιδευτικό και μαθητικό δυναμικό της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, υποψήφιοι εργοδότες και άλλοι ενδιαφερόμενοι (ακόμα και το ευρύ κοινό) έχουν την δυνατότητα να:

- γνωρίσουν τα Τμήματα του Τ.Ε.Ι. Ηλείου
- παρακολουθήσουν τις εισηγήσεις – παρουσιάσεις στελεχών των Τμημάτων
- προχωρήσουν σε άμεση υποβολή ερωτήσεων
- προμηθευτούν ενημερωτικό υλικό

Επίσης, προβλέπεται η διοργάνωση 4 ημερίδων, μία σε κάθε παράρτημα στη λήξη του έργου για την ανακοίνωση και διάδοση των αποτελεσμάτων. Παράλληλα, προβλέπεται έκδοση υποστηρικτικού των ημερίδων διαφημιστικού υλικού (αφίσα, ενημερωτικό φυλλάδιο).

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ: Ημέρες «ανοιχτών πυλών», διοργάνωση ημερίδων, Έντυπο υλικό.

Π.Ε.6: Παροχή Προηγμένων Τηλεματικών Υπηρεσιών

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ: Υπηρεσίες e-learning, Υπηρεσίες Πιστοποίησης και Κρυπτόγραψης, Ανάπτυξη Εικονικών Ιδιωτικών Δικτύων, Ανάπτυξη Προσωπικών Ιστοσελίδων

Π.Ε.7 Ανάπτυξη Portal-Forum

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ: Εγκατάσταση Υπηρεσιών Διαδικτύου, Ασφάλεια Δικτύου, Εγκατάσταση Υπηρεσίας NAT, Στατιστική παρακολούθηση κίνησης Δικτύου, Συντήρηση υπηρεσιών Διαδικτύου

Ακόμα υλοποιήθηκαν οι εξής ανάγκες του τμήματος:

► Προμήθεια βιβλίων

Για τις ανάγκες του έργου προβλέπεται η προμήθεια βιβλίων υπό τη φιλοσοφία της πολλαπλής βιβλιογραφίας καθώς και βιβλίων που θα χρησιμοποιηθούν κατά την αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών των Τμημάτων: ΙΧΘΥΟΚΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑΣ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ καθώς και στο πλαίσιο της ΟΡΙΖΟΝΤΙΑΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ Το Υπόεργο είναι προϋπολογισμού 18.940

► Προμήθεια εξοπλισμού

Το προτεινόμενο υπόεργο αφορά στην προμήθεια hardware στο πλαίσιο της υποστήριξης δράσεων αναμόρφωσης των προγραμμάτων σπουδών των Τμημάτων: ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΠΙΟΥ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ Το Υπόεργο είναι προϋπολογισμού 40.410,00

► Προμήθεια λογισμικού

Το προτεινόμενο υπόεργο αφορά στην προμήθεια λογισμικού στο πλαίσιο της υποστήριξης δράσεων αναμόρφωσης των προγραμμάτων σπουδών των Τμημάτων: ΙΧΘΥΟΚΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑΣ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΠΙΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΦ. ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ, καθώς

και στο πλαίσιο της ΟΡΙΖΟΝΤΙΑΣ ΔΡΑΣΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ του έργου Το Υποέργο είναι προϋπολογισμού 39.600,00

4.4 ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ SOCRATES ERASMUS ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΕΒΕΖΑΣ

Το Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Ελεγκτικής από το 2001, στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Socrates/Erasmus, έχει υπογράψει συνεργασίες ανταλλαγής φοιτητών και καθηγητών με τα Πανεπιστήμια της Πολωνίας University of Warsaw και University of Lodz, και το Πανεπιστήμιο της Φιλανδίας Tampere University of Technology.

Στα πλαίσια της συνεργασίας αυτής οι φοιτητές του Τμήματος μπορεί να πραγματοποιούν μέρος των σπουδών τους (ένα εξάμηνο), στα παραπάνω πανεπιστήμια, και τα μαθήματα που κατοχυρώνονται εκεί αντιστοιχίζονται με ανάλογα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος. Οι καθηγητές επίσης του Τμήματος μπορούν να διδάξουν ένα ορισμένο χρονικό διάστημα στα ξένα πανεπιστήμια.

Μέχρι σήμερα, καθηγητές του Τμήματος έχουν διδάξει στα παραπάνω πανεπιστήμια, φοιτητές μας έχουν πραγματοποιήσει μέρος των σπουδών τους σε αυτά, και Πολωνοί φοιτητές έχουν πραγματοποιήσει μέρος των σπουδών τους στο Τμήμα μας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η διεθνοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας και η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών συνδέονται με μια αμφίδρομη σχέση η οποία έχει να κάνει με την συνεχή εξέλιξη και μεταλλαγή των παραγωγικών και καταναλωτικών προτύπων των σύγχρονων κοινωνιών. *Οι αλλαγές στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και τεχνολογικό τομέα που χαρακτηρίζουν την σύγχρονη εποχή αναδεικνύουν την ανάγκη για επικαιροποίηση των γνώσεων και βελτίωση των δεξιοτήτων των ατόμων προκειμένου να αντεπεξέλθουν στις καθημερινές απαιτήσεις της επαγγελματικής, κοινωνικής και προσωπικής ζωής και κατά συνέπεια στις ανάγκες για αρχική και συνεχόμενη κατάρτιση.*

Η Δια Βίου Μάθηση στοχεύει στην ενεργοποίηση των ατόμων για ατομική και κοινωνική ανάπτυξη, στην προώθηση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών και στην αύξηση των δυνατοτήτων κοινωνικής ένταξης και απασχόλησης. Η «δια βίου μάθηση» είναι υποκειμενική και σχετίζεται με το κατά πόσο κάποιος μπορεί να είναι ανοικτός στις νέες ιδέες, αποφάσεις, δεξιότητες ή συμπεριφορές. Ο ορισμός υποδηλώνει τον απεριόριστο και αέναο χαρακτήρα της μάθησης, που καλύπτει όλο το φάσμα της ζωής και περιλαμβάνει όλες ανεξαιρέτως τις μορφές

μάθησης, τόσο εκείνες που παρέχονται από κάθε είδους εκπαιδευτικούς φορείς όσο και όλες τις μορφές άτυπης μάθησης.

Στην Ελλάδα ο φορέας που οργανώνει και υλοποιεί ενέργειες που αφορούν στη Δια Βίου Μάθηση είναι η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ) η οποία υποστηρίζεται στο έργο της από το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ).

Οι στόχοι της δια βίου μάθησης σχετίζονται με την προώθηση της ενεργού συμμετοχής στο κοινωνικό γίνεσθαι, και την αύξηση των δυνατοτήτων απασχόλησης (απασχολησιμότητα). Τόσο η απασχολησιμότητα όσο και η ενεργός συμμετοχή στο κοινωνικό γίνεσθαι προϋποθέτουν επαρκείς και σύγχρονες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες συμμετοχής και συνεισφοράς στην οικονομική και κοινωνική ζωή.

Τα πεδία δράσης της είναι η παροχή νέων βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων για όλους, η αύξηση των επενδύσεων στους ανθρώπινους πόρους, η ανάπτυξη των καινοτομιών όσον αφορά τη διδασκαλία και τη μάθηση, η αξιολόγηση της εκπαίδευσης και η αναθεώρηση των τρόπων Προσανατολισμού και Συμβουλευτικής.

Η διά βίου μάθηση και εκπαίδευση (κατάρτιση), συνεπώς βοηθούν στη διατήρηση της οικονομικής ανταγωνιστικότητας και της απασχολησιμότητας και είναι ο καλύτερος τρόπος για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, γεγονός που σημαίνει ότι τα άτομα και οι ανάγκες τους θα πρέπει να βρεθούν στο επίκεντρο της διδασκαλίας και της μάθησης.

Η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη είναι μέρος της «δια βίου μάθησης» και ορίζεται ως η συνεχής διαδικασία προσωπικής ανάπτυξης για βελτίωση της ικανότητας και αναγνώρισης των μεγίστων δυνατοτήτων των επαγγελματιών υγείας στον εργασιακό χώρο. Όλα αυτά μπορούν να επιτευχθούν μέσω της απόκτησης και ανάπτυξης του ευρέως φάσματος της γνώσης, των δεξιοτήτων και των εμπειριών, που συνήθως δεν αποκτώνται κατά τη διάρκεια της κατάρτισης ή της καθημερινής πρακτικής και που μαζί αναπτύσσουν και διατηρούν την επάρκεια για την εφαρμογή της άσκησης του επαγγέλματος.

Τα κυριότερα προγράμματα δράσης στον τομέα της Δια βίου Μάθησης, που αναλύθηκαν παραπάνω και είναι ευρέως γνωστά είναι τα **τομεακά προγράμματα** που περιλαμβάνουν το πρόγραμμα **Comenius** (τομείς σχολικής εκπαίδευσης), το πρόγραμμα **Erasmus** (πανεπιστημιακή εκπαίδευση), το πρόγραμμα **Leonardo da Vinci** (επαγγελματική κατάρτιση), το πρόγραμμα **Grundtvig** (εκπαίδευση ενηλίκων), καθώς και άλλα προγράμματα όπως το **εγκάρσιο πρόγραμμα**, το πρόγραμμα **Jean Monnet**, το Πρόγραμμα «**ΜΕΛΙΝΑ – Εκπαίδευση και Πολιτισμός**», τα **Προγράμματα Υποστήριξης των Γυναικών Κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων**, το πρόγραμμα **Συμβουλευτικής Γονέων**, τα **Σχολεία δεύτερης ευκαιρίας** και ο **Εθελοντισμός**.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θέτει στόχο να επιτύχει αειφόρο οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες δουλειές και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή” . Η δια βίου εκπαίδευση φαίνεται να είναι μία από τις θεμελιώδεις στρατηγικές για την επίτευξη αυτού του στόχου, όχι μόνο με όρους **ανταγωνιστικότητας και παροχής εργασίας**, αλλά επίσης και με όρους **κοινωνικής ένταξης, ενεργού δράσης του πολίτη και προσωπικής ανάπτυξης**”.

Το **ΤΕ.Ι. Ηπείρου** αναγνωρίζοντας τη δια βίου εκπαίδευση, ως μια πολύ σημαντική πτυχή του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης, που είναι απαραίτητη για το μετασχηματισμό της Ε.Ε. στην πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία διεθνώς, θεμελιωμένη στην επιστήμη – γνώση, και με την ίδρυση του **ΙΑΒΕ**, το οποίο πλέον φαντάζει να γίνεται αναγκαία και παράλληλη δομή για κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα, θα δίνεται προστιθέμενη αξία και νόημα στις δεξιότητες – γνώσεις κάθε πτυχιούχου - επαγγελματία. Κι αυτό διότι η δια βίου εκπαίδευση είναι πλέον εκείνος ο μηχανισμός, που μπορεί να εξασφαλίζει την καλώς εννοούμενη «αναβάθμιση» των προσόντων των πτυχιούχων – επαγγελματιών, προκειμένου να ανταποκρίνονται στις ραγδαίες αλλαγές που διαδραματίζονται, κυρίως λόγω της εξέλιξης της τεχνολογίας και της παγκοσμιοποίησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ³⁰

«Δια Βίου Μάθηση»

Άρθρο 1

Ορισμοί

1. Η Δια Βίου Μάθηση περιλαμβάνει την Δια Βίου Εκπαίδευση και την Δια Βίου Κατάρτιση.

2. Ως «Δια Βίου Εκπαίδευση» ορίζεται κάθε διαδικασία απόκτησης γνώσης, γενικής και επιστημονικής, η οποία παρέχεται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου με σκοπό τη απόκτηση ή τη βελτίωση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, τόσο για τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας όσο και για την πρόσβαση στην απασχόληση.

3. Ως «Δια Βίου Κατάρτιση» ορίζεται κάθε διαδικασία εξειδικευμένης μόρφωσης, η οποία παρέχεται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου με σκοπό την επίτευξη επαγγελματικής εξειδίκευσης, στα πλαίσια συγκεκριμένης επαγγελματικής δραστηριότητας.

4. Στο πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης περιλαμβάνεται και η επιμόρφωση επαγγελματιών, με σκοπό τον εμπλουτισμό, την ανανέωση και την επικαιροποίηση των γνώσεων τους.

Άρθρο 2

Φορείς Παροχής Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης

1. Υπηρεσίες Δια Βίου Εκπαίδευσης σε άτομα που δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση παρέχουν τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, και σε άτομα ανεξαρτήτως

³⁰ http://www.ntua.gr/posdep/NOMOI/LLL/LifeLong_Jan-2005.doc

επιπέδου εκπαίδευσης τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, οι Σχολές Γονέων και οι Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης.

2. Υπηρεσίες Δια Βίου Εκπαίδευσης σε αποφοίτους ανώτατης εκπαίδευσης, πανεπιστημιακής και τεχνολογικής, παρέχουν και τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης του άρθρου 8 του νόμου αυτού.

3. Υπηρεσίες Δια Βίου Κατάρτισης σε αποφοίτους υποχρεωτικής και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παρέχουν τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης που ανήκουν στην αρμοδιότητα του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, ενώ τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης παρέχουν υπηρεσίες Δια Βίου Κατάρτισης τόσο σε αποφοίτους υποχρεωτικής και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όσο και σε αποφοίτους ανώτατης (πανεπιστημιακής και τεχνολογικής) εκπαίδευσης.

4. Για τον συντονισμό της παροχής υπηρεσιών Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης από τους ανωτέρω φορείς συνιστάται συλλογικό όργανο με την ονομασία Επιτροπή Δια Βίου Μάθησης.

5. Στην Επιτροπή Δια Βίου Μάθησης μετέχουν:

α) ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ως πρόεδρος,

β) ο Γενικός Γραμματέας Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας ως αναπληρωτής πρόεδρος,

γ) ο Γενικός Γραμματέας Εκπαίδευσης Ενηλίκων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων,

δ) ο Ειδικός Γραμματέας του Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων,

ε) ο Ειδικός Γραμματέας του Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Τεχνολογικής Ανώτατης Εκπαίδευσης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων,

στ) ο Ειδικός Γραμματέας του Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης και Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων,

ζ) ο Πρόεδρος του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης,

η) ο Πρόεδρος του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης και Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών.

6. Κάθε μέλος της Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης, εκτός του προέδρου και του αναπληρωτή του, ορίζει με απόφαση του τον αναπληρωτή του.

7. Η Επιτροπή Δια Βίου Μάθησης συνέρχεται ύστερα από πρόσκληση του προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση μεν ανά τρεις μήνες, εκτάκτως δε όταν ζητηθεί από τουλάχιστον τρία μέλη της. Στις συνεδριάσεις της δύνανται να καλούνται, κατά περίπτωση, εκπρόσωποι άλλων Υπουργείων και υπηρεσιακοί παράγοντες ή εμπειρογνώμονες σχετικά με την Δια Βίου Μάθηση.

8. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία της Επιτροπής Δια Βίου Μάθησης.

Άρθρο 3

Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης

1. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες της Δια Βίου Εκπαίδευσης και της Δια Βίου Κατάρτισης οργανώνονται σε αντίστοιχα Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης, τα οποία καταρτίζονται και λειτουργούν με ευθύνη των φορέων παροχής αυτών των υπηρεσιών και εγκρίνονται σύμφωνα με το άρθρο 5 του νόμου αυτού.

2. Η φοίτηση στα Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης μπορεί να είναι μικρής ή παρατεταμένης διάρκειας, μερική ή εντατική, με ευέλικτο ωράριο προσαρμοσμένο στις ανάγκες των εκπαιδευομένων. Η διδασκαλία μπορεί να πραγματοποιείται και κατά τις νυκτερινές ώρες, τις αργίες και κατά την περίοδο των θερινών διακοπών. Τα Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης είναι δυνατόν να διεξάγονται και με μεθόδους εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

3. Κάθε Πρόγραμμα Δια Βίου Εκπαίδευσης και κάθε Πρόγραμμα Δια Βίου Κατάρτισης συγκροτείται σε Διδακτικές Ενότητες. Κάθε Διδακτική Ενότητα περιέχει είκοσι πέντε ώρες διδασκαλίας και μπορεί να διαιρείται σε υποενότητες με μικρότερο αριθμό ωρών διδασκαλίας. Σε περίπτωση διδασκαλίας εξ αποστάσεως, κάθε Διδακτική ενότητα περιλαμβάνει διδακτική ύλη που αντιστοιχεί στις παραπάνω ώρες διδασκαλίας.

4. Ένα Πρόγραμμα Δια Βίου Εκπαίδευσης δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά τις 250 ώρες διδασκαλίας και ένα Πρόγραμμα Δια Βίου Κατάρτισης δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά τις 250 ώρες διδασκαλίας. Κατ' εξαίρεση, τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας μπορούν να υλοποιούν Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης που υπερβαίνουν τα ανωτέρω όρια.

Άρθρο 4

Πιστοποιητικά Δια Βίου Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης

1. Τα Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης, αναλόγως της διάρκειας τους, οδηγούν στην απονομή των εξής πιστοποιητικών:

- A) Μέχρι 50 ώρες σε Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης
- B) Μέχρι 175 ώρες σε Πιστοποιητικό Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης
- Γ) Μέχρι 250 ώρες σε Πιστοποιητικό Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης

2. Τα Προγράμματα Δια Βίου Κατάρτισης, αναλόγως της διάρκειας τους, οδηγούν στην απονομή των εξής πιστοποιητικών:

- A) Μέχρι 50 ώρες σε Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης
- B) Μέχρι 175 ώρες σε Πιστοποιητικό Συνεχιζόμενης Κατάρτισης
- Γ) Μέχρι 250 ώρες σε Πιστοποιητικό Συμπληρωματικής Κατάρτισης

3. Τα χορηγούμενα πιστοποιητικά αναγράφουν υποχρεωτικά την ονομασία του φορέα χορήγησης, τη χρονολογία χορήγησης και την ονομασία του Προγράμματος Δια Βίου Εκπαίδευσης ή του Προγράμματος Δια Βίου Κατάρτισης, το οποίο αφορούν. Υπογράφονται από τον επικεφαλής του φορέα χορήγησης και από τον επιστημονικό υπεύθυνο του Προγράμματος. Ύστερα από αίτηση των ενδιαφερομένων, χορηγούνται αναλυτικές βεβαιώσεις στις οποίες αναφέρονται οι Διδακτικές Ενότητες που περιέχονται στο Πρόγραμμα και οι επιδόσεις σε κάθε μια από αυτές.

Άρθρο 5

Έγκριση Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης και Προγραμμάτων Δια Βίου Κατάρτισης

1. Η έγκριση των Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης και Προγραμμάτων Δια Βίου Κατάρτισης γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση των αρμοδίων φορέων, ως ακολούθως:

Α) για τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, τις Σχολές Γονέων και τις Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης με πρόταση του Γενικού Γραμματέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, όσον αφορά στα προγράμματα που χρηματοδοτεί η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων,

Β) για τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης, με πρόταση του οργάνου διοίκησης του κάθε Ινστιτούτου,

Γ) για τα Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης, με πρόταση του Προέδρου του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης,

Δ) για τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης, με πρόταση του Προέδρου του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης και Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών.

2. Η σχετική απόφαση περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής στοιχεία:

Α) Το αντικείμενο του Προγράμματος και το Πιστοποιητικό στο οποίο καταλήγει

Β) Τις Διδακτικές Ενότητες και τις ώρες διδασκαλίας

Γ) Τον αριθμό θέσεων εκπαιδευομένων

Δ) Το προβλεπόμενο κόστος υλοποίησης του Προγράμματος και τις πηγές χρηματοδότησης του.

Άρθρο 6

Εισαγωγή εκπαιδευομένων

1. Η εγγραφή υποψηφίων σε Πρόγραμμα Δια Βίου Εκπαίδευσης και σε Πρόγραμμα Δια Βίου Κατάρτισης είναι δυνατή εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 2 του νόμου αυτού.

2. Σε περίπτωση που ο αριθμός των ενδιαφερομένων είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των διαθέσιμων θέσεων, η επιλογή γίνεται κατόπιν αξιολόγησης των αιτήσεων, που διενεργείται με ευθύνη του επικεφαλής του φορέα παροχής υπηρεσιών Δια Βίου εκπαίδευσης.

Άρθρο 7

Αξιολόγηση Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης και Προγραμμάτων Δια Βίου Κατάρτισης

1. Τα Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης και Κατάρτισης υπόκεινται σε εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση ποιότητας.

2. Η εσωτερική αξιολόγηση διενεργείται σε ετήσια βάση υπό την ευθύνη του επικεφαλής του φορέα παροχής υπηρεσιών Δια Βίου εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Η εξωτερική αξιολόγηση διενεργείται περιοδικά, ανά τέσσερα έτη, από φορέα αξιολόγησης, ο οποίος επιλέγεται κατόπιν ανοικτού διαγωνισμού, υπό την ευθύνη του φορέα εποπτείας του φορέα παροχής υπηρεσιών Δια Βίου εκπαίδευσης ή κατάρτισης.

3. Κριτήρια για την αξιολόγηση μπορεί να είναι μεταξύ άλλων η ζήτηση για το συγκεκριμένο Πρόγραμμα, το επίπεδο και η προέλευση των εκπαιδευομένων, η γνώμη εκπαιδευομένων και διδασκόντων για το περιεχόμενο του Προγράμματος και για τη διεξαγωγή του εκπαιδευτικού έργου, η γνώμη των αποφοίτων των Προγραμμάτων για την αποτελεσματικότητά τους ως προς την ανάγκη ανανέωσης και εμπλουτισμού των γνώσεών τους, η γνώμη των φορέων απασχόλησης των αποφοίτων για την αποτελεσματικότητα των Προγραμμάτων, οι ερευνητικές και καινοτομικές δραστηριότητες που τυχόν έχουν αναπτυχθεί στα πλαίσια του Προγράμματος κλπ.

4. Η εξωτερική αξιολόγηση μπορεί να οδηγήσει και στην οριστική διακοπή λειτουργίας ενός Προγράμματος Δια Βίου Εκπαίδευσης ή ενός Προγράμματος Δια Βίου Κατάρτισης.

5. Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού θα καθοριστούν με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Άρθρο 8

Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης

1. Σε κάθε Ίδρυμα της ανώτατης εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο και Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, είναι δυνατόν να ιδρύεται, με πράξη της Συγκλήτου ή της Διοικούσας Επιτροπής του οικείου Πανεπιστημίου ή της Συνέλευσης ή της Διοικούσας Επιτροπής του οικείου ΤΕΙ, ένα Ινστιτούτο Δια Βίου Εκπαίδευσης. Στην ιδρυτική πράξη για το κάθε Ινστιτούτο Δια Βίου Εκπαίδευσης θα προσδιορίζονται και οι λεπτομέρειες για την διοικητική υπαγωγή του στο οικείο Ίδρυμα, την εποπτεία,

2. την οργάνωση, διοίκηση και λειτουργία του, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού. Ειδικότερα, με την πράξη αυτή καθορίζονται ιδίως:

i) Οι ειδικότερες λεπτομέρειες σχετικά με την οργάνωση και έγκριση των προγραμμάτων και τις μεθόδους διδασκαλίας.

ii) Οι προϋποθέσεις τυχόν αναγνώρισης και μεταφοράς Διδακτικών Ενοτήτων ή αντιστοίχισης συναφούς επαγγελματικής εμπειρίας.

iii) Οι ειδικότερες λεπτομέρειες σχετικά με την επιλογή, οργάνωση και τη λειτουργία των διοικητικών και εκπαιδευτικών οργάνων του Ινστιτούτου.

iv) Οι ειδικότερες λεπτομέρειες σχετικά με την οικονομική διαχείριση των πόρων του Ινστιτούτου και τους προϋπολογισμούς των προγραμμάτων που θα υλοποιεί.

v) Οι διαδικασίες διενέργειας της αξιολόγησης για την επιλογή των εκπαιδευομένων.

vi) Οι λεπτομέρειες σχετικά με την οργάνωση τυχόν ερευνητικών, επιμορφωτικών και καινοτομικών δραστηριοτήτων του Ινστιτούτου και την αξιοποίηση και διάδοση των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων αυτών.

2. Τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης είναι αρμόδια, στα πλαίσια του νόμου αυτού, για την οργάνωση και λειτουργία των Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ.

3. Οι ιδρυτικές πράξεις για κάθε Ινστιτούτο Δια Βίου Εκπαίδευσης υπόκεινται σε έλεγχο νομιμότητας του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Άρθρο 9

Πόροι των Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης

1. Οι λειτουργικές δαπάνες των Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης προέρχονται από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του οικείου Ιδρύματος, το οποίο επιχορηγείται για το σκοπό αυτό από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων σε ειδικό κωδικό. Οι επενδυτικές και αναπτυξιακές δαπάνες των Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης καλύπτονται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) του οικείου Ιδρύματος.

2. Όσες από τις ανωτέρω δαπάνες δεν καλύπτονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο 1, μπορούν να καλύπτονται από τους εξής πρόσθετους πόρους:

i) Ετήσια πρόσθετη επιχορήγηση από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του οικείου Ιδρύματος,

ii) Έσοδα από τον Ειδικό Λογαριασμό του οικείου Ιδρύματος,

iii) Έσοδα από χρηματοδοτήσεις από επιχειρησιακά ή άλλα προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση,

iv) Έσοδα από παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών, στα οποία περιλαμβάνεται και η συμμετοχή των εκπαιδευομένων στην κάλυψη των λειτουργικών δαπανών όπως εκάστοτε ορίζεται με απόφαση του αρμοδίου οργάνου διοίκησης του Ινστιτούτου,

v) Έσοδα από την ανάπτυξη, παραγωγή και αξιοποίηση καινοτομικού εκπαιδευτικού και άλλου υλικού,

vi) Έσοδα από εκπόνηση μελετών και εκτέλεση επιμορφωτικών έργων που αφορούν τη Δια Βίου Εκπαίδευση,

vii) Ειδικές εισφορές και χρηματοδοτήσεις από φορείς του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα και από διεθνείς οργανισμούς, καθώς και δωρεές κάθε είδους με πράξεις εν ζωή ή αιτία θανάτου,

viii) Πρόσοδοι από περιουσιακά στοιχεία του Ινστιτούτου

ix) Κάθε είδους δάνεια.

Άρθρο 10

Μεταβατικές και Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο μπορεί, κατ' εξαίρεση, να οργανώνει και να υλοποιεί Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης κατά τις διατάξεις του νόμου αυτού, χωρίς να ιδρύσει Ινστιτούτο Δια Βίου Εκπαίδευσης. Σε κάθε περίπτωση πάντως το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο έχει τη δυνατότητα ίδρυσης Ινστιτούτου Δια Βίου Εκπαίδευσης κατά τις διατάξεις του νόμου αυτού.

2. Τα λειτουργούντα στα Πανεπιστήμια και στα Τ.Ε.Ι. Προγράμματα Σπουδών Επιλογής (Π.Σ.Ε.) συνεχίζουν τη λειτουργία τους μέχρι το τέλος του ακαδημαϊκού έτους 2004-2005, διεπόμενα από τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 2752/1999. Για την ολοκλήρωση ή μη των σπουδών κάθε φοιτητή στα Π.Σ.Ε. καθώς και για κάθε θέμα που σχετίζεται με τον τρόπο ολοκλήρωσης των σπουδών αυτών, συμπεριλαμβανομένων των απαιτούμενων προϋποθέσεων για τη λήψη πτυχίου, αποφασίζουν τα αρμόδια όργανα των Πανεπιστημίων και των Τ.Ε.Ι..

3. Στους φοιτητές των εν λόγω Π.Σ.Ε. που, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο εδάφιο β' της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, δεν θα έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους μέχρι το τέλος του ακαδημαϊκού έτους 2004-2005, χορηγείται Βεβαίωση Σπουδών, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο εδάφιο α' της παραγράφου 17 του άρθρου 1 του ν. 2752/1999, με την οποία βεβαιώνεται η επιτυχής παρακολούθηση όλων των μαθημάτων στα οποία εξετάστηκαν επιτυχώς.

4. Σε συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης και σε συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα Δια Βίου Κατάρτισης, το ύψος της ωριαίας πρόσθετης

αμοιβής των μελών Δ.Ε.Π. ή Ε.Π. και της υπερωριακής αποζημίωσης των λοιπών κατηγοριών προσωπικού για την παροχή εκπαιδευτικού, ερευνητικού ή διοικητικού έργου στο Ινστιτούτο Δια Βίου Εκπαίδευσης του οικείου Ιδρύματος, καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Οικονομίας και Οικονομικών. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται και το ανώτατο όριο των αμοιβών των συμβασιούχων διδασκόντων για τα Προγράμματα αυτά.

5. Σε αυτοχρηματοδοτούμενα Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης και σε αυτοχρηματοδοτούμενα Προγράμματα δια βίου Κατάρτισης, το ύψος της ωριαίας πρόσθετης αμοιβής των μελών Δ.Ε.Π. ή Ε.Π. και της υπερωριακής αποζημίωσης των λοιπών κατηγοριών προσωπικού για την παροχή εκπαιδευτικού, ερευνητικού ή διοικητικού έργου στο Ινστιτούτο Δια Βίου Εκπαίδευσης του οικείου Ιδρύματος, καθορίζεται με απόφαση του οργάνου διοίκησης του Ινστιτούτου. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται και το ανώτατο όριο των αμοιβών των συμβασιούχων διδασκόντων για τα Προγράμματα αυτά.

6. Με απόφαση του οργάνου διοίκησης του κάθε Ινστιτούτου Δια Βίου Εκπαίδευσης καθορίζεται και το ανώτατο όριο των αμοιβών του προσωπικού διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης του. Το προσωπικό αυτό προσλαμβάνεται κατά τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ν. 2527/1997 (ΦΕΚ Α' 206), όπως αυτές ισχύουν κάθε φορά, και υπό τους περιορισμούς του Π.Δ. 164/2004 (ΦΕΚ Α' 134).

7. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ή με κοινή απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μπορούν να ορίζονται και άλλοι Φορείς Παροχής Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης, πέραν των προβλεπομένων στο άρθρο 2 του νόμου αυτού, οι οποίοι θα υλοποιούν Προγράμματα κατά τις διατάξεις του νόμου αυτού.

8. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ρυθμίζονται τα κριτήρια για την αξιολόγηση των αιτήσεων και την επιλογή των υποψηφίων κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 6 του νόμου αυτού, καθώς και οι συντελεστές βαρύτητας των κριτηρίων αυτών.

9. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του νόμου αυτού.

Άρθρο 11

Τελικές Διατάξεις

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 12

Θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

1. Η παράγραφος 5 του άρθρου 7 του ν. 2009/1992 (ΦΕΚ 18 Α) άρθρο 5 του ν. 2909/2001 (ΦΕΚ 90 Α)

εξής:

"5. Η θητεία του προέδρου, του αντιπροέδρου και των μελών του Δ.Σ. του Ο.Ε.Ε.Κ. είναι τριετής. Ειδικά κατά την πρώτη εφαρμογή της παρούσας, η θητεία του προέδρου και του αντιπροέδρου παρατείνεται έως την ημερομηνία λήξης της θητείας των μελών του Δ.Σ. του Ο.Ε.Ε.Κ., που συγκροτήθηκε με τη με αριθμό Α/14435/25.8.2004 απόφαση της Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΦΕΚ 201 Α)

2. Οι προδιαγραφές και τα προγράμματα των ειδικοτήτων "ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ & ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΩΝ", "ΓΡΑΦΙΣΤΑΣ ΕΝΤΥΠΩΝ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ", "ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ: ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ & ΡΕΠΟΡΤΕΡΣ", "ΔΙΑΣΩΣΤΗΣ ΠΛΗΡΩΜΑ ΑΣΘΕΝΟΦΟΡΟΥ", "ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ", "ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ", "ΕΙΔΙΚΟΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ", "ΕΙΔΙΚΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ", "ΕΙΔΙΚΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ", "ΕΙΔΙΚΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗΣ", "ΕΙΔΙΚΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ", "ΕΙΔΙΚΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΝ & ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ", "ΕΙΔΙΚΟΣ ΚΙΝΗΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ", "ΕΙΔΙΚΟΣ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ", "ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ", "ΕΙΔΙΚΟΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ", "ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΟΣ - ΣΚΙΤΣΟΓΡΑΦΟΣ", "ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΜΑΚΙΓΙΑΖ", "ΗΧΟΛΗΠΤΗΣ", "ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΤΡΑΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ", "ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΣ ΑΘΛΗΜΑΤΟΣ", "ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ", "ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ", "ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΡΤΟΠΟΪΑΣ - ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ INTRANET - INTERNET", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΚΤΥΩΝ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ

ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ, ΔΙΚΤΥΩΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΜΕ ΠΟΛΥΜΕΣΑ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ Η/Υ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΔΙΚΤΥΩΝ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ Η/Υ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΩΝ ΘΑΛΑΣΣΗΣ & ΣΚΑΦΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΑΚΟΥ & ΑΡΧΕΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ INTERNET", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΦΑΡΜΑΚΩΝ, ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ & ΠΑΡΕΜΦΕΡΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ", "ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΗΣ ΚΕΡΑΜΙΚΗΣ", "ΤΕΧΝΙΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ" (ΕΠΙΠΕΔΟ 1) και "ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΘΗΚΗΣ" επιπέδου μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και οι προδιαγραφές και τα προγράμματα των ειδικοτήτων "ΒΟΗΘΟΣ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ" και "ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΗΣ" επαγγελματικής κατάρτισης επιπέδου 1, που η λειτουργία τους ξεκίνησε σε Ι.Ε.Κ. του Ο.Α.Ε.Δ. και σε Ι.Ε.Κ. της εταιρείας με την επωνυμία "Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε." έως και 28.2.2005, εγκρίνονται από το χρόνο έναρξης αυτής.

3. Απόφοιτοι επιπέδου μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης και επαγγελματικής κατάρτισης επιπέδου 1 των Ι.Ε.Κ. του Ο.Α.Ε.Δ. και της εταιρείας με την επωνυμία "Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε." στις ειδικότητες της προηγούμενης παραγράφου, νομίμως συμμετείχαν στις εξετάσεις πιστοποίησης της επαγγελματικής κατάρτισης των ειδικοτήτων αυτών έως και την εξεταστική περίοδο πιστοποίησης του Ο.Ε.Ε.Κ. Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 2004.

4. Οι Βεβαιώσεις Επαγγελματικής Κατάρτισης (Β.Ε.Κ.) των αποφοίτων των Ι.Ε.Κ. της εταιρείας με την επωνυμία "Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε." θεωρούνται από τον Ο.Α.Ε.Δ..

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στον τρόπο, στη διαδικασία και στα κριτήρια, με τα οποία προσδιορίζεται γεωγραφικά η λειτουργία εγκεκριμένων προγραμμάτων ειδικοτήτων κατάρτισης στα Ι.Ε.Κ. της εταιρείας με την επωνυμία "Επαγγελματική Κατάρτιση Α.Ε.", καθώς και κάθε άλλη σχετική, με το ανωτέρω θέμα, λεπτομέρεια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΒΕΡΓΙΔΗΣ Δ. - ΠΡΟΚΟΥ Ε., **Σχεδιασμός, Διοίκηση και Αξιολόγηση Προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων**, Εκδόσεις ΠΑΤΡΑ-Ε.Α.Π., Τόμος Α, Αθήνα, 2005
- ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, **Η Πραγμάτωση μιας ευρωπαϊκής περιοχής δια βίου μάθησης**, Βρυξέλλες, 2001
- ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, **Λευκή Βίβλος για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση**, Βρυξέλλες, 1995
- ΚΟΚΚΟΣ Α., **Μεθοδολογία Εκπαίδευσης Ενηλίκων- Θεωρητικό Πλαίσιο και Προϋποθέσεις Μάθησης**, ΠΑΤΡΑ:Ε.Α.Π., Τόμος Α, Αθήνα, 2005
- SCHUHMANN GEORG – WINFRIED FISCHER – BRUGGEMANN EIVE, **Δια βίου εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση**, ΙΩΝ – Ευρωπαϊκές Τεχνολογικές εκδόσεις, Αθηνά 2006.
- ΜΑΡΔΑΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ – ΒΑΛΚΑΝΟΣ Ι. ΕΥΘΥΜΙΟΣ, **Οργάνωση, Διοίκηση και οικονομία του συστήματος της δια βίου εκπαίδευσης**, Παπαζήση, Αθήνα 2002.
- ΧΑΣΑΠΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, **Πρόσβαση, Ποιότητα και εύρος της Συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα**, Μελέτες 2, Αθήνα 1994.
- ΡΟΜΠΟΛΗΣ Σ. – ΔΗΜΟΥΛΑΣ Κ. – ΓΑΛΑΤΑ Β., **Η δια βίου κατάρτιση στην Ελλάδα**, Ινστιτούτο εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, Αθήνα 1999.
- ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ, **Νέες παράμετροι στην εκπαίδευση, Εκπαίδευση από απόσταση και δια βίου εκπαίδευση**, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος 21 και 22 Νοεμβρίου 1999.

- **Απόψεις και προβληματισμοί και εξ' αποστάσεως εκπαίδευση**, Προπομπός, Αθήνα 2001.

- **Εκπαίδευση και οικονομική Ανάπτυξη**, Τει ηπείρου, Τρίτο Διεθνές επιστημονικό Συνέδριο, Πρέβεζα 2006.

- **Συνεχιζόμενη Επαγγελματική κατάρτιση**, Ελληνικό κέντρο παραγωγικότητας, Αθήνα 1997.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ◆ http://www.epeaek.gr/epeaek/sitecontent/mathisi_gia_mia_zoi.pdf
- ◆ <http://www.inegsee.gr/thesis-gsee-%CF%84%CE%B5%CE%BA.htm>
- ◆ <http://europa.eu/scadplus/leg/el/cha/c11082.htm>
- ◆ www.career.duth.gr/cms/?q=node/16108&page=1
- ◆ <http://www.teiep.gr/idbe/index.php>
- ◆ http://www.ntua.gr/posdep/NOMOI/LLL/LifeLong_Jan-2005.doc
- ◆ <http://www.llp.org.cy/>
- ◆ <http://www.e-paideia.net/Reviews/review.asp?lngReviewID=28516>
- ◆ www.kee.ideke.edu.gr/?p=centers&pr=0&c=132
- ◆ <http://www.50plus.gr/freetime/longlifelearning/>
- ◆ http://users.otenet.gr/~geokre1/Dia_viou_eke.htm
- ◆ http://www.ypepth.gr/el_ec_category685.htm
- ◆ http://users.otenet.gr/~geokre1/Dia_viou_eke.htm
- ◆ http://tovima.dolnet.gr/print_article.php?e=B&f=12494&m=E04&aa=1